

Joukkueurheilun pelaajasopimukset

Riina Nurminen

2019 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Joukkueurheilun pelaajasopimukset

Riina Nurminen
Liiketalouden koulutus
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2019 2019

Riina Nurminen

Joukkueurheilun pelaajasopimukset

Vuosi 2019 Sivumäärä 81

Tämän opinnäytetyön aihe syntyi tarpeesta kehittää yksi yhtenäinen tietopaketti siitä, mitä joukkueurheilijan pelaajasopimukseen sisältyy. Urheilu oikeudesta on Suomessa kirjoitettu vasta hyvin vähän aikaa. Muissa aiheesta kirjoitetuissa opinnäytetyöissä pelaajasopimuksia on tarkasteltu pääsääntöisesti työsopimuslain sekä urheilijan verotukseen liittyvien kysymysten kautta.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan sopimusoikeuden, urheilu oikeuden sekä etiikan näkökulmasta joukkueurheilijoiden pelaajasopimukseen liittyviä erityisiä piirteitä ja kysymyksiä. Voimassaolevaa sopimusoikeutta ja urheilu oikeutta hyödyntäen opinnäytetyöhön on kerätty kattavasti tietoa siitä, mihin urheilija sitoutuu allekirjoittaessaan pelaajasopimuksen urheiluseuran kanssa. Olennaisena osana ovat pelaajan sekä urheiluseuran oikeudet ja velvollisuudet toisiaan kohtaan. Tässä opinnäytetyössä aihe on rajattu ammattitasaoseen joukkueurheiluun, ulkopuolelle jäävät harrastajat sekä yksilöurheilijat. Tästä opinnäytetyöstä voivat hyötyä joukkueurheilijat, ensimmäisiä pelaajasopimuksia allekirjoittavat urheilijat, urheilun toimihenkilöt, pelaajasopimuksesta haaveilevat tai muutoin urheilusta kiinnostuneet.

Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä on käytetty oikeusdogmaattista tutkimusta, joka tarkoittaa oikeussäännösten tulkintaa ja systematisointia, voimassaolevan oikeuden selvittämistä sekä oikeusperiaatteiden punnintaa. Opinnäytetyössä on hyödynnetty voimassaolevia lakeja ja normeja, oikeuskäytäntöä, alan kirjallisuutta sekä artikkeleita.

Teoreettinen viitekehys koostuu sopimusoikeudesta, urheilu oikeudesta, etiikasta sekä itse-määräämisoikeudesta. Tärkein aiheista on sopimusoikeus, sillä se luo opinnäytetyössä pohjan muille aiheille ja auttaa ymmärtämään pelaajasopimuksen taustalla vaikuttavat säännökset. Opinnäytetyön lopussa analysoidaan ja verrataan kahta käytössä olevaa pelaajasopimus pohjaa kerätyn tiedon pohjalta.

Asiasanat: Urheilu oikeus, pelaajasopimus, sopimusoikeus, urheilun etiikka

Riina Nurminen

Year	2019	Pages	81
------	------	-------	----

The subject of this thesis originated from the need to compile a one uniform source of information covering the contents of a player contract in team sports. The sports law has been scarcely written about in Finland and in the theses reviewed by me player contracts are examined through questions concerning the labour law and taxation of athletes.

In this thesis the questions and characteristics of player contracts of team sport athletes are examined through; contract law, sports law and ethics. By utilising the present contract law and sports law, extensive information has been brought together on what an athlete agrees to when signing a contract with a team. Essential parts are the rights and obligations of an athlete and a team towards each other. The subject of this thesis has been limited to professional team sports ruling out amateurs and individual athletes. This thesis can be beneficial to team sport athletes, athletes signing first contract, officials in sports, those dreaming of a player contract or otherwise interested in sports.

This thesis utilises a legal-dogmatic method, meaning interpretation and systematisation of legal rules, investigating the current law and consideration of the principles of law. The current laws and norms, legal praxis, literature and articles of the field are utilised in this thesis.

The theoretical framework consists of; contract law, sports law, ethics and self-determination. The main topic is contract law as in this thesis it establishes the foundation for other topics and allows the understanding of the regulations affecting player contracts. At the end of this thesis two player contract templates in use are analysed and compared based on the collected information.

Keywords: Sports law, player contract, contract law, sports ethics

Keywords: Sports law, player contract,

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja menetelmät	7
3	Sopimusoikeus	8
3.1	Sopimusvapaus	9
3.2	Sopimuksen sitovuus	10
3.3	Sopimuspakko	11
3.4	Sopimuksen pätemättömyys	11
3.5	Neuvottelu	12
3.6	Vakiosopimus ja yksilöllinen sopimus	13
3.7	Sopimuksen lakkaamistavoista	15
4	Etiikka	16
4.1	Urheilun etiikka	18
4.2	Reilun pelin periaate	20
5	Urheilusopimukset	22
5.1	Pelaajaoikeus ja kilpailulisenssi	23
5.2	Agentin rooli pelaajasopimuksessa	25
5.3	Työsuhde urheilujoukkueessa	26
5.4	Pelaajasopimuksen kesto ja päättyminen	27
5.5	Pelaajasopimuksen purkuperusteet	29
5.6	Koeaika	31
6	Tasa-arvo urheilussa	32
7	Pelaajan oikeudet ja velvollisuudet	35
7.1	Itsemääräämisoikeus	37
7.2	Doping	38
7.3	Päihteet	39
7.4	Veikkaus	42
7.5	Tatuoinnit	43
8	Pelaajasopimusten analysointi	45
9	Johtopäätökset	48
	Lähteet	51
	Kuviot	56
	Taulukot	57
	Liitteet	58

1 Johdanto

Urheilu-oikeus kuuluu niihin uusimpiin aloihin, jotka ovat tunkemassa tietoisuuteen ja etsimässä paikkaa oikeustieteen kentällä. Urheilu-oikeuden merkitystä on aikaisemmin jopa vähätelty urheilun ja oikeuden yhteenkuulumattomuudella ja sillä, etteivät urheilun parissa esiin nousevat oikeudelliset kysymykset voi olla tieteellisesti eivätkä oikeudellisesti relevantteja. Sekä urheilun omassa piirissä että sen ulkopuolellakin on totuttu ajattelemaan, että urheilun säännöt eivät ole oikeudellisia. Huippu-urheilu on kuitenkin muuttunut valtavasti sen ammatillaistumisen ja kaupallistumisen vuoksi. Tämä muutos on luonut edellytyksiä sille, että urheilu-oikeus kehittyisi meillä ja muuallakin vakavasti otettavaksi oikeudenalueeksi. Muutoksen myötä urheiluun liittyy sellaisia oikeudellisia intressejä, joita aikaisemmin ei ole ollut tai niitä ei ole tunnustettu olevan.¹

Aikaisemmin urheiluliike on laatinut itse omat norminsa sekä soveltanut ja kontrolloinut niitä kokematta kuitenkaan olevansa tekemisissä oikeudellisen sääntelyn kanssa. Aikoinaan tästä johtuen myös käsite ”itsesääntely” on ollut vieras urheilun toimintaympäristössä. Kuitenkin yhteiskunnan yleisen oikeudellistumisen vuoksi on juridiikka ulottunut koskemaan myös sellaisia asioita ja aloja, joilla ei sitä aikaisemmin ole ollut tai juridiikan vaikutukset ovat vahvistuneet huomattavasti. Myös urheilussa ajatuksena on ollut, että urheilu kuuluu vahvasti harrastustoimintaan, joka on oikeudellisesta sääntelystä vapaata.²

Harrastustoiminnan peruslähtökohtaa on muuttanut viime vuosikymmenten aikana tapahtunut urheilun ammatillistuminen. Myös Suomessa huippu-urheilun luonteen muuttuminen voi mahdollisesti antaa joiltakin osin aiheen tarkastella uudelleen urheilun sääntelyjärjestelmää.³ Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) laatiman selvityksen mukaan Suomessa oli vuonna 2017 ammattiuurheilijan joukko, joille urheilu on tosiasiasa elinkeino harrastustoiminnan sijaan. Selvityksen mukaan luku on kasvanut viime vuosikymmenestä 32 prosenttia. Luvut perustuvat Tapaturmavakuutuskeskuksen ylläpitämään rekisteriin. Ammattiuurheilijoiden määrä lajeittain vuosien 2011-2017 aikana on kuvattu alla olevassa taulukossa. Urheiluseurat ilmoittavat rekisteriin ne urheilijat, joiden urheilulla ansaitsemat tulot ylittävät 11 190 euroa vuodessa. Yli puolet rekisteriin ilmoitetuista urheilijoista on jääkiekkoilijoita. Naisia rekisteriin on ilmoitettu vain parikymmentä. Rekisteriin ei myöskään ilmoiteta ulkomailla pelaavia suomalaisia ammattiuurheilijoita eikä yksilöurheilijoita.⁴

¹ Halila 2006, 17-18.

² Halila 2017, 4.

³ Rauste 1997, 8.

⁴ Lämsä 2018.

LAJI	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Jääkiekko	578	705	739	737	726	733	852
Jalkapallo	250	256	248	235	238	276	231
Koripallo	72	79	86	98	110	128	143
Pesäpallo	93	98	106	92	89	90	94
Lentopallo	30	33	43	50	57	63	58
Muu joukkuelaji						2	1
Yksilölaji	21	13	10	8	4	6	1
YHTEENSÄ	1044	1184	1232	1220	1224	1298	1380

Taulukko 1: Ammattuurheilijoiden lukumäärä vuosina 2011-2017 (Tapaturmavakuutuskeskus).

Koska urheilun sääntelyjärjestelmän perustaminen yhteisösääntelylle ei ole käytännössä mahdollista ainakaan yksittäisten urheilijoiden ja lajiliittojen välillä, on urheilujärjestöjen pakko käyttää muita sääntelytapoja, jos järjestö haluaa antaa yksittäisiä urheilijoita sitovia sääntöjä. Tässä tapauksessa ainoa mahdollinen sääntelykeino on sopimukseen perustuva sääntely. Urheiluseurat voivat laatia yksilöllisiä sopimuksia urheilutoimintaan osallistuvien henkilöiden kanssa ja allekirjoittaessaan sopimuksen henkilöt usein velvoitetaan sitoutumaan urheilujärjestön antamiin sääntöihin.⁵

2 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja menetelmät

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan joukkueurheilijan pelaajasopimusten sisältöä ja selvitetään kuinka urheilun oikeudellistuminen on vaikuttanut pelaajasopimusten sisältöön. Tarkoituksena on selvittää millaisia sopimuksia joukkueurheilijat kirjoittavat liittyessään urheilujoukkueeseen, millainen oikeussuhde pelaajan ja organisaation välillä vallitsee ja mitä se juridisesti tarkasteltuna käytännössä tarkoittaa sekä millaisia asioita ensimmäistä kertaa urheilujoukkueeseen liittyvän tulisi tietää pelaajasopimuksista.

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda kattava kirjallinen tuotos hyvine perusteluineen siitä, mitä jokaisen joukkueurheilijan tulisi tietää pelaajasopimuksista. Jotta opinnäytetyön sisältö pysyisi hyödyllisenä mahdollisimman monelle urheilijalle ja teksti olisi mahdollisimman helposti ymmärrettävää, on aiheita käsitelty myös käytännön esimerkkien kautta hyödyntämällä esimerkiksi uutislähteitä sekä korkeimman oikeuden tapauksia.

⁵ Rauste 1997, 43.

Aihetta käsitellään oikeudellisen näkökulman kautta, joten hyödynnetään opinnäytetyössäni sopimusoikeuden, työoikeuden sekä urheilu-oikeuden näkökulmia ja aiheisiin liittyvää lainsäädäntöä, oikeustapauksia, kirjallisuutta sekä artikkeleita.

Opinnäytetyön pääasiallinen tavoite on, että esimerkiksi nuoret pelaajat tai uraansa aloittavat urheilijat voivat työni avulla tutustua urheilijan velvollisuuksiin ja oikeuksiin. Työssäni analysoin kahta valmista ja jo käytössä olevaa pelaajasopimusmallia. Opinnäytetyöstäni hyötyvät urheilijoiden lisäksi myös urheiluseurat ja lajiliitot sekä yksittäiset valmentajat ja pelaaja-agentit.

Suomessa urheilu-oikeudesta on kirjoitettu vasta vähän aikaa, eikä siitä löydy kovin paljoa opinnäytetöitä tai graduja. Opinnäytetyössä käsiteltävä aihe on ajankohtainen ja siitä hyötyvät monet urheilun parissa työskentelevät. Tarkoituksena on myös lisää herättää urheilu-oikeuteen liittyvää keskustelua.

3 Sopimusoikeus

Nyky-yhteiskunnassa yhä moninaisemmat tapahtumat pohjautuvat sopimukseen tai merkitsevät sopimuksen syntymistä. Yksittäisen ihmisen toimintaa tarkastellessa voidaan todeta, että päivittäisiin tapahtumiin sisältyy jopa useita sopimuksia tai niiden edellyttämiä toimia.⁶ Sopimusten avulla hoidetaan myös liiketoimintaa. Yritykset ostavat tuotannon tekijänsä sopimusten avulla, tekevät niistä markkinoimansa tuotteen ja sen jälkeen myyvät tuotteen sopimusten avulla asiakkailleen.⁷

Sopimus on kaksipuolinen oikeustoimi, jonka tekemiseen vaaditaan kahden osapuolen myötävaikutus. Sopimuksessa usein pystytään erottamaan kaksi eri oikeustointa, joista ensimmäinen on tarjous sopimuksen tekemisestä ja toinen on hyväksyvä vastaus annettuun tarjoukseen.⁸ Sopimus voi syntyä myös yleisesti hyväksytyyn käytännön mukaisesti ilman laissa tarkoitettuja tahdonilmaisuja esimerkiksi osapuolten tosiasiallisen toiminnan tai käyttäytymisen perusteella. Edellä mainituissa tapauksissa on kuitenkin selvästi pystyttävä todistamaan, että sopimuksen osapuolet ovat päässeet yksimielisyyteen sopimuksen sisällöstä sekä sopimukseen sitoutumisesta. Ilman tahdonilmaisua tapahtuviin sopimuksiin on kuitenkin suhtauduttu pidättyvästi, jotta kukaan ei tulisi sidotuksi sopimukseen vasten tahtoaan tai hyväksymistään.⁹ Sopimus voi syntyä myös esimerkiksi pitkien sopimusneuvotteluiden aikana, kun sopimusosapuolet

⁶ Karttunen, Laasanen, Sippel, Uitto & Valtonen 2015, 107.

⁷ Hemmo & Hoppu 2018.

⁸ Saarnilehto & Annola 2018, 7.

⁹ KKO 2018:37

saavuttavat yksimielisyyden sopimuksen sisällöstä. Tämän jälkeen laaditaan sopimusasiakirja, jonka molemmat osapuolista allekirjoittavat vuorollaan.¹⁰

Yleisesti ottaen sopimuksen tehtävänä on kertoa sopimuksen osapuolet ja sitoa heidät hyväksytyyn sopimukseen. Sopimuksen sisällöstä selviää sopimusosapuolten velvollisuudet ja niitä vastaavat oikeudet.¹¹ Tunnusomaista sopimukselle on se, että sopimuksen osapuolet päättävät keskenään suhteen sisällöstä sekä noudatettavista säännöistä. Yleensä sopimuksen tekemiseen ja sisällön määrittämiseen ei liity viranomaistoimintaa¹².

3.1 Sopimusvapaus

Suomen oikeus perustuu sopimusvapauteen.¹³ Sopimusvapaus on yleistä toiminnanvapautta ilmentävä oikeusperiaate, jonka mukaan sopimusosapuolet saavat vapaasti päättää, millaisia sopimuksia solmitaan ja kenen kanssa.¹⁴ Sopimusvapauden ulottuvuuksia ovat henkilön vapaus päättää, tekeekö hän jonkin tietyn sopimuksen vai ei (päättäntävapaus), valita sopimuskumppani (valintavapaus), päättää sopimuksen sisällöstä (sisältövapaus), päättää missä muodossa hän sopimuksen tekee (muotovapaus), valita sopimustyyppi (tyyppivapaus), irtisanoa tai muuten lakkauttaa sopimus sen ehtojen ja lain mukaisesti (purkuvapaus), valita mitä lakia sovelletaan sopimukseen sekä päättää riidanratkaisutavasta sekä oikeuspaikasta.¹⁵

Täydellinen sopimusvapaus edellyttäisi, että oikeusjärjestys ei asettaisi lainkaan rajoituksia sopimustoiminnalliselle vapaudelle.¹⁶ Lainsäädännössä on kuitenkin rajoitettu sopimusvapautta erilaisilla tavoilla. Monissa sopimustyypeissä on rajoitettu sopimusvapautta pakottavilla säännöksillä.¹⁷ Vapautta päättää sopimuksen sisällöstä rajoitetaan niin, että säännöksistä poikkeavia ehtoja pidetään yleisesti mitättöminä. Lainsäätäjä on voinut esimerkiksi säätää heikomman osapuolen turvaksi pakottavia säännöksiä.¹⁸ Esimerkiksi kuluttajan asemassa olevaa henkilöä on voitu pitää elinkeinoharjoittajaa heikommassa asemassa ja tästä syystä kuluttajaa suojataan säännösin. Yritysten välisissä sopimuksissa sisältövapautta rajoittava sääntely on kuitenkin harvinaista.¹⁹

¹⁰ Hemmo 2003, 99.

¹¹ Karttunen ym. 2015, 122.

¹² Saarnilehto & Annola 2018, 4.

¹³ Saarnilehto & Annola 2018, 17.

¹⁴ Karhu 2017, 52.

¹⁵ Karttunen ym. 2015, 110.

¹⁶ Karttunen ym. 2015, 110.

¹⁷ Saarnilehto & Annola 2018, 18.

¹⁸ Karttunen ym. 2015, 111.

¹⁹ Saarnilehto & Annola 2018, 18.

Sopimusten muotovapauskaan ei ole poikkeukseton. Muotovapautta on rajoitettu säätämällä tiettyihin sopimustyyppeihin sopimuksen muotoa koskevia vaatimuksia, joita kutsutaan muotomääräyksiksi. Muotomääräysten syynä on joskus esimerkiksi se, että julkinen etu edellyttää tiettyjen oikeussuhteiden selkeyttä. Lisäksi kolmannen etu voi johtaa muotomääräyksiin. Esimerkiksi kiinteistön kauppaa koskevat sopimukset on tehtävä kirjallisesti ja niihin tulee liittää muun muassa julkisen kaupanvahvistajan todistus. Jos tätä muotomääräystä ei noudateta, siitä seuraa kiinteistön kauppajen osalta sopimuksen pätemättömyys. Lisäksi voi olla myös muita seurauksia.²⁰

3.2 Sopimuksen sitovuus

Sopimusvapaus ja sopimuksen sitovuus muodostavat yhdessä keskeisimmät sopimusoikeuden periaatteet. Nämä kaksi keskeistä periaatetta liittyvät toisiinsa. Kun sopimus on solmittu noudattaen sopimusvapauden periaatetta, sopimus on yleensä sitova. Sopimusvapaus ja sopimus-sitovuus muodostavat lähtökohdan sopimusten arvioinnille, mutta periaatteet eivät ole ehdottomia. Periaatteiden merkitys on vähentynyt erilaisten rajoitusten ja poikkeusten vuoksi viime vuosien aikana.²¹

Kaikkia sopimuksia koskee sopimusten sitovuuden oikeudellinen perusnormi *pacta sunt servanda*, joka perustuu toiminnanvapauteen ja luottamuksensuojaan. Se tarkoittaa, että sopimukset on pidettävä.²² Molempien sopimusosapuolten on täytettävä sopimuksen mukaiset velvoitteensa. Jos toinen sopimusosapuoli laiminlyö velvollisuuksiaan, hän syyllistyy sopimusrikkomukseen, josta hänelle aiheutuu sanktioita. Sopimusehdoissa on voitu erikseen sopia sopimussakosta velvoitteen laiminlyönnin varalta ja lisäksi toisella osapuolella voi olla oikeus vaatia vahingonkorvausta velvoitteen laiminlyönnin aiheuttamasta vahingosta.²³

Sopimuksen sitovuutta korostaa myös se, että yleensä toisella osapuolella ei ole yksipuolisesti oikeutta muuttaa sopimusehtoja. Toisaalta on tiettyjä tilanteita, joissa rajoitettu yksipuolinen muutosoikeus on katsottu aiheelliseksi. Usein varsinkin pitkäkestoisissa sopimussuhteissa käytetään yksipuolista muutosoikeutta. Tietyissä tilanteissa lainsäädäntö sallii yksipuolista muuttamista tarkoittavan ehdon ottamisen sopimukseen.²⁴

²⁰ Saarnilehto & Annola 2018, 18.

²¹ Saarnilehto & Annola 2018, 17.

²² Karhu 2017, 52.

²³ Karttunen ym. 2015, 110.

²⁴ Karttunen ym. 2015, 111.

3.3 Sopimuspakko

Merkittävä rajoitus sopimusvapauteen on pakko sopimuksen tekemisestä. Sopimuspakko on poikkeus henkilön vapaudesta valita sopimuskumppani sekä vapaudesta valita tekeekö sopimuksen. Tämä sääntely perustuu sopimuspakon alaisen asemaan toimialallaan. Tyypillisesti Suomessa sopimuspakon kohteena ovat sellaiset osapuolet, joilla on monopoli tai ovat siihen rinnastettavassa asemassa.²⁵

Sopimuspakon vallitessa sopimusosapuolen on solmittava sopimus jokaisen kanssa, joka suostuu tavanomaisiin sopimusehtoihin ja jonka kanssa tehtävään oikeustoimeen ei liity erityisiä sopimuksesta kieltäytymisen legitimoivia riskejä.²⁶ Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi apteekilla ja alkoholiliikkeellä ei ole oikeutta kieltäytyä tekemästä sopimusta kaupan vaatimat edellytykset täyttävän ja maksuhaluisen ostajan kanssa.²⁷

Jos sopimuspakkoa rikotaan, tulee sopimuksesta kieltäytyneen osapuolen korvata aiheutuneet vahingot sille, jonka kanssa sopimusta ei ole tehty. Vahingonkorvaus määräytyy sitovia sopimuksia koskevien periaatteiden mukaisesti. Myös esimerkiksi toimiluvan menettämisestä ja muista rangaistusluonteisista toimita on voitu erikseen säätää sopimuspakkoa rikkovaa vastaan.²⁸

Sopimuspakon kanssa samankaltaiseen asetelmaan voi tosiasiallisesti johtaa perusoikeuksiin kuuluva syrjintäkielto.²⁹ Jos elinkeinotoiminnassa kieltäydytään palvelemasta jotakuta esimerkiksi rodusta, kielestä tai iästä johtuvista syistä, syyllistytään rikoslaisissa kriminalisoituun syrjintään. Syrjintää voidaan pitää kunniaan kohdistuvana rikoksena, jolloin myös vahingonkorvaus aiheutetusta kärsimyksestä on mahdollinen. Sopimussuhdetta ei kuitenkaan osapuolten välille synny, vaikka asiakas sitä vaatisi, sillä seuraamukset ovat rikosoikeuden ja sopimusestulkoisen korvausvastuun alaan kuuluvia.³⁰

3.4 Sopimuksen pätemättömyys

Sopimuksen pätemättömyys voi olla kysymyksessä silloin, kun oikeustoimi jää ilman sitovaa vaikutusta syntymisessään, sisällyksessään, muodossaan tai sopimuksessa itsessään muutoin olevan virheen vuoksi. Kun sopimus on pätemätön, se ei velvoita tiettyyn suoritukseen.³¹

²⁵ Saarnilehto & Annola 2018, 58.

²⁶ Hemmo 2003, 77.

²⁷ Saarnilehto & Annola 2018, 58.

²⁸ Saarnilehto & Annola 2018, 59.

²⁹ Saarnilehto & Annola 2018, 59.

³⁰ Hemmo 2003, 88-89.

³¹ Saarnilehto & Annola 2018, 100-101.

Oikeustoimen pätemättömyys ei suoraan merkitse oikeustoimen merkityksettömyyttä. Vaikka pätemätön oikeusvaikutus ei aiheuta sillä tarkoitettua oikeusvaikutusta, siihen saattaa liittyä muita oikeusvaikutuksia.³²

Sopimuksen pätemättömyydelle voi olla useita eri syitä. Yleensä esimerkiksi henkilön oikeuskelvottomuus tekee sopimuksesta pätemättömän, mutta on kuitenkin huomattava, että kaikki vajaanvaltaisen tekemät oikeustoimet eivät ole pätemättömiä. Sopimuksen pätemättömyyden voi aiheuttaa myös sopimukselle asetetun muotomääräyksen noudattamatta jättäminen. Myös sopimus rikoksen tai muun lain vastaisen toimen tekemisestä on pätemätön.³³

Lähtökohta on, että pätemättömiä sopimuksia ei voida määrätä täytettäväksi eivätkä niihin sisältyvät vaatimukset muutoinkaan saa oikeussuojaa, sillä niiden osalta noudatetaan niin kutsuttua puuttumattomuusperiaatetta. Puuttumattomuusperiaatteen mukaan pätemättömään sopimukseen perustuvaa velvoitetta ei voida periä oikeusteitse. Vastaavasti oikeuskeinot eivät suojaa myöskään mahdollisesti jo suoritettujen maksujen takaisinsaamiseksi edes silloin, kun toinen sopimusosapuoli jättää hyvän tavan vastaisen sopimuksen mukaisen oman suoritusvelvollisuutensa täyttämättä.³⁴

Sopimusosapuolet eivät voi sopimusta tehdessään sopia, ettei pätemättömyyssäännöksiä sovelleta sopimukseen, sillä pätemättömyysperusteet ovat pakottavaa oikeutta ja tällainen sopimusehto olisi pätemätön. Toisaalta on mahdollista, että pätemättömyysperusteiden ilmene-
misen jälkeen se sopimusosapuoli, jolla olisi mahdollisuus vedota pätemättömyyteen, ei tee sitä vaan hyväksyy sopimuksen pätemättömyysperusteesta huolimatta.³⁵

Sopimuksen pätemättömyys eroaa sopimuksen purkamisesta sillä, että ennen purkutilannetta on alun perin syntynyt pätevä sopimus. Jälkikäteen tehdyn toisen oikeustoimen, purkamisen, vuoksi sillä ei ole ollut toivotunlaisia oikeusvaikutuksia.³⁶

3.5 Neuvottelu

Suurin osa sopimuksista syntyy ilman erillisiä sopimusneuvotteluja. Tällaiset sopimukset ovat niin kutsuttuja massasopimuksia kuten esimerkiksi vähittäiskaupassa asiointi. Liike-elämässä solmittaviin sopimuksiin kuuluu kuitenkin yleensä aina neuvotteluvaihe ennen sopimuksen

³² Hoppu 2018. 6. Sopimuksen tekeminen. Sopimuksen pätemättömyys. Pätemättömyyden käsite.

³³ Karttunen ym. 2015, 138-139.

³⁴ KKO 2005:72.

³⁵ Karttunen ym. 2015, 138.

³⁶ Saarnilehto & Annola 2018, 100.

allekirjoittamista.³⁷ Sopimusneuvotteluiden avulla on tarkoitus selvittää, voidaanko osapuolten välille saada sopimussuhde sekä rakentaa sopimuksen sisältö.³⁸

Sopimusneuvotteluissa osapuolet laativat alustavia esityksiä ja vastaesityksiä tulevan sopimuksen sisällöstä, esittävät sopimuksen kohteeseen ja ehtoihin liittyviä kysymyksiä, hankkivat sopimukseen liittyvää merkityksellistä lisätietoa sekä käyvät läpi mahdollisia sopimusehtoformulaatioita.³⁹

Pääsääntö on, etteivät sopimusneuvottelut sido osapuolia. Neuvotteluihin osallistumisesta ei suoraan aiheudu sopimuksetekovelvollisuutta eikä myöskään velvollisuutta korvata neuvotteluiden kustannuksia toiselle sopimusosapuolelle. Halutessaan kumpikin osapuolista voi vetäytyä neuvotteluista ja tällaisessa tilanteessa he vastaavat vain omista neuvotteluista aiheutuneista kustannuksistaan.⁴⁰

Neuvotteluissa mukana olevien osapuolien tulee kuitenkin noudattaa asianmukaista menettelyä. Sopimusneuvotteluihin ei ole sallittua osallistua ilman tarkoitusta tehdä sopimus. Vilpillisessä mielessä sopimusneuvotteluihin osallistuva voi joutua korvaamaan siitä toiselle osapuolelle aiheutuneet vahingot. Tavoitteena tällaisen kielletyn keinon hyödyntämisessä voi olla esimerkiksi tietojen hankkiminen neuvottelukumppanina olevasta yrityksestä tai saadun tiedon hyödyntäminen tiedonhankkijan omassa liiketoiminnassa. Hyvään neuvottelutapaan kuuluu myös se, että osapuolet antavat sopimuksen syntymisen kannalta riittävät tiedot eivätkä luovuta harhaanjohtavia tai valheellisia tietoja.⁴¹

3.6 Vakiosopimus ja yksilöllinen sopimus

Sopimukset voidaan jakaa eri luokkiin monella eri perusteella. Sopimusoikeuden kannalta tärkeimmät sopimusluokittelut ovat sellaisia, joilla on oikeudellista vaikutusta. Sopimukset voidaan jakaa toisistaan riippumattomiin käsitepareihin; kuluttajasopimus-liikesopimus, yksilöllinen sopimus-vakiosopimus ja kertasopimus-kestosopimus. Yksittäinen sopimus voidaan luokitella useampaan eri ryhmään samanaikaisesti. Esimerkiksi autokauppa elinkeinoharjoittajan ja kuluttajan välillä voi olla kertaluonteinen kuluttajasopimus, jonka tekemisessä hyödynnetään vakioehtoja.⁴²

³⁷ Hoppu 2018. 6. Sopimuksen tekeminen. Sopimusneuvottelut.

³⁸ Hoppu 2018. 6. Sopimuksen tekeminen. Sopimusneuvottelut.

³⁹ Hemmo 2003, 129.

⁴⁰ Karttunen ym. 2015, 133.

⁴¹ Karttunen ym. 2015, 133.

⁴² Hoppu 2018. 3. Sopimusoikeuden normisto ja sopimusriskit. Sopimusten jaottelu.

Sopimusta, joka joltakin osaltaan kirjoitetaan käyttämällä vakioehtoja (yleisiä sopimusehtoja), kutsutaan vakiosopimukseksi.⁴³ Usein vakiosopimusten kohdalla yksittäisellä kuluttajalla tai yrityksellä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa yleisten sopimusehtojen sisältöön, vaan sopimus on tehtävä tarjottujen ehtojen mukaisesti.⁴⁴

Vakiosopimuksilla tarkoitetaan ennakoon laadittuja sopimusehtoja, joita elinkeinoharjoittajat käyttävät yrityksensä toimintaan liittyvissä lukuisissa samankaltaisissa sopimuksissa. Useilla toimialoilla hyödynnetään nykyisin pitkälti vakiosopimuksia, sillä yksilöllisiin sopimuksiin verrattuna vakiosopimusten käyttö on sopimuskustannuksiltaan edullisempaa, se nopeuttaa sopimusten tekoa ja helpottaa sopimushallintoa.⁴⁵ Vakiosopimusehdot laaditaan myös tulevia sopimussuhteita silmällä pitäen, eikä niissä kiinnitetä huomiota jonkin yksittäisen sopimussuhteen tarpeisiin.⁴⁶

Kuten alla olevasta kuviosta selviää, yksilöllinen sopimus on vakiosopimuksen vastakohta. Yksilöllinen sopimus tarkoittaa sellaista sopimusta, jossa käytetään osapuolten keskenään neuvottelemia sopimusehtoja. Yksilöllisessä sopimuksessa molemmilla sopimusosapuolilla on mahdollisuus vaikuttaa sopimuksen sisältöön.⁴⁷ Tiukka kahtiajako vakiosopimusten ja yksilöllisten sopimusten välillä ei välitä oikeaa kuvaa sopimustodellisuudesta, vaan ennemminkin pitäisi puhua liukuvasta asteikosta. Asteikon toisessa ääripäässä olisi selväpiirteinen vakiosopimus, jossa on vain harvoja yksilöllisiä kohtia ja toisessa ääripäässä ovat ne sopimukset, joissa yksilölliset elementit ovat kattavampia tai jopa hallitsevia.⁴⁸

⁴³ Wilhelmsson 2008, 35.

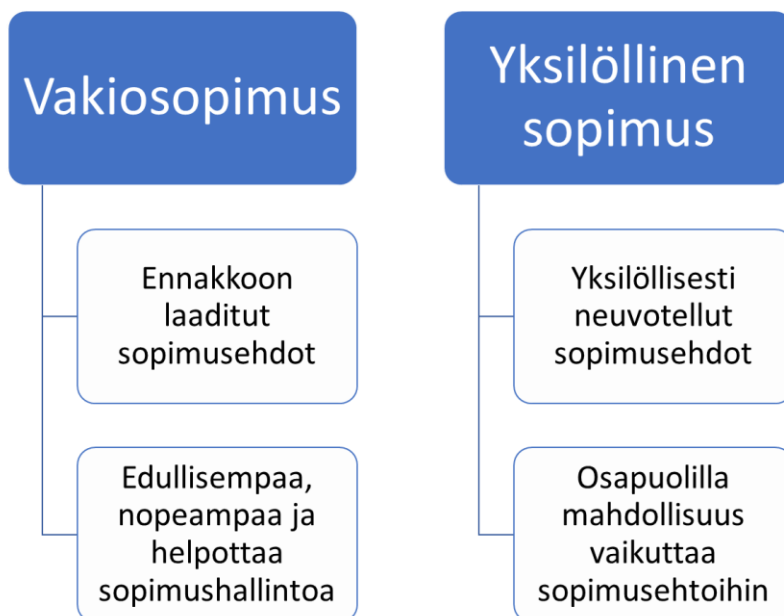
⁴⁴ Hoppu 2018. 7. Sopimuksen keskeinen sisältö. Sopimusehtojen sovittelu. Vakiosopimukset.

⁴⁵ Karttunen ym. 2015, 160.

⁴⁶ Wilhelmsson 2008, 36.

⁴⁷ Hoppu 2018. 3. Sopimusoikeuden normisto ja sopimusriskit. Sopimusten jaottelu. Yksilöllinen sopimus.

⁴⁸ Wilhelmsson 2008, 35.

Kuvio 1: Vakiosopimus ja yksilöllinen sopimus (Wilhelmsson 2008, 36; Hoppu 2018.)

3.7 Sopimuksen lakkaamistavoista

Sopimuksen ehdoissa mainitut suoritusvelvoitteet voivat lakata monin eri perustein. Tavanomaisin tilanne esimerkiksi kertosopimuksissa on se, että osapuolet saavat hoitavat vaaditut suoritukset, jonka jälkeen he eivät ole enää velvoitettuja toisiaan kohtaan. Suoritusten tekeminen ei kuitenkaan sulje pois sen mahdollisuutta, että sopimukseen perustuvat vastuukysymykset voisivat aktualisoitua myöhemminkin. Tämä johtuu siitä, että sopimuksen kohteesta voi jällempäin paljastua virhe, johon vetoaminen saattaa olla mahdollista.⁴⁹

Sopimuksen sitovuudesta on säädetty poikkeus, joka koskee oikeutta irtisanoa sopimussuhde. Pitkään jatkuneet, toistaiseksi voimassa olevat sopimussuhteet ovat oikeuskäytännön mukaan päätettävissä myös ilman sopimukseen kirjattua erillistä sopimusehtoa. Sopimusosapuolten tulee kuitenkin sopimusta irtisanoessaan ottaa kohtuullisissa määrin huomioon myös sopijakumppaninsa etu. Jos irtisanomisajasta ei ole erikseen sovittu, sopimussidonnaisuus päättyy kohtuullisen ajan kuluttua.⁵⁰

Irtisanomisen edellytysten arviointiin vaikuttaa sopimusosapuolten tarkoitus. Esimerkiksi pelkästään se seikka, että kyseessä on kesto-sopimus, ei ole peruste alentaa irtisanomiskynnystä,

⁴⁹ Hemmo 2003, 375.

⁵⁰ KKO 2019:13.

mikäli sopimussuhteen alkaessa sopimus on tarkoitettu pitkäkestoiseksi. Pitkäkestoisissa sopimussuhteissa osapuolten on kuitenkin varauduttava kohtuudella olosuhteiden mahdolliseen ennakoimattomaan muuttumiseen liittyviin riskeihin.⁵¹

Edellä mainittu irtisanomisvapaus koskee sellaisia sopimuksia, joissa ei ole irtisanomisehtoa ja ne ovat voimassa toistaiseksi. Määräaikaiset sopimukset sen sijaan eivät ole irtisanottavissa sopimuskauden aikana ilman tätä koskevaa sopimusehtoa tai lain säännöstä. Määräaikaisten sopimusten lisäksi myöskään sellaista sopimusta, jonka on sovittu olevan pysyvästi voimassa, ei ole lähtökohtaisesti mahdollista lakkauttaa irtisanomalla. Toisaalta, jos ikuiseksi määritetty sopimus todetaan toiselle sopimusosapuolelle kohtuuttoman raskaaksi, esimerkiksi olosuhteiden muutoksesta johtuen, myös tällainen sopimus voidaan poikkeuksellisesti irtisanoa kohtuullista irtisanomisaikaa noudattaen.⁵²

Sopimuksen purkaminen edellyttää yleensä sopimusosapuolen vakavaa ja olennaista sopimusrikkomusta. Purkaminen merkitsee sopimuksen välitöntä päättymistä. Tavallisesti sopimuksen purkaminen ei edellytä tuomioistuimeen turvautumista tai muitakaan viranomaistoimia. Jos sopimuksen purkamiseen tarvittavat edellytykset ovat käsillä, purkamiseen riittää pelkkä yksipuolinen ilmoitus purkuoikeuden käyttämisestä.⁵³

4 Etiikka

Moraalifilosofia on noin 2400 vuotta vanha eurooppalainen ajatusrakennelma, joka on saanut ensimmäisen muotoilunsa antiikin Kreikassa. Etiikkaa taas on oletusten mukaan ollut yhtä kauan kuin ihmisiäkin ja tämän yleismaailmallisen ilmiön ikä lasketaankin kymmenissä tuhansissa vuosissa. Alun perin sanalla 'etiikka' on tarkoitettu ihmisten luonnetta ja yhteisössä valitsevia tapoja sekä niiden tuntemusta ja taitamista.⁵⁴ Kun puhutaan etiikasta, tarkoitetaan usein moraalifilosofiaa, eli moraalialueen tutkivaa filosofiaa. Etiikan tutkimuskohteina ovat moraalisesti oikea ja väärä, hyvä ja paha ja lisäksi niin sanottu hyvä elämä. Etiikassa edellä mainittuja kohteita tarkastellaan filosofisin menetelmin eli eritellen käsitteitä ja arvioidaan argumentteja kriittisesti.⁵⁵

2400 vuoden ajan filosofinen etiikka on etsinyt järkeviä yleispäteviä määritelmiä ihmisten oikeanlaiselle käytökselle ja hyvälle elämälle. Hyvän elämän määrittely kaikkia tyydyttävällä

⁵¹ KKO 2019:13.

⁵² KKO 2019:13.

⁵³ Hemmo 2018. 8. Suoritushäiriöt ja niiden seuraamukset. Viivästyksen ja virheen seuraamukset. Sopimuksen purkaminen.

⁵⁴ Häyry 2002, 11.

⁵⁵ Pihlström 2008, 23.

tavalla ei kuitenkaan todennäköisesti ole mahdollista, sillä kaikki ihmiset ovat erilaisia. Myös kulttuurit ovat erilaisia, eikä oikeanlaiselle käytökselle voida todennäköisesti antaa yleisesti hyväksyttävää säännöstöä.⁵⁶

Ludwig Wittgensteinin määritelmän mukaan etiikka on tutkimusta siitä, mikä on hyvää, etiikka on tutkimusta siitä, mikä on arvokasta, etiikka on tutkimusta siitä, mikä on todella tärkeää. Etiikka tutkii elämän merkitystä, etiikka tutkii sitä, mikä tekee elämän elämisen arvoiseksi ja etiikka on myös tutkimusta oikeasta elämäntavasta. Etiikka voidaan myös määrittellä hyödyntämällä normatiivisia termejä ”pitää” ja ”täytyy”. Etiikassa tutkitaan kuinka meidän pitää elää ja täytyy elää.⁵⁷

Suurimmalla osalla meistä on oma käsitys oikeasta ja hyvästä elämäntavasta. Toisen mielestä voi olla hyvä asua lähellä luontoa ja toisen mielestä keskellä kaupunkia. Toinen viihtyy innokkaasti yöelämässä ja toinen arvostaa enemmän perheen kanssa vietettyä aikaa kotona. Tällaisia valintoja ei usein luokitella erityisen eettisiksi, mutta oikean ja hyvän elämänmuodon määrittely itselle on etiikan yksi tärkeimpiä tehtäviä. Etiikan varsinaisena sisältönä pidetään yleensä oikeanlaiseen elämään liittyviä tottumuksia, sääntöjä, käskyjä ja kieltoja. Nämä periaatteet voivat luoda yhden kulttuurin ja elämäntavan sisällä yhteisön toimivuutta ja antaa jäsenten toiminnalle selvät rajat. Sääntöjen ja elämäntapojen ristiriidat luovat kuitenkin usein ongelmia, kun erilaiset kulttuurit elävät yhdessä lähellä toisiaan. Silloin tulee kysyä yleisemmällä tasolla, kuinka ihmisten tulisi käyttäytyä toisiaan kohtaan.⁵⁸

Eettisen ongelman käsitettä käytetään usein virheellisesti viittaamaan yleisesti sellaiseen tilanteeseen, jossa toimitaan väärin. Kun epäoikeudenmukaisuus vallitsee ja tiedetään vääryyden tapahtuvan, sanotaan kyseessä olevan eettisen ongelman. Esimerkiksi virkamiesten lahjukset ja nuorison huumeet ovat normatiivisia ongelmia tässä arkimerkityksessä, mutta eivät ole sitä filosofisessa kielenkäytössä. Lahjukset ovat yhteiskunnallinen ongelma, sillä niiden vastaanottaminen on moraalisesti väärin, mutta lahjukset eivät kuitenkaan ole etiikan ongelma. Me tiedämme, ettei lahjuksia saa ottaa. Kaksi ongelmaan liittyvää käsitettä tuleekin pitää hyvin tarkasti erillä toisistaan: on olemassa siitä johtuvia ongelmia, ettemme tiedä mikä on oikein ja on myös siitä johtuvia ongelmia, ettemme tee oikein, vaikka tietäisimme kuinka tulisi toimia.⁵⁹

⁵⁶ Häyry 2002, 173.

⁵⁷ Tukiainen 1999, 109.

⁵⁸ Häyry 2002, 12.

⁵⁹ Airaksinen 1993, 17.

Etiikka on ihmisten arjessa läsnä päivittäin ja teemme usein huomaamattomia eettisiä valintoja, kuten esimerkiksi noudatamme liikennesääntöjä tai urheilulajien pelisääntöjä. Etiikkaa pohditaan nykyään laajasti myös työelämässä. Esimerkiksi lakimiehien, lääkäreiden ja sairaanhoitajien työpäivään kuuluu yleensä useat erilaiset eettiset ohjeet ja kysymykset.⁶⁰

Ammattietiikalla tarkoitetaan yhtä yhteistä näkemystä siitä, minkälainen ammatillinen toiminta on oikeaa ja hyvää ja mikä puolestaan väärää ja pahaa. Usein nämä yhteiset näkemykset on esitetty ammattieettisessä koodistossa, johon on kirjattu ammattikunnan sopimat eettiset periaatteet, ohjeet ja säännöt. Ammattieettinen koodisto kuvailee, millaista ammatillista toimintaa pidetään toivottavana ja minkälaista toimintaa tulisi välttää.⁶¹

4.1 Urheilun etiikka

Kuten kaikkeen muuhunkin ihmisten toimintaan, myös urheiluun liittyy monia normeja ja arvoja, joiden joukossa on myös moraalisia normeja ja arvoja. Urheilu ei ehkä ole sen epämoraalisempaa tai moraalisisempaa kuin ihmisten toiminta yleensä, mutta siihen kohdistuu paljon intressejä ja odotuksia, jotka ehkä tekevät urheilusta moraalisesti herkän elämänalueen. Urheilullisuus on käsite, jolla perinteisesti katsotaan olevan myös moraalista sisältöä. Koska huippu-urheilusta on tullut entistäkin ammattimaisempaa ja kaupallisempaa, on käsitteen sisältö hieman muuttunut. Huippu-urheilu on saanut esimerkiksi suuren osan sähköisen median tarjonnasta ja sanomalehtien palstatilasta. Ennätysten, huippusuoritusten ja voittojen ohella urheilusta tuodaan esiin myös lahjonnan, vilpin ja väkivallan todellisuus. Nykyaikaisessa yhteiskunnassa urheilusta on muodostunut erityinen instituutio, jonka parissa jotkut moraaliset ongelmat kärjistyvät ja tulevat julkiseen keskusteluun.⁶²

Ainakin vuodesta 1938 lähtien on tiedossa useita tunnettuja tapauksia, joissa urheilu ja etiikka tai urheilun moraalit ovat kohdanneet. Tapaukset koskevat muun muassa sopupelejä, sääntöjen kiertämistä, huijaamista urheilussa, kiellettyjen aineiden käyttämistä tai väkivaltaa.⁶³ Esimerkiksi Suomessa muistetaan hyvin paljon näkyvyyttä saanut, vuonna 2001 Lahdessa hiihdon MM-kilpailuissa tapahtunut doping-skandaali, jossa peräti kuusi suomalaista kilpahiihtäjää jäi samalla kertaa kiinni dopingin käytöstä. Kaikki kiellettyjä aineita käyttäneet urheilijat saivat kahden vuoden kilpailukiellon. Tapauksessa poikkeuksellisesti myös joukkueen päävalmentajat ja lääkärit saivat elinikäisen toimitsijakiellon.⁶⁴ Skandaalia käsiteltiin

⁶⁰ Heinimäki 2012, 22-23.

⁶¹ Immonen 2009, 3.

⁶² Kotkavirta 2012, 59.

⁶³ Halila 2009, 61.

⁶⁴ Palojärvi 2017.

tapahtuneen jälkeen runsaasti kirjallisuudessa ja lehdissä niin eettiseltä kuin juridiseltakin kannalta.⁶⁵

Kilpaileminen kuuluu urheiluun. Urheilu on kilpailua lajin sääntöjä noudattaen, eikä siinä siinä ole mitään epämoraalista. Ongelmia syntyy silloin, kun urheilusta tulee pelkästään voiton tavoittelua ja siihen kuuluva leikkimielisyys joutuu uhatuksi. Tällöin urheilun urheilullisuus ja urheilun keskeiset arvot joutuvat uhatuiksi. Jos voittoa tavoitellaan kaikin keinoin, voi rehti asenne kilpakumppaneita kohtaan syrjäytyä, asenteet koventua kohtuuttomasti ja toiminnasta tulla itsekkäämpää. Jos ongelmaan ei kiinnitetä huomiota ajoissa, alkaa todellisia moraalisia ja eettisiä ongelmia syntyä. Sen seurauksena terveys vaarantuu, toisten kunnioitus unohtuu ja syntyy suvaitsemattomuutta, syrjintää sekä väkivaltaa.⁶⁶

Urheilussa on aina esiintynyt epäeettistä toimintaa. Eettisiä ongelmia on monenlaisia ja ne esiintyvät urheilun ja liikunnan arjessa eri tavoin. Samaan aikaan kun yksittäinen urheilija koee epätasa-arvoista kohtelua tai syrjintää, toisaalla kansainvälinen urheiluyhteisö keskustelee ihmisoikeuksien toteutumisesta, suur tapahtumien ympäristökuormituksesta ja vedonlyöntirikollisuuden kitkemisestä.⁶⁷

Urheilun etiikan juuret ovat pohjautuneet reilouden periaatteeseen, johon olennaisesti liittyy myös kilpailun sääntöjen kunnioittaminen sekä kaikkien tasavertainen osallistumismahdollisuus. Tärkeä periaate on ollut myös se, että urheiluliike on pitkälti itse vastannut omasta sisäisestä kurinpidostaan. Jatkossa ongelmiin puuttumisessa tarvitaan urheiluliikkeen sisäisen sääntelyjärjestelmän myös viranomaisapua, sillä urheilussa tapahtuvien eettisten kysymysten kirjo on laajentunut merkittävästi. Euroopan Neuvosto on listannut urheilumaailman eettisiksi ongelmiksi dopingin, fyysisen ja psyykkisen väkivallan, seksuaalisen häirinnän, sukupuolten välisen epätasa-arvon, syrjinnän, lasten ja nuorten kehnon kohtelun ja hyväksikäytön, nuorten urheilijoiden kaupan, korruption, urheilun liiallisen kaupallistumisen sekä kilpailujen manipuloinnin.⁶⁸

Vuonna 2005 Helsingin yliopiston urheilu oikeuden professori Heikki Halila arvioi STT:n haastattelussa sopupelien olevan tulevana vuosina yksi suurimmista ongelmista huippu-urheilussa. Hän katsoi ongelman olevan järjestäytyneen rikollisuuden vuoksi pitkällä tähtäimellä jopa vaarallisempaa kuin doping. Halila totesi sopupelitoiminnan jatkuneen Suomessa jo pitkään,

⁶⁵ Ks. MTV3 16.3.2001; Turun Sanomat 16.9.2001

⁶⁶ Kotkavirta 2012, 65.

⁶⁷ Valtion liikuntaneuvosto 2015.

⁶⁸ Valtion liikuntaneuvosto 2015.

ja haastattelussaan viittasi IS Urheilun tekemiin väitöksiin siitä, että jalkapallossa otteluiden lopputuloksiin olisi vaikutettu lahjonnalla jo 1970-luvulla.⁶⁹

Ei näytä olevan yhtä yhteistä tulkintaperiaatetta urheilun eettisten periaatteiden soveltamiseen. Ei siis yleisesti voida lähteä siitä, että sallittua on se mikä ei ole erikseen kiellettyä, koska kattavaa ja yhtenäistä eettisten ohjeiden koonnosta ei ole. Erityisesti dopingin osalta on lähdetty siitä periaatteesta, että vain sellaisesta epäeettisestä toiminnasta voidaan määrätä kurinpitoseuraamus, joka on nimenomaan kielletyksi määrätty. Usein tämä aiheuttaa tunnetusti hankalia tulkintatilanteita.⁷⁰

4.2 Reilun pelin periaate

Yli sadan vuoden ajan urheilutoiminnassa ylin eettinen periaate on ollut fair play eli reilu peli. Se on tarkoittanut, että kilpailussa kaikilla on oltava yhtäläinen mahdollisuus voittaa oman suorituskykynsä myötä.⁷¹ Reilun pelin periaatteessa yhdistyy urheilu oikeudessa tärkeällä tavalla eettismoraalinen ja oikeudellinen arviointi. Reilulla pelillä on urheilussa merkittävä eettinen ja moraalinen perustansa, mutta sitä voidaan arvioida myös urheilu oikeuden kantavana periaatteena. Tarkastelu edellyttää yhteyden luomista oikeuden ja yhteiskunnan perustavien arvojen välille. Arviointi palaa yhteiskunnan perusrakenteisiin: moraalien ja oikeuden voidaan katsoa yhdessä politiikan ja talouden kanssa muodostavan yhteiskunnan perusrakenteen. Nämä perusrakenteen osat voivat olla vuorovaikutussuhteessa keskenään, esimerkiksi moraalista voi välittyä impulsseja oikeuden suuntaan. Moraalien ja oikeuden välillä välittäjinä toimii tyypillisesti oikeusperiaatteet. Urheilu oikeudessa reilun pelin periaatteella on tällainen tehtävä.⁷²

Reilulle pelille voidaan antaa erilaisia merkityssisältöjä. Tämä ilmenee sekä kansallisesti että kansainvälisesti niistä yhteyksistä, joissa viitataan reilun pelin toteuttamiseen urheilussa. Kansallisena esimerkkinä voidaan nostaa esille Olympiakomitean laatima Urheiluyhteisön reilun pelin ihanteet ja tavoitteet, jotka hyväksyttiin Olympiakomitean syyskokouksessa 24.11.2018. Nämä ihanteet ja tavoitteet kuvastavat keskeisellä tavalla suomalaisessa urheilussa omaksuttua käsitystä reilun pelin lähtökohdista. Ihanteiden pohjana on käsitys jokaisen yhtäläisestä ihmisarvosta. Tämä ajattelutapa voidaan yhdistää niin kutsuttuun kultaiseen sääntöön, jonka mukaan toisia tulee kohdella niin kuin haluamme toisten kohtelevan meitä. Lisäksi Olympiakomitean tavoitteet ja ihanteet sisältävät muita arvoperustaa kuvaavia

⁶⁹ MTV3 2005.

⁷⁰ Halila 2006, 69.

⁷¹ Halila 2017, 37.

⁷² Aine 2011, 31.

seikkoja: jokaisen tasavertainen mahdollisuus liikuntaan, vastuu kasvatuksesta, terveyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen, luonnon kunnioittaminen ja kestäväan kehitykseen pyrkiminen, avoimuus, demokraattisuus ja oikeudenmukaisuus.⁷³

Reilun pelin periaate voidaan siis jakaa kahteen ydinajatukseseen. Ensimmäinen on parhaansa yrittäminen ja rehellisten keinojen käyttäminen kilpailun tai ottelun aikana sekä yhtenäisten mahdollisuuksien ja yhdenmukaisten lähtökohtien luominen kaikille.⁷⁴

Muodollinen reilu peli tarkoittaa sääntöjen noudattamista urheilussa. Sääntöjen noudattamisen lisäksi vaaditaan sitoutumista niin kutsuttuun pelin henkeen, eli vakiintuneisiin käytäntöihin. Pelin henki muodostuu lajikuluttuurin kautta, ja on näin aina lajikohtainen. Esimerkiksi jääkiekossa tappelu kuuluu lajin luonteeseen ja se on osa pelin henkeä, mutta vaikkapa tenniksessä tappeleminen olisi erittäin tuomittavaa. Reilu peli ei tarkoita sitä, että itse peli olisi aina reilua, sillä halusimmepa sitä tai emme, tietynlainen epäurheilijamaisuus ja sääntörikkheet kuuluvat urheilun luonteeseen. Jalkapallossa voidaan esimerkiksi liioitella rikkeiden vaikutusta ja jääkiekkoon kuuluu tappeleminen. Kilpaurheilussa on tavallista, että voittoon pyritään jopa sääntörikköiden avulla. Urheilun reilun pelin suojaamisella voidaan kuitenkin perustella esimerkiksi sitä, että urheilussa hyödynnetään kurinpitoa ja myös antidopingtyö tukee osaltaan reilun pelin toteutumista.⁷⁵

Tasapuolinen kohtelu ja sääntöjen noudattaminen voidaan perustella urheilussa urheilijoiden välisellä yhdenvertaisuudella ja oikeudenmukaisuudella. Fair playn noudattaminen asettaa tosiasiallisesti kaikki urheilijat samoihin lähtöasetelmiin. Näiltä osin fair playn arvot ovat samansuuntaiset perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen kanssa. Voidaan katsoa, että fair playlla on liittymä perustuslain 6§:ssä turvattuun yhdenvertaisuuteen.⁷⁶

Oikeudellisesta näkökulmasta voidaan sanoa, että fair playn periaatteesta huolimatta urheilussa ei ole yhtä yhtenäistä eettistä koodia, sillä sellaista ei ole vahvistettu suomessa eikä muualla. Urheilun etiikassa olennaista on se, että etiikka oikeudellistuu silloin, kun se tulee urheilun sääntöihin ja sopimuksiin.⁷⁷

⁷³ Aine 2011, 31-32.

⁷⁴ Aine 2011, 35.

⁷⁵ Halila 2002, 819.

⁷⁶ Eskuri 2004, 60.

⁷⁷ Halila 2017, 37-38.

5 Urheilusopimukset

Kuten liike-elämässä, myös urheilutoiminnassa tehdään paljon sopimuksia. Urheilusopimukset ovat urheilutoiminnan erityispiirteitä ilmentäviä sopimuksia, joissa ainakin toisena osapuolena on urheiluorganisaatio tai urheilija ja näiden sopimusten kohdealueena on urheilun harrastus-, valmentautumis- tai kilpailutoiminta, urheilun käyttäminen mainonnassa tai urheilun tukeminen. Useat urheilutoimintaan liittyvistä sopimuksista ovat kuitenkin sellaisia, ettei niiden oikeudelliseen arviointiin yleensä liity urheilutoiminnasta johtuvia erityispiirteitä, kuten esimerkiksi urheilupaikkoihin liittyvät vuokra- ja rakennusurakkasopimukset.⁷⁸

Sopimusoikeudessa ryhmiteltiin sopimukset yksilöllisiin ja vakiosopimuksiin, kuluttajasopimuksiin ja liikesopimuksiin sekä kertasopimuksiin ja kestosopimuksiin ja tämä ryhmittely on relevantti myös urheilusopimuksissa. Urheilusopimuksissa lisänä on vielä jaottelu harraste- ja ammattilaisurheilun välillä.⁷⁹ Urheilussa käytetään usein vakiosopimuksia, joihin kuuluu tavallisesti myös yksilöllisesti sovittavia osia. On myös yleistä, että vakioehdot korvaavat itsesääntelyssä kehitetyt kilpailusääntöjen määräykset, joihin sopimuksessa viitataan.⁸⁰

Joukkueurheilussa tapahtuu suuri ja merkittävä osa kaikesta urheilutoiminnasta. Kun urheilutoimintaan osallistutaan organisoidun urheilutoiminnan ulkopuolella, esimerkiksi vapaamuotoisesti koottuun joukkueeseen tai koululaisurheiluun, ei joukkueeseen kuulumisessa ole erityistä sijaa oikeudelliselle ulottuvuudelle. Toisin on silloin, kun pelaaminen tapahtuu organisoidussa urheilussa sarjatasolla.⁸¹

Joukkueurheilun pelaajasopimusta voidaan pitää urheilusopimusten perustyyppinä ja samalla se on myös urheilun sopimuksista tärkein. Joukkueurheilijoiden pelaajasopimuksista ilmenee useat urheilutoiminnan ja joukkueurheilun tunnusomaiset piirteet, joita ei tavata urheilun ulkopuolisissa sopimuksissa, kuin muissa urheilusopimuksissa. Näitä tunnusomaisia piirteitä ovat esimerkiksi pelaajaoikeuden käsite, pelaajien lisenssijärjestelmä, siirtokorvaus- tai kasvattajarahajärjestelmä ja kysymys työsuhteen tunnusmerkkien täyttymisestä.⁸²

Pelaajasopimukset voidaan jakaa syntytilan mukaan sen perusteella, onko kyseessä työsopimus vai ei. Jos kyseessä ei ole työsopimus sen voi laatia vapaamuotoisesti muiden velvoiteoikeudellisten sopimusten tavoin, eikä sopimuksen kirjoittamiseen liity silloin rajoittavia

⁷⁸ Halila 2006, 187.

⁷⁹ Halila 2006, 187.

⁸⁰ Halila 2006, 192.

⁸¹ Halila 2017, 175.

⁸² Halila 2006, 188.

sääntöjä. Jos kyseessä on työsopimus, se kirjoitetaan noudattaen työsopimuslainsäädäntöä.⁸³ Urheilijoiden työsuhteeseen liittyviä asioita käsitellään laajemmin alempana, luvussa 5.4.

Sopimusoikeudellisesta näkökulmasta tarkastellessa ei yleensä ole epäselvyyttä siitä, onko pelaajan ja urheiluseuran välillä sovittu sitova sopimus. Harvinaista, joskaan ei täysin poissuljettua on se, että osapuolten välille tulee erimielisyyttä siitä, onko sitova sopimus syntynyt vai ei. Asiaa voidaan joutua tulkitsemaan esisopimusta, tahdonilmaisun tulkintaa ja todistustaan jakoa koskevista opeista käsin. Tavallisesti pelaajasopimus tehdään kirjallisesti, mutta itesääntelymääräyksissä ei kuitenkaan edellytetä kirjallista muotoa, joten sopimus voidaan tehdä myös suullisesti. On myös mahdollista, ettei pelaajalla ole edes suullista sopimusta. Jos hän on kuitenkin pelannut urheiluseuran joukkueessa virallisia otteluita ja pelaajalla on urheilulisenssi, häneen sovelletaan samoja kilpailusääntöjen määräyksiä kuin niihin urheilijoihin, joille on laadittu asianmukainen sitova sopimus.⁸⁴

5.1 Pelaajaoikeus ja kilpailulisenssi

Suomalaisessa urheilu-oikeuden yleisesityksessä on todettu, ettei ”oikeusjärjestys sellaisenaan tunne mitään pelaajaoikeuksia” eikä lakikirjastakaan pelaajaoikeuden käsitettä löydy. Pelaajaoikeus on kuitenkin urheilijan ja hänen seuransa taloudellisen ja oikeudellisen suhteen yksi keskeinen elementti. Pelaaja-oikeuteen liittyy usein monia eri intressitahoja; pelaajan lisäksi hänen seuransa tai muu työnantajansa (entinen seura, uusi seura, kasvattajaseura) sekä sarjan järjestäjä (lajiliitto tai erillisorganisaatio).⁸⁵

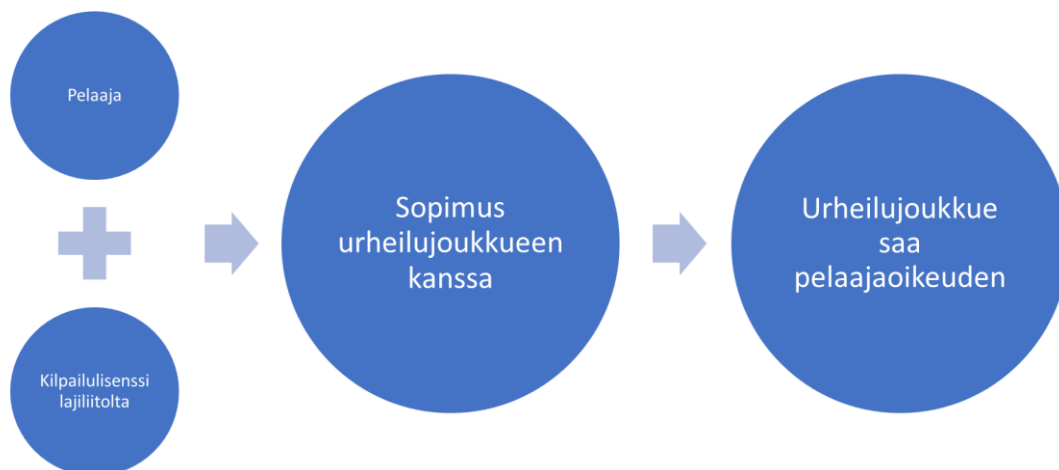
Pelaajan näkökulmasta pelaajaoikeus tarkoittaa oikeutta pelata tietyssä sarjassa ja sarjajärjestelmässä. Alla olevasta kuviosta selviää, että pelaajaoikeus edellyttää pelaajalta voimassa olevaa kilpailijalisenssiä. Pelaajan pelaamisesta päättää se seura, joka omistaa tai hallinnoi tietyn urheilijan pelaajaoikeutta. Samalla seuralla on myös oikeus saada sarjan järjestäjän määrittämä korvaus, kun pelaaja siirtyy toiseen seuraan saman sarjan tai sarjajärjestelmän puitteissa. Vastaavasti myös pelaajaoikeudet hankkiva seura on velvollinen suorittamaan määrätyn korvauksen, ennen kuin urheilija on oikeutettu pelaamaan seuran joukkueessa. Pelaajan kasvattajaseuralla voi olla oikeus saada esimerkiksi kertakorvaus silloin, kun pelaaja siirtyy ensimmäisen kerran tietylle sarjatasolle tai jokaisesta seurasiirrosta maksettavan prosentuaalisen korvauksen.⁸⁶

⁸³ Halila 2017, 188.

⁸⁴ Halila 2017, 188.

⁸⁵ Timonen 2001, 1.

⁸⁶ Timonen 2001, 1.

Kuvio 2: Mitä tarvitaan, jotta joukkue saa pelaajaoikeuden tiettyyn pelaajaan? (Timonen 2001,1.)

Useat lajiliitot eri urheilulajeissa ovat ottaneet käyttöön urheilulisenssijärjestelmän, jolloin järjestettyyn kilpailutoimintaan saavat osallistua vain lisenssin lunastaneet urheilijat. Oikeudellisesti kilpailulisenssi on sopimussuhde urheilijan ja lajiliiton välillä. Urheilija suorittaa lajiliitolle lisenssimaksun ja lajiliitto puolestaan antaa urheilijalle osanotto-oikeuden kilpailutoimintaan kyseisessä lajissa. Usein lisenssiin voi kuulua myös muita erilaisia lajiliiton tarjoamia etuja, jotka urheilijan on mahdollista hyödyntää. Joissakin urheilulajeissa kilpailijalisenssistä on laadittu erillinen vakiosopimus, johon on yleensä lisätty viittaussäännös siitä, että kilpailija sitoutuu noudattamaan lajiliiton määräämiä sääntöjä. Usein urheilijan oletetaan kuitenkin noudattavan lajiliiton sääntöjä vaikei erillistä viittaussäännöstä olisi sopimukseen lisätty.⁸⁷

Organisoidussa urheilussa kilpailulisenssi vaaditaan niin joukkueurheilussa kuin yksilöurheilusakin, sillä ainoastaan lisenssin omistava urheilija voi osallistua sarjapeliteimintaan. Jos joukkue peluttaa lisenssiä vailla olevaa pelaajaa, se tuomitaan yleensä sarjamääräysten perusteella hävinneeksi. Joukkue voi peluttaa urheilutoiminnassa vain sellaista urheilijaa, jonka edustus-oikeus sillä on. Pelaajaoikeuden tai pelaajaan kohdistuvan edustus-oikeuden lähtökohdaksi on se, että pelaaja on joko sopimus- tai jäsenyysuhteessa urheiluseuraan. Pelaajaoikeus voi olla samanaikaisesti vain yhdellä seuralla. Pelaajaoikeus on aluksi sillä seuralla, jossa urheilija pelaa ensimmäisen virallisen ottelunsa ja tämän jälkeen myös määräämisvalta pelaajaoikeudesta kuuluu kyseiselle seuralle.⁸⁸

⁸⁷ Rauste 1997, 45.

⁸⁸ Halila 2017, 175.

5.2 Agentin rooli pelaajasopimuksessa

Urheilutoiminta on muuttunut ammattimaisemmaksi ja kaupallisemmaksi, ja sen myötä mukaan toimintaan on ilmaantunut uusia asiantuntijapalveluita tarjoavia ammattiryhmiä. Asiantuntijoiden palvelut vaihtelevat yksilö- ja joukkueurheilijoiden välillä. Urheilemiseen ja valmentautumiseen liittyvien tukihenkilöiden lisäksi urheilija voi tarvita tukea myös esimerkiksi sopimus- ja talousasioiden hoitamisessa. Urheilutoiminnassa agentilla voidaan tarkoittaa yleisesti urheilijan taloudellista neuvonantajaa, mutta sillä voidaan tarkoittaa myös urheiluseuran tai valmentajan neuvonantajaa. Yleisimmin agentilla tarkoitetaan joukkueurheilussa toimivaa pelaaja-agenttia. Agentin ensisijainen tehtävä on toimia urheilijan sopimusneuvottelijana ja myötävaikuttaa pelaajasopimuksen syntymiseen. Lisäksi agentti voi toimia pelaajan taloudellisena neuvonantajana, pitää pelaajan puolesta yhteyttä lajiliittoon tai hoitaa pelaajan sponsorisopimuksia.⁸⁹

Koska agentin toimeksiantosopimus ei ole Suomen laissa tarkasti määritelty sopimus, voidaan sopimuksessa sopia monenlaisista asioista. Suomessa jääkiekossa ja jalkapallossa käytetään lajiliittojen laatimia tai hyväksymiä sopimuspohjia, mutta sopimuspohjaan voidaan kuitenkin lisätä muita agentille annettavia, yhdessä sovittuja tehtäviä.⁹⁰ Suomen jääkiekkoliijat ry velvoittaa, että agentin tulee käyttää sopimuksen pohjana agenttitoiminnan arviointilautakunnan sopimusmallia tai muuta sen vahvistamaa sopimusmallia. Vahvistetun sopimuksen ehdot eivät voi alittaa agenttitoiminnan arviointilautakunnan sopimukseen kirjattuja pelaajan etuja ja oikeuksia. Agentilla ei myöskään ole oikeutta tarjota joukkueelle sellaista pelaajaa, jonka kanssa agentti ei ole kirjoittanut toimeksiantosopimusta.⁹¹

Suomen jääkiekkoliijat ry:n laatimassa agenttien tapaohjeessa todetaan, että agentti on velvollinen valvomaan toimeksiantajanaan olevan pelaajan etua ja oikeutta lakia sekä hyvää agenttitapaa noudattaen. Agentin on täytettävä tunnollisesti ja luottamuksellisesti kaikki hänelle uskotut tehtävät ja työssään agentin tulee toimia urheilullisesti sekä eettisesti hyväksyttävällä tavalla.⁹²

Pelaajien taustalla toimivat agentit tekevät tärkeää työtä tulosten takana. Agentin tehtäviin kuuluu pelaajien eduista huolehtiminen sekä pelaajasopimuksista neuvottelemine urheiluseurojen kanssa. Vaikka pelaaja-agenttien työstä puhuttaessa monelle tulee ensimmäisenä

⁸⁹ Halila 2017, 226.

⁹⁰ Halila 2017, 232.

⁹¹ Suomen jääkiekkoliitto ry 2018.

⁹² Suomen jääkiekkoliitto ry 2018.

mieleen sopimusneuvottelut, lakipykälät ja kirjanpito, todellisuudessa agentin työ on paljon käytännönläheisempää.⁹³

Koska urheilija ei välttämättä itse ymmärrä kaikkia pelaajasopimukseen kirjattuja ehtoja, on pelaaja-agentilla laaja informaatiovelvollisuus pelaajaa kohtaan.⁹⁴

5.3 Työsuhde urheilujoukkueessa

Joukkueurheilijoiden oikeusasema riippuu ratkaisevasti siitä, katsotaanko urheilijan olevan työsuhteessa edustamaansa joukkueeseen vai ei. Mikäli työsuhteen tunnusmerkistö täyttyy, se liittyy pelaajan työläinsäädännön pakottavien määräysten piiriin. Jos työsuhdetta ei kuitenkaan synny, voidaan pelaaja luokitella oikeudellisesti harrasteurheilijaksi. Harrasteurheilijalla side urheiluseuraan on huomattavasti työsuhdetta löyhempi. Kun pelaajan katsotaan olevan työsuhteessa urheilujoukkueeseen, koskee pelaajasopimuksen solmimista ja sopimuksen päättämistä useat rajoitukset. Myös sopimussuhteen aikaisia oikeuksia ja velvollisuuksia säännellään työläinsäädännön pakottavien määräysten avulla.⁹⁵

Vielä 1990-luvulla allekirjoitettiin pelaajasopimuksia, joihin kirjattiin seuran ja pelaajan velvoitteita mutta joiden lopussa todettiin, ettei kyseinen sopimus ole työsopimus. Tästä tulkinasta seurasi se, ettei seura maksanut urheilijasta eläke- ja tapaturmavakuutusmaksuja. Nykyisin tilanne on muuttunut. Yleisesti urheilijan ja seuran välistä sopimussuhdetta pidetään työsuhteena. Korkein oikeus otti vuonna 1997 kantaa kahden pelaajan palkkaturvakiistassa. KKO katsoi, että kahdelle I-divisioonassa pelaavalle jääkiekkoilijalle maksetut vastikkeet olivat olleet työstä maksettua palkkaa eikä pelkästään harrastustoimintaan liittyvää avustusrahaa. Toiselle pelaajalle maksetut korvaukset olivat koostuneet pisterahoista ja matkakuiluista.⁹⁶

Suomessa työsopimuslain 1 luvun 1 ja 3§:stä löytyy hyvin vakiintuneet työsuhteen tunnusmerkit, jotka on esitelty alla olevassa kuviossa 3. Työsuhde perustuu kirjalliseen tai suulliseen työsopimukseen. Edellytyksenä työsuhteelle on työn tekeminen toiselle ja vastikkeen saaminen työstä. Vastike voi olla palkkaa tai jotain muuta taloudellista korvausta. Lisäksi edellytys työsuhteelle on työnteko työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Työnantajalla on oikeus määrätä työpaikasta ja työajasta sekä velvollisuus antaa työntekoon tarvittavat työvälineet.

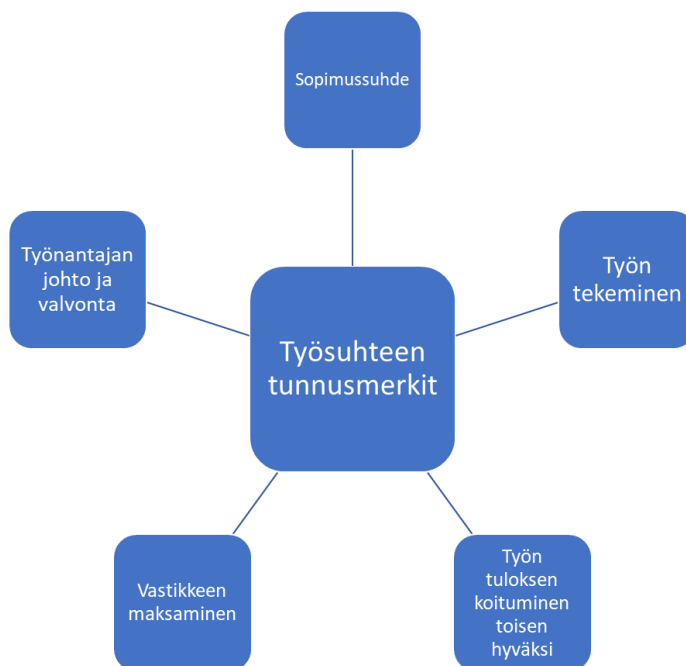
⁹³ Strozyk 2011.

⁹⁴ Halila 2017, 233.

⁹⁵ Rauste 1997, 106.

⁹⁶ Ekman 2004, 156.

Työsuhteen olemassaolon arviointi edellyttää kokonaisuarkintaa, jossa on otettava kaikki työntekotilanteessa vallitsevat seikat huomioon.⁹⁷

Kuvio 3: Työsuhteen tunnusmerkit (Työsopimuslaki 55/2001.)

Kuten aikaisemmin mainitusta korkeimman oikeuden tapauksesta voidaan päätellä, on työsuhteen syntymisen kannalta ratkaisevaa, maksaako urheiluseura pelaajalle vastiketta vai ei. Jos vastikkeellisuusvaatimus täyttyy, yleensä myös muutkin työsuhteen tunnusmerkit täyttyvät. Ainakin ylimmillä sarjatasoilla suurimman osan suomalaisista joukkueurheilijoista voidaan katsoa olevan työsuhteessa edustamaansa urheilujoukkueeseen.⁹⁸

5.4 Pelaajasopimuksen kesto ja päättyminen

Urheilijoiden työn luonteen vuoksi sopimukset ovat pääsääntöisesti määräaikaista, ja se lakkaa automaattisesti pelikauden päättyessä. Määräaikaista sopimusta ei voi irtisanoa sopimuskauden aikana, mutta urheiluseura ja pelaaja voivat keskenään sopia erikseen sopimuksen purkautumisesta esimerkiksi siinä tilanteessa, että jompikumpi osapuolista rikkoo olennaisesti

⁹⁷ Työsopimuslaki 55/2001.

⁹⁸ Rauste 1997, 106.

sopimuksen määräyksiä. Sopimuksessa voidaan sopia myös erikseen siitä, jos työnantajaseura tippuu alemmalle sarjatasolle.⁹⁹

Tiettävästi toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ei esiinny urheilussa sen luonteen vuoksi lainkaan. Huippu-urheilulle on tyypillistä kilpailullisuus ja urheilijan pitää pystyä jatkuvasti lähes oman suorituskyvyn rajoja hipoviin tuloksiin. Määräaikaisten pelaajasopimusten käyttämistä pidetään toimivana kiihokkeena, jotta urheilijat pyrkivät maksimaalisiin tuloksiin jatkuvasti. Määräaikaisuuden ansiosta pelaaja voi myös omaa suorituskyykään nostamalla parantaa omaa taloudellista tilaansa nopeastikin. Myös pelko ansiotason laskusta voi toimia motivaatorina urheilijalle pelaamaan ja harjoittelemaan jatkuvasti oman suorituskyykensä rajalla. Määräaikaisten sopimusten käyttö urheilussa liittyy myös urheilijoiden tavallisista työntekijöistä hieman poikkeavaan urakaareen, sillä urheilijan huippu-urheilun edellyttämä suoritustaso laskee 40 ikävuoden jälkeen merkittävästi. Käytännössä urheilu ei siis ole eläkevirka, joten toistaiseksi voimassa olevien sopimusten käyttäminen estäisi ”luonnollisen poistuman”. Näin ollen pelaajasopimusten määräaikaaisuudelle on olemassa työsopimuslain edellyttämä hyväksyttävä syy.¹⁰⁰

Pelaajasopimukset on tavallisesti sidottu aikaan, ja normaalisti sopimuskausi on noin 1-4 vuotinen. Sopimukseen kirjoitetaan usein päivämäärä, jolloin se astuu voimaan. Voimaantulo voi olla myös ehdollinen, jolloin sopimuksessa on voitu mainita esimerkiksi siitä, että urheiluseura edellyttää pelaajalta lääkärintodistuksen toimittamista seuralle. Tämä toimintatapa on Suomessa erittäin harvinainen, ja se sisältyykin ainoastaan Jääkiekon SM-liigan pelaajasopimukseen.¹⁰¹

Työsopimuslain 6 luvun 1§ mukaan määräaikaiset sopimukset päättyvät usein silloin, kun määräaikainen sopimuskausi on kulunut umpeen, olipa kyseessä työsopimus tai ei. Jos kyse ei ole työsopimuksesta, sopimuksen päättymiseen sovelletaan yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita. Ja kuten sopimusoikeuden luvussa todettiin, määräaikainen ja toistaiseksi voimassa oleva sopimus voidaan purkaa vain erittäin painavasta syystä. Näitä syitä on lueteltu työsopimuslain 8§:ssä, mutta urheilun epätyypillisuus tekee tässäkin poikkeuksen.¹⁰²

⁹⁹ Ekman 2004, 156.

¹⁰⁰ Rauste 1997, 114.

¹⁰¹ Ruohonen 2014, 46.

¹⁰² Työsopimuslaki 55/2001; Halila 2017, 197.

5.5 Pelaajasopimuksen purkuperusteet

Urheiluseuralla on oikeus purkaa pelaajasopimus, jos pelaaja olennaisella tavalla laiminlyö työntekovelvoitettaan eli toisin sanoen velvollisuuttaan harjoitella ja pelata. Muutaman kerran harjoituksista poisjääminen ei kuitenkaan oikeuta pelaajasopimuksen purkamiseen, vaan laiminlyöntejä vaaditaan toistuvasti. Ottelusta pois jääminen on raskauttavampaa kuin normaaleista harjoituksista pois jääminen. Purku voi tulla kyseeseen sen herkemmin, mitä tärkeämmästä ottelusta on kyse. Yleensä pelaajasopimusta ei kuitenkaan pureta vielä yhdestä ottelusta pois jäämisen vuoksi, ellei kyseessä ole tärkeän avainpelaajan pois jääminen erityisen tärkeästä ottelusta.¹⁰³

Työsopimuslain 8 luvun 1§:n perusteella pelitaitojen riittämättömyys ei ole hyväksytty työsuhteen purkuperuste. Tästä ei voida pelaajasopimuksessa myöskään erikseen sopia toisin, esimerkiksi niin, että sopimus olisi mahdollista purkaa, mikäli pelaaja ei enää mahtuisi edustusjoukkueeseen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työnantajalla eli urheiluseuralla on riski urheilijan pelitaidoista ja niiden säilymisestä. Tahallinen pelisuorituksen heikentäminen antaa oikeuden pelaajasopimuksen purkamiselle. Tällainen tahallisuus saattaa liittyä esimerkiksi siihen, että pelaaja on tekemässä tai on tehnyt sopimuksen uuden joukkueen kanssa, sopupeerliin, tai joukkuetta kohtaan tunnettuun tyytymättömyyteen.¹⁰⁴

Työnantajalla on työsopimuslain 3 luvun 3§ mukaan oikeus purkaa työsopimus silloin, kun työntekijä rikkoo työsopimuslaissa säädettyä kilpailevan toiminnan kieltoa. Työntekijä ei voi luvatta tehdä toiselle sellaista työtä tai harjoittaa sellaista toimintaa, joka hyvän tavan vastaisena kilpailutekona vahingoittaa työnantajaa.¹⁰⁵ Joukkueurheilussa on vain poikkeuksellisesti sellaisia tilanteita, joissa seura voi purkaa pelaajasopimuksen vedoten kilpailevaan toimintaan. Esimerkiksi pelkkä neuvottelu seuraavan kauden pelaajasopimuksesta tai edes sopimuksen tekeminen toisen seuran kanssa ei riitä perusteeksi purkaa työsopimusta kilpailevan toiminnan perusteella, jos uusi sopimus kohdistuu voimassaolevan pelaajasopimuksen jälkeiseen aikaan. Tämä tarkoittaa sitä, ettei työnantaja voi kieltää työntekijää sopimasta jo määräämisen työsuhteen kuluessa toisen työnantajan kanssa siitä, mitä työntekijä määräämisen työsopimuksen päätyttyä tekee.¹⁰⁶ Toisaalta törkeänä ja tahallisena pidettävä toimiminen sponsorimarkkinoilla tai maajoukkueen toimintaan osallistuminen luvatta voivat aiheuttaa

¹⁰³ Halila 2017, 197-198.

¹⁰⁴ Halila 2017, 198.

¹⁰⁵ Työsopimuslaki 55/2001.

¹⁰⁶ Rauste 1997, 141-142.

sopimuksen purkamisen. Tilanteen arvioimisessa tulee kuitenkin ottaa huomioon se, mikä on urheilijalle kiellettyä ja mikä sallittua omaa sponsoritoimintaa.¹⁰⁷

Pelaajan loukkaantuminen ei ole hyväksyttävä syy purkaa pelaajasopimusta, ellei loukkaantuminen johda pelaajan uran päättymiseen. Sopimus voidaan purkaa siinä tilanteessa, jos pelaaja on loukkaantunut harjoitettuaan toista urheilulajia vastoin urheiluseuran asettamaa kieltoa.¹⁰⁸

Dopingiin tai muihin dopingiin rinnastettaviin vakaviin epäeettisiin rikkomuksiin syyllistyminen antaa yleensä seuralle oikeuden pelaajasopimuksen purkamiseen. Esimerkiksi sopupeliin sekaantumisesta voidaan antaa pitkä toimintakielto. Toimintakiellossa pelaajan palkanmaksu voidaan keskeyttää tai hänet voidaan lomauttaa. Myös törkeä ja jatkuva seuran toiminnan arvosteleminen tai epäasiallinen käyttäytyminen sponsorin tapahtumassa voivat olla hyväksyttäviä sopimuksen purkuperusteita. Tulee myös huomioida, että vapaa-ajalla tapahtuva epäasiallinen toiminta, esimerkiksi rikollisuus tai sopimuskumppanin luottamuksen horjuttaminen ovat purkuperusteita.¹⁰⁹

Pelaajan velvollisuutena on pelata joukkueessa määräaikaisessa sopimuksessa osoitettu aika. Pelaaja saa kuitenkin purkaa sopimuksen siinä tapauksessa, jos urheiluseura laiminlyö sen velvollisuuksia pelaajaa kohtaan niin vakavalla tavalla, ettei pelaajan voida kohtuudella vaatia sopimussuhteen jatkamista. Myös pelaajan vakuutusturvan laiminlyöminen on myös katsottu olevan yksi hyväksyttävä purkuperuste.¹¹⁰

Joukkueurheilijalle pelaajan vähäisyys voi olla ongelmallista. Urheilijan motivaatio ja osaaminen saattaa huonossa tapauksessa laskea, ja hänen markkina-arvonsa siirtomarkkinoilla saattaa heikentyä. Alalla vakiintuneen käytännön mukaisesti kuitenkin myös tähtipelaajaa voidaan pitää alemmassa ketjussa syystä tai toisesta, sillä joukkueurheilussa valmentaja määrää joukkueen kokoonpanon. Kuitenkin pitkäaikainen, pelaajaa syrjivä rangaistusluonteinen hyllyttäminen voi mahdollisesti antaa urheilijalle oikeuden pelaajasopimuksen purkamiseen. Halila viittaa lisäksi tekstissään Schönin (2010) teokseen, jossa Schön arvioi, että pelaajasopimuksen purkamiskynnys ylittyy silloinkin, kun pelaajaa on pitkähkön ajan estetty pääsemästä joukkueen harjoituksiin. Lisäksi teoksessa Schön perustelee, että amatööriurheilijan osalta

¹⁰⁷ Halila 2017, 199.

¹⁰⁸ Halila 2017, 199.

¹⁰⁹ Halila 2017, 199-200.

¹¹⁰ Halila 2017, 200.

purkukynnys ylittyy ammattilaista lievemmin, sillä ei ole kohtuullista pitää urheilijaa joukkueessa, jos hän ei pääse harrastamaan valitsemaansa urheilulajia palkatta.¹¹¹

5.6 Koeaika

Työnantaja ja työntekijä voivat työsopimuksessa sopia koeajan hyödyntämisestä, jolloin osa työsopimuksen voimassaoloajasta on koeaikaa. Pääsääntöisesti koeaika voi olla korkeintaan kuusi kuukautta, mutta määräaikaisissa sopimuksissa enintään puolet sopimuksen kestosta. Tuona aikana työsopimus voidaan purkaa molemmin puolin heti päättyväksi. Työsopimuslaki velvoittaa, että mikäli työnantajaa sitovaan työehtosopimukseen on kirjattu määräys koeajasta, on työnantajan kerrottava kyseisen määräyksen soveltamisesta työntekijälle heti sopimusta solmittaessa. Vaikka työsopimus voidaan lain mukaan purkaa koeaikana molemmin puolin, ei sopimusta kuitenkaan voida purkaa syrjiviin tai muihin epäasiallisiin perusteisiin vedoten. Työnantaja ei myöskään saa purkaa työsopimusta, jos hän on edellä mainittua ilmoitusvelvollisuuttaan laiminlyönyt.¹¹²

Korkeimman oikeuden tapauksessa 1993:42 ulkomailta saapunut koripalloilija oli aloittanut sopimukseen perustuneen työsuhteensa koripallojoukkueessa 10.8.1989. Työnantajana toiminut koripallojoukkue oli ilmoittanut työsuhteen alussa koripallokäytäntöihin kuuluvasta koeajasta, jonka kesto oli sovittu 28.8.1989 asti. Koeajan aikana koripallojoukkue tekisi päätöksen siitä, hyväksyykö se pelaajan joukkueeseensa. Pelaaja eli työntekijä on oikeudessa vedonnut oikeuteensa purkaa työsopimus koeajalla. Korkein oikeus katsoi, että työsuhteen alussa on ollut koeaika. Pelaaja ei kuitenkaan ollut ilmoittanut purkamiselle muita syitä, kuin toisesta koripallojoukkueesta saamansa rahallisesti paremman tarjouksen. Täten korkein oikeus katsoi, että pelaajasopimuksen purkaminen tapahtunut työsopimuslakiin kirjatulla epäasiallisella perusteella, sillä purkaminen pelkästään paremman vastikkeen saamiseksi on vastoin työsopimuslakia.¹¹³

Usein koeaikaa hyödynnetään pelaajasopimuksissa erityisesti ulkomaalaisvahvistuksien osalta. Joissakin urheilulajeissa yksittäisen ulkomaalaisvahvistuksen merkitys koko joukkueen suoritusasolle on niin suuri, että pelaajan on täytettävä korkeat laatuvaatimukset. Usein ulkomaalaisurheilijan hankkiva joukkue ei entuudestaan tunne pelaajaa, eikä ulkomailta Suomeen saapuva pelaaja tunne suomalaisia elinolosuhteita tai suomalaista urheilua. Näissä tilanteissa

¹¹¹ Rauste 1997, 153-154; Halila 2017, 200-201; Schön 2010, 142.

¹¹² Työsopimuslaki 2001/55.

¹¹³ KKO 1993:42

on perusteltua käyttää sopimuksessa molempien osapuolien turvaksi koeaikaa, jotta osapuolet voivat varmistua valintansa oikeellisuudesta.¹¹⁴

Ylen vuonna 2014 julkaiseman artikkelin mukaan esimerkiksi jääkiekon Liigassa pelaa useita koeajalla olevia jääkiekkoilijoita. Jutussa haastatellun pelaajayhdistyksen toiminnanjohtajan Jarmo Saarelan mukaan koeaikojen käyttämisen taustalla on usein se, että seurojen on omien talousresurssiensa takia turvauduttava väliaikaisiin ratkaisuihin. Hänen mukaansa tunteet eivät enää vaikuta ratkaisujen tekemiseen, vaan jos seura ei saa pelaajasta irti sitä mitä se on hakemassa, pelaaja laitetaan kylmästi ulos joukkueesta. Saarela kuitenkin sanoo, että kokeineista liigapelaajista puhuttaessa ohjeistuksena on ollut se, että pelaajan ei tarvitse suostua koeaikaan, jos hän on edellisinä kausina pelannut liigassa tai Euroopan pääsarjoissa. Näissä tilanteissa voidaan katsoa, että pelaaja on jo näyttönsä antanut eikä koeajalle ole perustetta.¹¹⁵

6 Tasa-arvo urheilussa

Suomea kuvataan usein tasa-arvon mallimaana. Me Suomessa oletamme usein, että olemme jo onnistuneet saavuttamaan jonkinlaisen ideaalitalan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden osalta. Ideaalitalan oletetaan myös pysyvän muuttumattomana itsestään huolimatta yhteiskunnan nopeistakin muutoksista. On kuitenkin olemassa tutkimustietoa ja käytännön esimerkkejä siitä, kuinka yhdenvertaisuus ja tasa-arvo usein kutistuvat puheeksi abstraktista yksilöllisyydestä. Sellaista vakaata tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tilaa ei kuitenkaan ole olemassa, johon muutokset eivät vaikuttaisi. Muutokset tuovat lisää haasteita myös liikunnassa ja urheilussa, joiden yhteiskunnallinen paikka oli 2000-luvun aikana suuren mullistuksen kourissa. Aiheen ajankohtaisuus kävi ilmi myös vuonna 2014 uudistetun peruskoulun opetussuunnitelman perusteiden arvopohjassa sekä 2015 vuoden liikuntalain lähtökohdissa ja tavoitteissa, joissa tärkeinä arvoina ovat tasa-arvo sekä yhdenvertaisuus.¹¹⁶

Lain naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1§ mukaan lain tarkoitus on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää miesten ja naisten välistä tasa-arvoa sekä edellä mainitussa tarkoituksessa myös parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä.¹¹⁷ Lisäksi vuonna 2015 tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain uusimisen yhteydessä tasa-arvolakiin lisättiin sukupuolen

¹¹⁴ Rauste 1997, 117.

¹¹⁵ Laine 2014.

¹¹⁶ Berg & Kokkonen 2016, 9.

¹¹⁷ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1329/2014.

ilmaisuun ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän kielto sekä tämänkaltaisen syrjinnän ennaltaehkäisyyn liittyvä velvoite.¹¹⁸

Nykyisin tasa-arvo on oleellinen osa myös urheilutoimintaa. Tasa-arvo näkyy monella eri tasolla, esimerkiksi liikuntalaissa, urheilun valtionapukriteereissä sekä urheilun keskusjärjestön toimenpideohjelmassa. Lisäksi taustalla on yleisempi sääntely; perustuslain 6§ yhdenvertaisuussäännös ja syrjinnän kielto, tasa-arvolaki sekä yhdenvertaisuuslaki. Ensimmäisistä perustuslain yhdenvertaisuussäännös koskee julkisia toimia, mutta se vaikuttaa myös yksityisten väliseen toimintaan eli horisontaalisuhteeseen. Yhdenvertaisuuslaki ja tasa-arvolaki koskevat julkisen toiminnan lisäksi myös yksityistä toimintaa, joten ne soveltuvat myös urheilutoimintaan.¹¹⁹

Yhdenvertaisuuden ydin ei ole se, että tilanteesta riippumatta kaikkia kohdeltaisiin samalla tavalla, vaan se, että samanlaisia tapauksia on kohdeltava samalla tavalla. Yksittäistapauksessa on aina arvioitava olosuhteet huomioon ottaen se, onko tapauksessa kyse erilaisena vai samanlaisena pidettävästä tilanteesta. Erilaisessa tapauksessa on sovellettava erilaisen kohtelun periaatetta. Tosiasiallisen tasa-arvon takaamiseksi positiivisen erityiskohtelun vaatimus voi joskus jopa edellyttää erilaista kohtelua.¹²⁰

Suomessa naiset ja miehet pääsevät yleisesti ongelmitta urheiluseuran jäseneksi halutessaan, eikä sukupuoleen perustuvaa syrjintää juuri ole. Pitää kuitenkin huomioida, että tasa-arvoissa on kavennettu yhdistysautonomiia yhdistysten jäseneksi hyväksymistä koskevassa päätöksenteossa. Urheiluseura voi siis säännöissään määrätä seuran olevan joko naisia tai miehiä varten. Tällaisia seuroja suomessa ovat ne, joiden lajivalikoima on ainoastaan naisille tai miehille suunnattu. Jos urheiluseura ei ole säännöissään erikseen määrännyt seuran olevan naisille tai miehille, jäseneksi ottamisessa ei myöskään voi olla erilaisia kategorioita erikseen naisia ja miehiä varten. Kun seura ei ole vain naisia tai miehiä varten, sen on huomioitava tasa-arvolain vaatimukset niin jäseneksi ottamisessa, kuin varsinaisessa toiminnassaankin.¹²¹

Yhdistyksillä on oikeus valita päätöksentekoaikojensa ja hallintonsa sukupuolivaatimuksista vapaina. Siten urheilujärjestön hallituksessa ei tarvitse olla sekä miehiä että naisia. Urheilujärjestö voi kuitenkin itse halutessaan sitoutua tähän, mutta urheilun itsesääntelymääräykset eivät siihen velvoita.¹²² Ilta-Sanomien heinäkuussa 2017 tekemän selvityksen mukaan naisten

¹¹⁸ Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017, 13.

¹¹⁹ Halila 2017, 281.

¹²⁰ Keckman 2015, 75.

¹²¹ Halila 2017, 282.

¹²² Halila 2017, 283.

osuus urheiluorganisaatioiden johtajapaikoilla on vain 20-25 prosenttia. Selvityksessään IS tutki kymmenen merkittävimmän urheiluorganisaation johtajapaikkojen tilanteen, jossa selvisi, että 114 henkilöstä vain 28 on naisia. Uutisessa haastateltu Suomen urheilun eettisen keskuksen (SUEK) tutkimuspäällikkö painottaa, että asennemuutokset ovat usein hyvin hitaita ja asenteet ovat usein esteenä tasa-arvon toteutumiselle. Koska urheilu on edelleen monien mielessä miehinen maailma, on urheilussa edelleen paljon miehiä hyvä veli -verkostoja. Tämän vuoksi miehet myös usein päättävät johtajavalinnoista.¹²³

Kun urheilun lajiliittoihin tai urheiluseuroihin sovelletaan tasa-arvolakia, on huomattava, että urheilun toimijoiden erilaiseen asemaan asettamisen on perustuttava juuri sukupuoleen, jotta kyseessä on laissa tarkoitettu syrjintä. Tämä tarkoittaa sitä, että ei ole lain vastaista antaa paremmalle joukkueelle enemmän harjoitusvuoroja tai muuta tukea, jos miesten tai naisten joukkue on tasoltaan korkeammalla. Tasa-arvolakiin on kirjattu säännös, jonka perusteella voidaan asettaa väliaikaisia erityistoimia tosiasiallisen tasa-arvon edistämiseksi, jos toiminnalla pyritään edistämään lain tarkoituksen toteuttamista. Lakiin kirjatun perusteella voidaan esimerkiksi tukea naisten urheilua liitossa tai urheiluseurassa tasa-arvon saavuttamiseksi.¹²⁴

Lajiliitot ja urheiluseurat voivat yhdistysautonomian mukaan itse määritellä sen, missä määrin toiminnassa painotetaan huippu- ja harrasteurheilua. Päätöstä ei tavallisesti tehdä sukupuoliseen tasa-arvoon perustuen. Jos seura määritelmänsä mukaan painottaa harrasteurheilua ja seuran harrastajissa on enemmän miehiä kuin naisia, ei kysymyksessä ole tasa-arvolain rikkominen, sillä päätöstä ei ole tehty sukupuolen perusteella. Seuran toiminnan tulee olla kuitenkin tasapuolista esimerkiksi urheilun harjoittamiseen käytettävien tilojen sekä pukeutumis- ja peseytymistilojen osalta. Molempien sukupuolten edustajilla on tällä perusteella oltava tasapuolinen mahdollisuus lajin harrastamiseen.¹²⁵

Kauppalehti ja Yle uutisoivat 2018 Yle Urheilun sekä Norjan ja Ruotsin yleisradioyhtiöiden tuottamasta selvityksestä, jossa todettiin huippu-urheilussa naisen euron olevan vain kolme senttiä. Ylen mukaan selvityksessä tarkasteltiin 12 eri lajia. Näistä lajeista naisilla oli keskimääräisesti miehiä kovemmat tulot vain lumilautailussa, painissa ja ampumahiihdossa. Jutun mukaan kyse on yksittäisistä menestyjistä kyseisissä lajeissa, jotka nostavat keskiarvoa roimasti. Kauppalehden jutussa todetaan, että urheilijoiden tulot ja palkkiot riippuvat markkina-taloudesta ja kiinnostavuudesta. Huippu-urheilun viihteellistymisen myötä ratkaisevassa asemassa on lajin ja joukkueen suosittuus, sillä se voi joko houkuttaa tai katkaista rahavirtoja.

¹²³ Lempinen 2018.

¹²⁴ Halila 2017, 283.

¹²⁵ Halila 2017, 283-284.

Lajin kiinnostavuus myös määrittelee, paljonko seurat saavat esimerkiksi mediaoikeuksien ja mainosten myynnistä tuloja. Kauppalehden mukaan minkä tahansa alan huomioiminen tarkoittaa lisääntyviä rahavirtoja. Myös Ylen jutussa haastateltu kansanedustaja ja kansainvälisen olympiakomitean jäsen Sari Essayah toteaa, ettei naisten lajeissa ole saavutettu miesten lajeihin verrattavia sponsorituloja. Yksilölajeissa naiset pääsevät paljon lähemmäksi miesten tuloja. Hiihdossa naisen euro oli selvityksen mukaan 64 senttiä.¹²⁶

Tiedotusvälineet keskittyvät pääasiassa miesten kilpa- ja huippu-urheilun näkyvyyteen. Tasa-arvovaltuutettu onkin usein kommentoinut tiedotusvälineille sitä, että naisten ja miesten urheilusta olisi tärkeää tiedottaa tasapuolisesti. Yksilölajeissa kilpailevat naiset ovat esillä lähinnä suurkilpailujen aikaan, mutta esimerkiksi naisten joukkueurheilua näkyy tiedotusvälineissä hyvin harvoin. Tiedotusvälineet ovat vastanneet miesten urheilun olevan yleisön mielestä kiinnostavampaa, sillä miesten joukkueurheilu on korkeampitasoista kuin naisten vastaava. Tähän tasa-arvovaltuutettu on lausunut vastaukseksi, että tällaiset oletukset pohjautuvat usein juuri siihen virheelliseen olettamukseen, jonka mukaan miesten tuloksia käytetään pohjana naisten tuloksien arvioinnille. Tasa-arvovaltuutettu toteaa, että jos naisten urheilu ei ole enemmän esillä tiedotusvälineissä, on yleisön myös vaikeampi kiinnostua naisten urheilusta. Lisäämällä naisten urheilun näkyvyyttä tiedotusvälineissä olisi mahdollisuus kasvattaa katsoja- ja lukijakuntaansa sekä samalla tukea ja kannustaa naisten ja tyttöjen urheilua. Lisäksi naisten urheilusta kertominen ja sen arvostaminen tasavertaisesti miesten urheilun kanssa lisäisi urheilun ja liikunnan tasa-arvoa Suomessa.¹²⁷

Tasa-arvovaltuutettu on pitänyt tärkeänä, että miesten ja poikien sekä naisten ja tyttöjen välistä liikunta- ja urheilutoimintaa tuetaan tasapuolisesti. On tärkeää, että kaikilla olisi yhdenvertainen mahdollisuus harrastaa liikuntaa ja urheilua sekä saada osaavaa valmennusta sekä kilpailla ja saada tunnustus saavutetuista kilpailusuorituksista. Kaikessa urheilu- ja liikuntatoimintaan liittyvissä päätöksenteoissa pitäisi ottaa huomioon edellä mainitut yhdenvertaisten mahdollisuuksien vaatimukset.¹²⁸

7 Pelaajan oikeudet ja velvollisuudet

Ainakin ylemmillä sarjatasoilla joukkueurheilussa solmitaan joukkueen ja urheilijan välille pelaajasopimus. Pelaajasopimuksen avulla sovitaan niistä ehdoista, joilla urheilija sitoutuu antamaan oman pelipanoksensa joukkueen hyväksi. Yleensä pelaajasopimus syntyy silloin, kun

¹²⁶ Ylä-Outinen 2018; Kössö 2017.

¹²⁷ TAS 41/2010; Olympiakomitea 2018.

¹²⁸ Tasa-arvovaltuutetun vuosikertomus 2014, 40-41.

urheilija hyväksyy joukkueen esittämän tarjouksen sopimuksesta. Pelaajasopimus on kahden osapuolen välinen sopimus, joka edellyttää molempien osapuolien hyväksyvää tahdonilmaisua.¹²⁹

Pelaajasopimuksessa on useita ainutlaatuisia piirteitä, sillä urheilijan työ poikkeaa monilla tavoilla tavanomaisesta työstä. Sopimukseen voidaan ottaa mukaan pääsuorituksen toteutumisen turvaavia apu- tai sivuvelvoitteen luontoisia määräyksiä, kuten urheiluseuran velvollisuus hankkia urheilijalle auto, asunto tai esimerkiksi järjestää urheilijan puolisolle työpaikka.¹³⁰

Pelaajan oikeuksista tärkein on palkka. Urheilijan palkka määräytyy Suomessa aina yksilöllisesti, sillä osapuolilyhteistyö ei ole edes pisimmälle edenneessä jääkiekossa johtanut siihen, että osapuolten edustajat olisivat yhteisesti sopineet palkoista. Yleissopimuksessa voidaan kuitenkin sopia siitä, mistä urheilijan palkkio koostuu tai voi koostua.¹³¹

Urheilijan päävelvollisuus on pelata ja harjoitella valmennusjohdon määräyksen mukaisesti seurajohdon osoittamassa joukkueessa. Pelaajasopimuksessa voi olla lisäksi useita sivuvelvoitteita, kuten urheilijan velvollisuus käyttää seurajohdon määräämiä pelivälineitä ja -varusteita. Sopimuksen myötä pelaaja voi olla velvollinen myös osallistumaan seuran markkinointi- ja muihin PR-tilaisuuksiin. Pelaajalle on myös voitu asettaa yleisluonteinen velvollisuus käyttäytyä niin, että urheilijan elintavat eivät vaaranna pelikuntoa eivätkä vahingoita urheiluseuran mainetta. Usein pelaajalle on voitu asettaa myös velvollisuus pidättäytyä muiden urheilulajien harrastamisesta ilman urheiluseuran lupaa loukkaantumisriskin vuoksi.¹³²

Muihin urheilulajeihin liittyvä pidättäytymisvelvoite on perusteltu loukkaantumisriskillä ja tämän vuoksi esimerkiksi jääkiekkoilijoilta on kielletty moottoriurheilu kokonaan. Tavanomainen harrastustoiminta on sallittua ilman urheiluseuran erillistä lupaa. Yleensä kuitenkin edellytetään, että harrastustoiminta on päälajia tukevaa ja edistävää, eikä päinvastoin heikennä urheilijan kuntoa päälajissa. Pidättäytymisvelvoite voi heikentää amatööriurheilijan itsemääräämisoikeutta, jos sääntöä noudatetaan liian tiukasti.¹³³

Pelaajasopimuksessa voidaan erikseen sopia siitä, että urheiluseura voi tarpeen tullen velvoittaa pelaajan siirtymään myös muun, kuin urheiluseuran omaan organisaatioon kuuluvaan joukkueeseen. Jos pelaajasopimuksessa on näin sovittu, ei pelaajalta tarvita erikseen suostumusta

¹²⁹ Spolander 2009, 12.

¹³⁰ Spolander 2009, 12.

¹³¹ Halila 2017, 192.

¹³² Rauste 1997, 118.

¹³³ Halila 2017, 194-195.

siirtymiseen. Näissä tilanteissa kyse on työvoiman vuokraamisesta, eikä kyseessä ole urheiluun liittyvä erityisjärjestely. Esimerkiksi jääkiekon Liigassa pelaajasopimukseen kuuluu tällainen sopimuspykälä, jonka mukaan pelaaja voidaan siirtää toiseen joukkueeseen saman talousalueen sisällä, kun Pohjois-Amerikan ammattilaissarjoissa pelaaja voidaan siirtää mihin tahansa muuhun joukkueeseen. Amatööriurheilijaa, tai sellaista pelaajaa, joka ei ole työsuhteessa urheiluseuraan, ei voida siirtää toiseen joukkueeseen vuokrauksen avulla.¹³⁴

Työntekijälle on lisäksi asetettu työsopimuslaissa kielto osallistumisesta työnantajan toiminnan kanssa kilpailevaan toimintaan. Työntekijä ei lain mukaan saa ilman työnantajan lupaa tehdä sellaista työtä toiselle, joka saattaisi vahingoittaa työnantajaa työsuhteen mukaisen hyvän tavan vastaisena kilpailutekona. Jos työnantaja on tietoinen työntekijän harjoittamasta kilpailevasta toiminnasta jo työsopimusta solmittaessa, tämä katsotaan luvan myöntämiseksi toimintaan, jos ei työsopimusta solmittaessa erikseen sovita kilpailevan toiminnan lopettamisesta. Tämä lain pykälä tulee sovellettavaksi erityisesti silloin, kun on kyse pelaajan maajoukkueetehävistä. Maajoukkueen ja urheiluseuran edut voivat usein mennä ristiin nopeatahtisessa ottelurytmissä, eikä urheiluseura aina halua päästää urheilijaa maajoukkueeseen liian suureksi kasvavan kokonaiskuormituksen vuoksi.¹³⁵

Esimerkiksi Salibandyliitto ja Suomen jääkiekkoliitto ry ovat pelaajasopimuksissaan velvoittaneet pelaajansa sitoutumaan siihen, ettei pelaaja saa itse tai edustajansa välityksellä osallistua vedonlyöntiin oman joukkueensa otteluista.¹³⁶

7.1 Itsemääräämisoikeus

Hallituksen esityksen (309/1993) mukaan yksityiselämän suoja takaa yksilölle oikeuden elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheutonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä. Tarkka yksityiselämän piirin määrittäminen on vaikeaa. Siihen kuuluu esimerkiksi yksilön oikeus solmia ja ylläpitää vapaasti suhteita muihin ihmisiin ja ympäristöön sekä oikeus määrätä itsestään ja omasta ruumiistaan.¹³⁷

Osana yleisperusoikeutena turvattua oikeutta henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen voidaan katsoa kuuluvaksi myös itsemääräämisoikeuden.¹³⁸ Henkilökohtainen vapaus on perusoikeusuudistuksen esitöiden mukaan luonteeltaan yleisperusoikeus, jonka

¹³⁴ Halila 2017, 193-194.

¹³⁵ Rauste 1997, 119-120.

¹³⁶ ks. liite 2, s. 70, 4.11.

¹³⁷ HE 309/1993, 52-53.

¹³⁸ HE 9/2015, 1 luku.

tarkoituksena on suojata ihmisen fyysisen vapauden lisäksi myös hänen itsemääräämisoikeuttaan ja tahdonvapauttaan.¹³⁹

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä on työelämää sääntelevä erityislaki. Sen tavoitteena on turvata mahdollisimman hyvä yksityisyyden suoja työnhakijoille, työntekijöille ja virkamiehille. Lain avulla pyritään takaamaan mahdollisimman avoin tietojen käsittely sekä se, ettei kerättäisi muita, kuin välittömästi työsuhteen kannalta merkittäviä tietoja. Lain tarkoituksena on toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia. Näitä perusoikeuksia ovat esimerkiksi henkilön itsemääräämisoikeus, yhdenvertainen kohtelu, henkilökohtainen koskemattomuus sekä syrjintäsuoja.¹⁴⁰

7.2 Doping

Alusta alkaen kilpaurheilussa on pyritty menestymään niin sallittuja kuin kiellettyjäkin keinoja käyttäen. Jo vuosikymmenten ajan dopingia on pidetty urheilun vakavimpana vilpillisen toiminnan muotona. Dopingilla tarkoitetaan kiellettyjä aineita ja menetelmiä, joiden avulla pyritään keinotekoisesti parantamaan urheilusuoritusta. Urheilussa fyysisen valmentautumisen lisäksi urheilussa on sallittu kemiallinen valmennus, mutta siinä tulee hyödyntää sallittuja aineita ja menetelmiä. Urheilun itsesääntely määrittää, mitä milloinkin voidaan pitää hyväksyttävänä. Dopingin käyttö on kuitenkin aina vastoin urheilun eettisiä periaatteita.¹⁴¹

Rikoslain 44 luvun 6§ mukaan dopingin valmistaminen, valmistamisen yritys, maahantuonti tai maahantuonnin yritys, myynti, välitys, luovutus, muu levitys tai levittämisen yritys ovat määrätty tekoina tuomittaviksi. Dopingrikoksesta voidaan tuomita sakkoon tai enintään vuoden mittaiseen vankeusrangaistukseen. Dopingrikoksesta voidaan tuomita myös se, joka pitää dopingainetta hallussaan todennäköisesti laittomassa levitystarkoituksessa. Rikoslain 44 luvun 7§ mukaan törkeänä dopingrikoksena pidetään sitä, jos rikoksen kohteena on huomattavan suuri määrä dopingainetta, sillä tavoitellaan huomattavan suurta taloudellista hyötyä, rikos tehdään osana järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaa, tai dopingainetta levitetään alaikäisille. Törkeästä dopingrikoksesta voidaan tuomita vähintään neljän kuukauden ja enintään neljän vuoden mittainen vankeusrangaistus.¹⁴²

Rikoslain 44 luvun 16§ perusteella dopingaineena pidetään synteettisiä anabolisia steroideja ja niiden johdannaisia, testosteronia ja sen johdannaisia, kasvuhormonia sekä kemiallisia

¹³⁹ HE 309/1993, 46.

¹⁴⁰ Kilpeläinen 2007, 19.

¹⁴¹ Halila 2017, 325.

¹⁴² Rikoslaki 39/1889.

aineita, jotka edistävät kehossa testosteronin, sen johdannaisten tai kasvuhormonin tuotantoa.¹⁴³

Rikoslakiin kirjattu lista on kuitenkin paljon suppeampi kuin urheilussa kiellettyjen lääkeaineiden lista. Tämä johtuu siitä, että rikoslakiin kirjattujen säännösten on tarkoitus suojata dopingaineiden väärinkäytöstä aiheutuvalta terveydellisiltä riskeiltä. Rikoslakiin on nimetty vain ne lääkeaineet, joihin liittyy lääketieteellinen riski. Erityisesti rikoslaissa pyritään suojelemaan alaikäisiä dopingin käytöltä.¹⁴⁴

Maailman antidopingtoimisto WADA ylläpitää sivuillaan vuosittain päivittyvää listaa kielletyistä aineista ja menetelmistä. Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry julkaisee myös vuosittain WADAn luetteloon perustuvan listan suomeksi internetsivuillaan sekä mobiilisovelluksessaan. SUEKin lääkelista ja haut perustuvat Lääketietokeskuksen luetteloihin, joten listalta löytyy vain Suomessa myytäviä resepti- ja itsehoitolääkkeitä. Listaa päivitetään sen mukaan, kun uusia lääkevalmisteita tulee markkinoille.¹⁴⁵

Antidopingtyötä säädellään sekä kansallisten että kansainvälisten sopimusten avulla. Suomen valtio on sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin ja antanut ADT:lle tärkeän vastuun koko maan dopingvalvonnasta. Antidopingsopimusten tärkein tehtävä on tarjota kaikille mahdollisuus reiluun, puhtaaseen ja tasa-arvoiseen urheiluun. Suomessa lajiliitot ovat sitoutuneet opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksen sekä omien sääntöjensä kautta noudattamaan Suomen antidopingsäännöstöä.¹⁴⁶

Dopingin käytöstä annettavat kurinpitoseuraamukset perustuvat dopingtestaukseen ja kaikkien antidopingtoimintaan sitoutettujen henkilöiden on velvollisuus alistua testeihin. Dopingtestausta voidaan tehdä missä ja milloin tahansa, eikä niistä tarvitse ilmoittaa etukäteen. Ensisijaisesti dopingtestauksen teho pohjautuuakin juuri kilpailuiden ulkopuolisiin testauksiin, joista ei ilmoiteta etukäteen. Testistä kieltäytyminen on dopingrikkomus. Testausorganisaatiolla on vastuu todistaa, että asianomainen on kieltäytynyt dopingtestistä.¹⁴⁷

7.3 Päihteet

Urheilu yhdistetään usein raittiusaatteeseen ja urheilijoista puhuminen on merkinnyt jo vuosikymmenten ajan useille ihmisille samaa kuin terveiden ja puhtaiden elämäntapojen

¹⁴³ Rikoslaki 39/1889.

¹⁴⁴ Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry 2019.

¹⁴⁵ Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry 2019b.

¹⁴⁶ Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry 2019c.

¹⁴⁷ Halila 2017, 346.

edustajasta puhumista. Mielikuvat urheilun ja raittiuden yhteydestä ovat säilyneet ennallaan 1900-luvun läpi. 1900-luvun alussa kuitenkin alkoholi tuli mukaan myös urheilupiireihin.¹⁴⁸

Urheilulle vieraiden aineiden käyttö voidaan luokitella epäurheilijamaiseksi käytökseksi. Tällaista epäurheilijamaista toimintaa on esimerkiksi huumeiden käyttö sekä käytön edistäminen, häiritsevä käyttäytyminen julkisesti alkoholin vaikutuksen alaisena sekä tupakan ja tupakkatuotteiden käyttö urheilutilanteiden yhteydessä. Edellä mainitun perusteella pelkästään urheilijan tai urheilun toimihenkilön päihtyminen ei anna aiheutta kurinpitotoimille, toisin kuin se, jos urheilija esiintyy häiritsevästi alkoholin vaikutuksen alaisena esimerkiksi kilpailumatkalla- tai paikalla.¹⁴⁹

Suomen Olympiakomitean vastaavan lääkärin Harri Hakkaraisen mukaan kilpaurheilusta on nykyisin tullut niin kovaa, ettei urheilijoilla ole juuri varaa käyttää alkoholia. Hakkaraisen mukaan alkoholilla on paljon pitkälläkin aikavälillä ilmeneviä negatiivisia vaikutuksia urheilusuoritukseen. Alkoholi alentaa palauttavien hormonien pitoisuuksia sekä heikentää hermostollista toimintaa; refleksejä, taktista silmää, tasapainoa sekä pelinlukutaitoa. Hakkarainen kertoo, että esimerkiksi jääkiekon SM-liigassa joillakin joukkueilla on sisäinen sääntö, jonka mukaan alkoholin käyttö vieraspelireissuilla ja harjoituksissa oli kiellettyä. Kiellon rikkomisesta seurasi sanktioita. Joukkueet ovat saattaneet kuitenkin etukäteen sopia tilaisuuksista, esimerkiksi saunailloista, jolloin on mahdollisuus juoda vettä väkevämpää.¹⁵⁰ Toisaalta Yle Urheilun tekemässä selvityksessä huomattiin, että monet huippu-urheilujoukkueet suhtautuvat alkoholiin ja tupakkatuotteisiin hieman eri tavalla. Esimerkiksi Vammalan Lentopallo ja salibandyjoukkue Happee ovat laittaneet pelimatkoille totaalisen kiellon alkoholin käytölle ja tupakoinnille, kun taas esimerkiksi Sotkamon Jymyn pesäpallojoukkue antaa pelaajiensa juoda pelien jälkeen olutta ruokailun yhteydessä. Jymy sallii lisäksi tupakan ja nuuskan käytön sellaisissa tilanteissa, ettei se aiheuta pahennusta. Useat joukkueet ovat kuitenkin kieltäneet alkoholin ja tupakan totaalisesti huippu-urheiluun sopimattomina aineina. Nuuskan käytön kitkeminen on sen sijaan haastavampaa, ja sitä saatetaan käyttää kielloista huolimatta.¹⁵¹

Nuuskaan on helppo jäädä koukkuun, sillä se sisältää jopa enemmän nikotiinia kuin tupakka. Pitkäaikaisesta nuuskan käytöstä voi kuitenkin usein aiheutua vakavia seurauksia, kuten sydän- ja verisuonisairauksia sekä syöpää ruuansulatuskanavan yläosaan tai suun limakalvoille. Nuuskan käyttö myös heikentää urheilusuoritusta, sillä nikotiini estää hapen pääsyä lihaksiin.

¹⁴⁸ Vasara 1999, 39.

¹⁴⁹ Halila 2017, 309.

¹⁵⁰ Ranta 2014.

¹⁵¹ Ranta 2014b.

Mitä vaativampi pelitilanne on kyseessä, sitä enemmän lihakset tarvitsevat happea. Nuuska siis vaikuttaa suorituskyvyn alenemiseen samalla tavalla kuin tupakkakin. Lisäksi nikotiini hidastaa urheilusuorituksesta palautumista ja lisää urheiluvammojen riskiä.¹⁵²

Monella nuorella urheilijalla on harhakäsitys siitä, että nuuska parantaisi urheilusuoritusta. Nuuskan uskotaan esimerkiksi auttavan rentoutumisessa ja keskittymisessä ennen urheilusuoritusta. Tosiasiassa nikotiini tulisi luokitella dopingaineeksi, jos se hyödyttäisi urheilijaa. Suomen Olympiakomitean vastuulääkäri Maarit Valtonen toteaa, ettei näin kuitenkaan ole. Nikotiini on voimakkaasti riippuvuutta aiheuttava aine ja nikotiiniriippuvuus aiheuttaa unettomuutta sekä keskittymisvaikeutta. Urheilijan kannalta uni on yksi tärkein palautumiseen vaikuttava tekijä.¹⁵³

Mikko Piispan toteuttamassa ”sammuuko savuke - nouseeko nuuska” -tutkimuksessa selvisi, että nuuskan ja jääkiekon liitto näyttää olevan niin ilmeinen, että sen huomaavat myös ne, jotka eivät ole koskaan käyttäneet mitään tupakkatuotteita. Nuuska yhdistettiin tutkimuksessa joissain määrin myös muiden lajien urheilijoihin, esimerkiksi salibandyyn ja jääkiekkoon. Nuuskan käyttöä urheilussa perustellaan usein sillä, ettei se pilaa keuhkoja samalla tavalla kuin tupakka. Piispan mukaan tämä ei kuitenkaan vielä selitä nuuskan käyttöä vaan lähinnä sitä, miksi nuuska on tupakkaa parempi vaihtoehto urheilijoille. Tutkimuksessa selvisi, että nuoret tunnistavat nuuskan käytön jääkiekkoilijoilla jopa television välityksellä. Nuoret myös pitävät hölmöinä jääkiekkohalleille asetettuja ”ei nuuskaa” -kylttejä, sillä heidän mukaansa niitä ei kukaan noudata. On totta, että jääkiekkoilevien esikuvien nuuskan käyttö toimii esimerkkinä nuoremmille, eikä lajin sisäisiä kieltoja tai valistuskampanjoita voida saada uskottaviksi, jos television välitykselläkin nähdään kiekkoilijoita nuuska huulella tai valmentaja asentamassa nuuskaa huuleen arvokisojen vip-aitiossa. Koska jääkiekko on monilla mitta-reilla Suomen suosituin urheilulaji, on sen kohdalla asiassa erityinen painoarvo.¹⁵⁴

Nuuska on osa jääkiekkokulttuuria ja hallielämää. Sitä on myös helppo havaita kaikkialla ja kaikilla: pukukopeissa, hallin käytävillä, katsomoissa sekä vaihtoaitioissa. Vaikka valmentajien suhtautuminen alkoholiin ja tupakkaan on pääsääntöisesti kielteinen, on ’nuuska nuorten maailmassa’ -selvityksessä tehdyissä haastatteluissa selvinnyt, että valmentajien suhtautuminen nuuskaan vaihtelee reilusti. Osa suhtautuu kielteisesti ja osa sallivammin. Valmentajien keskuudessa oli myös erilaisia käsityksiä siitä, miten nuuska vaikuttaa fyysiseen ja henkiseen suorituskykyyn. Osa koki nuuskan käytön heikentävän suorituskykyä ja osa taas koki nuuskan

¹⁵² Cygnel 2017.

¹⁵³ Suomen Olympiakomitea 2017.

¹⁵⁴ Piispa 2017, 50.

käytön jopa parantavan suorituskykyä.¹⁵⁵ Nuuskan käytön suhteen joukkue on usein valmentajansa näköinen, joten valmentajan rooli nuuskan käytössä on hyvin ratkaiseva; millaiset säännöt joukkueessa on nuuskan suhteen, keskustellaanko joukkueessa nuuskan käytön haitoista, kannustaako joukkuehenki nuuskan käyttöön vai nuuskattomuuteen ja millaista esimerkkiä valmentaja antaa urheilijoilleen?¹⁵⁶

Suomen jääkiekkoliiton kilpailusääntöihin vuodelle 2019-2020 on kirjattu kieltö tupakkatuotteiden ja alkoholituotteiden käyttämisen pelaajille ja toimitsijoille tarkoitetuissa yhteisissä tiloissa. Juniorisarjojen peleissä tai harjoituksissa ei saa mainostaa alkoholijuomia. Myöskään seniorisarjoissa pelaavien alle 18-vuotiaiden peliasuissa tai muiden toimitsijoiden asuissa ei saa mainostaa alkoholijuomia.¹⁵⁷

7.4 Veikkaus

Urheiluvedonlyönti on sellainen taitolaji, jossa tiedosta on ja tulee olla hyötyä. Tätä voidaan verrata esimerkiksi arvopaperimarkkinoihin, joissa rehdin pelin mukaista ei ole hyödyntää sellaista tietoa, jonka voidaan katsoa olevan sisäpiiritietoa. Urheilun osalta voi olla vaikea sanoa, minkälainen sisäpiiritieto voi olla hylättävää. Kurinpitomääräystä vahvistaessaan urheiluseura voi tehdä asiasta oman ratkaisunsa ja veikkausyhtiö omansa.¹⁵⁸ Pelaajasopimuksissa on nykyisin usein säädetty erikseen vedonlyöntikiellosta, joka voi ulottua oman joukkueen lisäksi myös oman urheilusarjan otteluihin tai jopa kaikkia Suomessa käytäviä urheilukilpailuja. Vedonlyöntikieltoa on perusteltu urheilun eettisillä säännöillä, erityisesti sopupelien torjumisella.¹⁵⁹

Veikkausyhtiön on aktiivisella seurannalla pyrittävä torjumaan sopupelien mahdollisuutta. Veikkausyhtiön tulee tarvittaessa sulkea kohteita, jos sopupelistä on riittäviä epäilyksiä. Epäilyksen sopupelistä voi herättää esimerkiksi se, että tiettyä yksittäistä kohdetta pelataan huomattavasti tavanomaista enemmän. Yleensä kyse on kansainvälisillä markkinoilla tehdystä huomattavan suuresta rahallisesta panostuksesta tiettyyn peliin, mutta sillä voidaan tarkoitaa myös Veikkauksen omiakin pelejä. Vaikka sopupelien torjuntaa ja seurantaa on tehostettu, ovat vedonlyöntipetokset harmillisen yleisiä. Erityisen vaikeaa on tarkkailla ottelun tai kilpailun aikana tapahtuvaa vedonlyöntiä.¹⁶⁰

¹⁵⁵ Salomäki & Tuisku 2013, 52-53.

¹⁵⁶ Salomäki & Tuisku 2013, 59.

¹⁵⁷ Suomen jääkiekkoliitto 2019.

¹⁵⁸ Halila 2017, 307.

¹⁵⁹ Halila 2017, 194.

¹⁶⁰ Halila 2017, 127-128.

Urheilun eettisten asioiden neuvottelukunta on ottanut joulukuussa 2017 kantaa urheilijoiden yhteistyösopimuksiin kansainvälisten peliyhtiöiden kanssa. Kannanotossa kerrotaan Urheilun eettisten asioiden neuvottelukunnan kiinnittävän vakavasti huomiota suomalaisten urheilijoiden ja kansainvälisten rahapeliyhtiöiden välisiin markkinointitoimiin ja yhteistyösopimuksiin, joiden avulla lisätään markkinointia Suomessa. Yhteistyö Suomen arpajaislain vastaisten toimijoiden ja urheilijoiden tai urheiluvaikuttajien välillä voi olla lainvastaista riippuen siitä, kohdistuuko se Suomen markkinoihin. Yhteistyö voi olla myös monella tavalla epäeettistä. Usein kansainväliset peliyhtiöt markkinoivat nopeatempoisia pelejä, joita ei saa Suomessa markkinoida muut kuin pelisalit. Eettinen kanta ulottuu myös suomalaiseen urheilutoiminnan rahoittamiseen.¹⁶¹

7.5 Tatuoinnit

Suomen perustuslain 2 luvun 7§ takaa kaikille oikeuden henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Laki määrää, ettei kenenkään henkilökohtaiseen koskemattomuuteen saa puuttua eikä vapautta riistää mielivaltaisesti eikä ilman lain määräämää perustetta.¹⁶² Yhdenvertaisuuslain 3 luvun 8§ perusteella ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kielen, kansalaisuuden, mielipiteen, vakaumuksen, poliittisen- tai ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn vuoksi.¹⁶³

Yhdenvertaisuuslaissa määrätty konkreettinen luettelo syrjintäperusteista ei ole tyhjentävä. Listan lopuksi mainittava muu henkilöön liittyvä syy rinnastetaan luettelossa aikaisemmin mainittuihin syihin. Käsitteenä muu henkilöön liittyvä syy on muuttunut ajan myötä ja se myös muuttuu koko ajan.¹⁶⁴ Yhdenvertaisuuslain esitöiden perusteella (HE 19/2014) muulla henkilöön liittyvällä syyllä viitataan säännöksessä nimenomaisesti mainittujen syiden kaltaisiin seikkoihin. Se erottaa syrjinnän kiellon esimerkiksi perustuslain mukaisesta yhdenvertaisuussäännöksestä tai työsopimuslain mukaisesta työntekijöiden tasapuolisen kohtelun vaatimuksesta.¹⁶⁵

Esitöiden perusteella käsite 'muu henkilöön liittyvä syy' jää tulkinnanvaraiseksi. Koska sanamuotokin rajaa kriteerit henkilöön liittyviksi, on yleisellä tasolla selvää, ettei laissa määrätyn syrjintäkiellon piiriin kuulu muuhun kuin henkilöön liittyvään syyhyn perustuva erilainen

¹⁶¹ Urheilun eettisten asioiden neuvottelukunta 2017.

¹⁶² Perustuslaki

¹⁶³ Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014.

¹⁶⁴ Koskinen 2018.

¹⁶⁵ HE 19/2014, 67.

kohtelu.¹⁶⁶ Lain esitöiden mukaan henkilöön liittyviä syitä voivat olla esimerkiksi varallisuus, yhteiskunnallinen asema tai asuinpaikka. Yksi viime vuosina syrjinnän alaiseksi tullut kriteeri on ylipainoisuus. Myös henkilön olemuksesta, ulkonäöstä, lävistyksistä, hajuvesistä tai hienhajuista, tatuoinneista ja koruista johtuvia riitoja on nostettu esiin eri tahoilla ja niistä keskustellaan työntekijöiden yksilönvapauden sekä yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta.¹⁶⁷

Ulkonäköön liittyvien, omista mielihaluista aiheutettujen ilmentymien (esimerkiksi lävistyksiset ja tatuoinnit) perusteella tapahtunut työntekijän syrjäyttäminen ei liene olevan laissa kiellettyä syrjintää, ainakaan ellei niiden voida suoraan todeta tuovan esiin jotain mielipidettä, vakaumusta, kansalaisuutta tai alkuperää. Arvioinnissa ratkaisevaa ei voi olla kuitenkaan se, että kyse on omasta valinnasta, sillä se pienentäisi syrjintäsuojan sisältöä. Oma myötävaikutus ei kelpaa erottelukriteeriksi sille, mikä on syrjintää ja mikä taas ei.¹⁶⁸

Pukeutumisen ja ulkonäön osalta työnantajalla on oikeus esittää tasapuolisia ja johdonmukaisesti tarpeellisia vaatimuksia (esim. imagosyyt, terveydelliset seikat tai turvallisuus) suhteessa asiakkaisiin sekä muihin työntekijöihin. Mikäli ulkonäköön tai olemukseen liittyvät ohjeet voivat työsuhteen aikana muodostaa päättämisperusteen, ei syrjäyttäminen työnhakuvaiheessa ulkonäön tai olemuksen perusteella voi olla yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksen vastaista.¹⁶⁹

Arvioinnin on lähdettävä liikkeelle siitä, mihin työnjohtovallan nojalla voidaan ja tulee puuttua. Normaaleita työnantajakeinoja hyödyntäen on voitava puuttua siihen, jos työntekijä rikoo tai aikoo rikkoa esitettyä pukeutumiskoodia. Kyseinen puuttuminen muodostaa yhdenvertaisuusloukkauksen vasta sitten, jos työnantaja poikkeaa aikaisemmasta käytännöstään tai jos työnantaja ilman hyväksyttävää syytä epä johdonmukaisesti poikkeaa työnantajavallan mukaisesta menettelystä.¹⁷⁰

Suomessa esimerkiksi lentoemäntien ja stuerttien ulkonäköön liittyvistä asioista on uutisoitu ja keskusteltu useasti. Finnair on vuosien mittaan hieman lieventänyt ohjeistustaan tatuoinneista, sillä yritys haluaa kuitenkin panostaa suomalaisten osaajien rekrytointiin. Finnair on kertonut, että pienet ja huomaamattomat tatuoinnit voidaan hyväksyä, jos niiden piilottaminen onnistuu virkapuvulla tai esimerkiksi peiteaineilla. Finnairin ehto on se, että tatuointi piittää työssä peittää. Finnair perustelee tatuointien piilottamista sillä, että esimerkiksi

¹⁶⁶ Koskinen 2018.

¹⁶⁷ Koskinen 2018.

¹⁶⁸ Koskinen 2018.

¹⁶⁹ Koskinen 2018.

¹⁷⁰ Koskinen 2018.

Finnairille tärkeillä Aasian markkinoilla tatuoinnit yhdistetään rikollisuuteen ja ne herättävät pahennusta.¹⁷¹

Muulla maailmassa urheiluseurat tai lajiliitot ovat kieltäneet urheilijoiltaan tatuoinnit tai uusien tatuointien ottamisen. Saksan Bundesliigassa pelaavan Werder Bremenin seurajohto on kieltänyt pelaajia ottamasta uusia tatuointeja vedoten infektiovaaraan. Taustalla on Hampurin joukkueen Eljero Elian vuonna 2010 mahdollisesti tatuoinnista lähtenyt infektio, joka pakotti pelaajan sivuun pelikentiltä.¹⁷² Lisäksi Italialaisen A.C. Monzan omistaja Silvio Berlusconi kielsi joukkueeltaan parrat sekä tatuoinnit todeten, että joukkueen pelaajien tulee olla esimerkillisiä ja hyvin käyttäytyviä.¹⁷³

2016 kohautti Kansainvälisen Paralympialiiton EM-kilpailuissa tapahtunut yllättävä hylkääminen. Josef Craig voitti oman eränsä sadan metrin vapaauinnin, mutta häntä ei päästetty finaaliin hänen tatuointinsa takia. Craig oli tatuoinut olympiarenkaat rintaansa neljä vuotta aikaisemmin, voitettuaan Lontoossa paralympialaisten kultaa. Paralympia komitea perusteli hylkäämistä sillä, ettei urheilijalla saa olla kehossaan minkäänlaisia mainoksia, ja olympiarenkaat laskettiin lukeutuvan sellaiseksi. Urheilija ei ollut peittänyt tatuointiaan ja tästä syystä hänet hylättiin finaalista. Komitea kertoi muistuttaneensa kaikkia urheilijoita kiellosta ennen kilpailua. Jonkinlainen sopu tapauksen jälkeen ilmeisesti saatiin kuitenkin aikaan, sillä seuraavassa kilpailussa Craig oli peittänyt tatuointinsa.¹⁷⁴

Suomessa tatuointeja ei ole urheiluliittojen toimesta erikseen kielletty, eikä niihin liittyviä eettisen näkökulman kannanottoja tai artikkeleita juuri löydy.

8 Pelaajasopimusten analysointi

Analysointiin valittiin kaksi erilaista vapaasti internetistä löytyvää, käytössä olevaa pelaajasopimus pohjaa. Pelaajasopimuksia analysoidaan kaiken aikaisemmin opinnäytetyössä kirjoitetun teorian pohjalta. Toinen sopimuksista on pesäpalloliiton laatima pohja työsuhteessa oleville pelaajille ja toinen on Suomen jääkiekkoliiton laatima SM-liigan pelaajasopimus pohja kausille 2018-2020.

Molemmat sopimukset yksilöidään ensin koskemaan tiettyjen osapuolten välistä sopimussuhdetta, eli aluksi kirjataan urheilijan henkilötiedot sekä urheiluseuran yhteystiedot.

¹⁷¹ Tamminen 2017.

¹⁷² Savon sanomat 2011.

¹⁷³ Burton 2018.

¹⁷⁴ Vesander 2016.

Seuraavaksi molempien lajiliittojen sopimus pohjiin kirjataan sopimuksen alkamispäivämäärä ja ajankohta, jolloin sopimus päättyy. Pesäpalloliiton sopimukseen on vielä erikseen kirjattu sulkuihin mahdollinen optio sopimuksen jatkumiseksi. Kuten aikaisemmin sopimuksen kestoä käsittelevässä kappaleessa 5.4. on mainittu, urheilijoiden sopimuksissa usein oletuksena on sopimuksen määräaikaisuus. Urheilijoiden työsopimukset päättyvät ilman erillistä irtisanomista ennalta sovittuna ajankohtana, joka voidaan huomata molempien lajien sopimus pohjista. Molempien lajiliittojen sopimukseen on vielä kirjattu mahdollisuus sopimuksen purkamisesta molemmin puolin, jos urheiluseura putoaa alempaan sarjaan tai muuten luopuu sarjapaikastaan. Mahdollisessa sopimuksen irtisanomisessa osapuolten tulee noudattaa tiettyä määräaikaä.

Seuraavaksi sopimuksissa kirjataan koeajan pituus. Molempiin sopimus pohjiin on lisäksi merkitty, että sopimus voidaan koeajan aikana molemmin puolin purkaa. Säännös tulee suoraan työsopimuslain 1 luvun 4§:stä. Pesäpalloliiton sopimuksessa on vielä ilmoitettu, ettei sopimusta kuitenkaan saa irtisanoa työsopimuslain 3§ mainitulla epäasiallisella perusteella. Jääkiekkoliiton sopimus pohjassa epäasiallisesta perusteesta ei ole mainintaa, mutta sen sijaan koeajan enimmäispituudeksi on ilmoitettu neljä kuukautta ja ennen 15.5. alkavissa sopimuksissa koeaika voi olla enintään 4,5 kuukautta. Kahdeksan kuukautta lyhyemmissä sopimuksissa koeaika voi olla kuitenkin enintään puolet sopimuksen pituudesta. Työsopimuslain 1 luvun 4§ määrää, että koeaika voi määräaikaaisissa sopimuksissa olla pidennyksineenkin korkeintaan puolet työsuhteen pituudesta, enintään kuitenkin kuusi kuukautta.¹⁷⁵ Jääkiekkoliitto on lyhentänyt koeaikaä työsopimuslain määräämästä maksimikoeajasta, joka tietysti antaa urheilijalle paremman turvan työsuhteen alussa.

Ensimmäinen selkeä eroavaisuus pelaajasopimusten välillä on se, että jääkiekkoliiton sopimuksessa on seuraavaksi mainittu sopimuksen tulevan voimaan vasta sen jälkeen, kun pelaaja on toimittanut urheiluseuralle lääkärintodistuksen, tai kun osapuolet ovat yhdessä todenneet, ettei todistusta tarvita. Kuten sivulla 28 mainittiin, käytäntö on Suomessa erittäin harvinaisen, ja sitä käyttää ainoastaan jääkiekkoliitto.

Molemmissa sopimuksissa on seuraavaksi sovittu harjoitteluelvoitteesta työntajan osoittamassa joukkueessa, työnantajan oikeudesta siirtää pelaaja toiseen joukkueeseen sopimuskauden aikana sekä palkanmaksusta. Molemmissa sopimuksissa pelaajat veloitetaan myös sitoutumaan kaikkiin lajia koskeviin säännöstöihin, kurinpitösäännöksiin ja antidopingsääntöihin. Pesäpallosopimuksessa on mainittu, ettei urheilija saa toimia yhteistyössä sellaisen urheilijan

¹⁷⁵ Työsopimuslaki 55/2001.

toimihenkilön kanssa, joka ilman hyväksyttävää syytä käyttää kiellettyjä aineita tai menetelmiä. Jääkiekkoliiton pelaajasopimusohjassa eikä yleissopimuksessa ole erikseen veloitettu toimimaan näin, mutta sääntö on kirjoitettu Suomen antidopingsäännöstöön, johon pelaaja veloitetaan sopimuksessa sitoutumaan.¹⁷⁶

Suuri ero on myös siinä, että pesäpalloliiton pelaajasopimuksessa ilmoitetaan sopimuksen noudattavan työaikalakia, mutta jääkiekkoliiton yleissopimuksessa todetaan, että pelaajan työsuhteessa ei sovelleta työaikalain mukaista yli- tai sunnuntaityötä eikä viikoittaista vapaa-aikaa koskevia säännöksiä. Pesäpallosopimuksessa on määritelty viikoittaisen työajan olevan keskimäärin enintään 40 tuntia ja mikäli viikoittainen vapaa-aika jää tilapäisesti säädettyä lyhyemmäksi, lyhennetään urheilijan viikoittaista työaika. Jääkiekkoliittoa pyritään viikoittain järjestämään yksi vapaapäivä, mutta sarjaohjelman tai muun syyn niin vaatiessa joukkue voi sijoittaa vapaapäivät myös toisin.

Molemmat liitot velvoittavat urheilijansa osallistumaan seuran määräämiin tavanomaisiin mainos- ja markkinointitapahtumiin sekä seuran yhteistyökumppaneiden tilaisuuksiin. Lisäksi jääkiekkoliitto velvoittaa, että liigan voittanut joukkue sitoutuu olemaan finaalin jälkeen 5 päivän ajan seuransa tilaisuuksissa, pois lukien ne pelaajat, jotka liittyvät heti maajoukkueeseen.

Molemmissa sopimusohjissa myös annetaan urheiluseuralle kaikki oikeudet pelaajan peliasussa otetusta valokuvasta. Sopimuksissa veloitetaan urheilijat myös käyttämään työnantajan määräämiä peliasuja ja varusteita. Vain seuran luvalla urheilija voi käyttää muita varusteita tai vaatteita. Sopimuksissa on myös kielletty muiden urheilulajien harrastaminen ilman seuran lupaa. Tavanomainen harrastaminen on kuitenkin sallittu, jos se tukee ja edistää sopimuksessa sovittua urheilulajia. Jääkiekkoliiton sopimuksessa on lisäksi jätetty tilaa sopimuksessa erikseen täysin urheilijalta kielletyille lajeille: esimerkkeihin on kirjattu moottoriurheilu ja laskuvarjohyppy. Pesäpalloliiton sopimuksessa mitään erityisiä lajeja ei ole erikseen kielletty, mutta on varmasti syytä olettaa, että esimerkiksi laskuvarjohyppäämiseen myös pesäpalloliiton tulee pyytää urheiluseuraltaan lupa, sillä kyse ei ole ”tavanomaisesta, päälajia tukevasta harrastuksesta”.

Urheilijoilta odotetaan molempien sopimusten perusteella sellaista käyttäytymistä, ettei hän kilpailutilanteessa tai sen ulkopuolella aiheuta huomattavaa vahinkoa seuralleen, lajiliitolleen tai urheilulle yleensä. Jääkiekkosopimuksessa on asetettu myös yksityiselämää koskevia

¹⁷⁶ Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry 2019d.

vaatimuksia, sillä siinä edellytetään urheilijan myös yksityiselämässään toimivan niin, että hänen elintapansa eivät vaaranna pelivireyttä- tai kuntoa eivätkä aiheuta urheiluseuralle huo- noa julkisuutta.

Jääkiekkosopimuksessa veloitetaan urheilijat ilmoittamaan seuralle kaikki terveydentilaansa koskevat tiedot, joilla on mahdollisesti vaikutusta hänen pelikykyynsä. Lisäksi vaaditaan ilmoittamaan kaikki lisäravinteet, piristeet, lääkkeet ja kaikki urheilussa kielletyt tai kielle- tyiksi epäilemänsä aineet. Pesäpallosopimuksessa urheilija sitoutetaan käyttämään vain lääkä- rin erikseen määräämiä lääkkeitä. Molempien lajien urheilijat ovat velvollisia osallistumaan tarvittaessa ennen pelaajasopimuksen alkua urheiluseuran määräämään lääkärintarkastuk- seen. Jääkiekkoliitto tai seura on myös oikeutettu pitämään julkista rekisteriä siitä, ketkä ur- heilijat ovat loukkaantuneina tai muiden syiden vuoksi estyneitä pelaamaan.

Johdannossa s.7 esitetyn taulukko 1 perusteella Suomessa on 852 jääkiekkoammattilaista ja 94 pesäpalloammattilaista vuonna 2017. Ylläolevan analyysin perusteella myös pelaajasopi- muspohjissa ammattilaisten määrän huima ero näkyy. Jääkiekossa liikkuu taulukon lukemien- kin perusteella enemmän rahaa ja laji on myös julkisuudessa enemmän. Tämä näkyy esimer- kiksi siinä, että jääkiekkosopimuksessa on yksityiskohtaisempia sääntöjä ja velvoitteita urhei- lijalle ja urheiluseuralle.

9 Johtopäätökset

Pelaajasopimukseen liittyy paljon asioita, jotka sekä urheiluliiton, että pelaajan tulee ottaa huomioon sopimusta solmiessa. Se asettaa molemmille osapuolille monia oikeuksia ja velvolli- suuksia, joita on noudatettava sopimussuhteen aikana. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia asioita joukkueurheilijan pelaajasopimukseen sisältyy ja mihin osapuolet sitoutuvat solmiessaan sopimuksen. Opinnäytetyö on kokoomateos, jossa on hyödynnetty jo olemassa olevaa lainsäädäntöä, kirjallisuutta ja tietoa. Opinnäytetyössä ei kerätty uutta em- piiristä tietoa. Työstä hyötyvät erityisesti urheilijat ja urheiluseuran toimihenkilöt, mutta myös kaikki urheilusta kiinnostuneet.

Sopimusoikeuden säännökset ja ohjeet pätevät myös urheilusopimukseen. Yleensä sopimuksen tunnusmerkit täyttyvät pelaajasopimuksissa, olipa kyse harrastetasoisesta- tai ammattilaista- soisesta pelaajasopimuksesta. Yksittäisissä joukkueurheilijan pelaajasopimuksissa hyödynne- tään usein sekä yksilöllistä- että vakiosopimusta. Analyysiin valituista esimerkeistä ilmenee, että pelaajasopimus voidaan jakaa kahteen osioon. Näitä ovat sopimuksen kohdat, jotka ovat yksilöitävissä tiettyä pelaajaa koskeviksi (esim. palkkio ja kielletyt urheilulajit) ja toisaalta kohdat, jotka on laadittu niin sanotusti vakiosopimus pohjalta sisältäen kaikkiin urheiluseuran pelaajiin pätevät säännökset. Molemmissa sopimus pohjissa viitattiin lisäksi lajiliittojen laati- miin yleissopimukseen, jotka ovat vakiosopimuksia, ja niiden ehdot koskevat jokaista seuran pelaajaa.

Ammattilaistasoisten urheilijoiden ja urheiluseurojen välisten sopimusten tulkitaan usein olevan työsopimuksia erityisesti vastikkeen maksun perusteella. Työlainsäädäntö antaa turvaa molemmille urheilusopimuksen osapuolille, mutta nykyinen työsopimuslainsäädäntö ei kuitenkaan oikealla tavalla tue kaikkia urheilusopimusten erityispiirteitä, joita ei ole missään muissa urheilun ulkopuolisissa sopimuksissa. Esimerkiksi urheilijoiden vakuutukset, kurinpitoon liittyvät asiat ja urheilijan eläke ovat niitä erityisasioita, joita tavallisessa työsopimuslainsäädännössä ei välttämättä ole huomioitu urheilusopimuksen vaatimalla tavalla.

Eettisillä periaatteilla on erilaisten säännösten lisäksi urheilussa iso merkitys ja jokaisen urheilun parissa toimivan henkilön tulisi periaatteita noudattaa. Kuten sivulla 19 todettiin, on urheilussa ilmenevien eettisten ongelmien kirjo laajempi kuin aikaisemmin, ja ongelmiin pitäisi pystyä puuttumaan jyrkemmin myös viranomaisten avulla. On tärkeää, että urheilijat sitoutetaan noudattamaan urheiluseuran laatimia eettisiä sääntöjä ja periaatteita esimerkiksi yleissopimuksen avulla, jolloin turvataan kaikille urheilun toimijoille yhtäläiset mahdollisuudet toimia turvallisesti ja samoilla säännöillä.

Tasa-arvo suomalaisessa urheilutoiminnassa ei toteudu vielä parhaalla mahdollisella tavalla. Urheilun lajiliittojen johtajatehtäviin pitäisi olla myös naisilla paremmat mahdollisuudet. Paremman tasa-arvon toteutumisen vuoksi olisi tärkeää, että tehtävään valittaisiin sukupuolesta huolimatta paras mahdollinen ehdokas, eikä niin kutsutun hyvä veli -verkoston kautta tuttua kaveria. Myös medialla on suuri vastuu siinä, miten miesten ja naisten urheilu esiintyy julkisuudessa. Naisten urheiluun liittyvä uutisointi keskittyy miehiä useammin urheiluun liittymättömiin seikkoihin, kuten ulkonäköön. Olisi tärkeää, että media keskittyisi uutisoimaan urheilullisista saavutuksista yhdenvertaisesti sukupuoleen katsomatta.

Urheiluseuran, valmentajan sekä muiden urheilijoiden kanssa toimivien henkilöiden tulisi aktiivisesti työskennellä päihteiden, erityisesti nuuskan pois kitkemisen puolesta omissa joukkueissaan. Erityisesti ammattuurheilijoiden julkisina esikuvina tulisi urheilutilanteissa, harjoitusalueilla sekä julkisesti esiintyessään näyttää esimerkkiä päihteettömyydestä. Nuuskan vaaroista ja haitoista tulisi puhua avoimemmin joukkueen sisällä, sillä sen vaaroja pidetään hyvin vähäisinä ja saatetaan jopa virheellisesti luulla nuuskan parantavan urheilusuoritusta. Kuten suukirurgi Kimmo Vähätalo eräessä Ilta-Sanomien haastattelussa totesi, olisi erittäin hyvä ja merkittävä signaali, jos joku tunnettu urheilija voisi astua kampanjoimaan nuuskattoman urheilun puolesta. Vähätalo arvioi, että nuuska voi olla kansanterveydellinen aikapommi.¹⁷⁷

¹⁷⁷ Turunen 2016.

Nuuskan käytön vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet tulisi aloittaa heti ja ensimmäiseksi siellä, missä sen käyttöön on kehittynyt oma kulttuurinsa, eli jääkiekossa.

Tatuointeja ei ole Suomalaisten urheiluliittojen toimesta erikseen kielletty, eikä niistä ole myöskään kirjoitettu. Koska urheilijat ovat kuitenkin julkisessa ja kansainvälisessä ammatissa, kuten esimerkiksi aikaisemmin sivun 44 tatuointeja käsittelevässä kappaleessa mainitut lentoemännät ja stuertit, on mahdollista, että urheiluseuroilla on oikeus velvoittaa urheilijat peittämään tatuoinnit esimerkiksi urheiluasuilla. Esimerkiksi jääkiekkoliiton pelaajasopimus-pohjassa on maininta siitä, että pelaajan tulee kaikessa toiminnassaan edistää joukkueen ja lajin imagoa ja julkisuutta, ja siten myös vältettävä kaikkea, mikä toimii ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa. On varmasti perusteltua olettaa, että ainakin esimerkiksi jyrkästi kantaaottava tai mahdollisesti huonoa julkisuutta tuova tatuointi on työnantajan eli urheiluseuran ohjeesta peitettävä.

Lähteet

Kirjallisuus ja artikkelit

Aine Antti, urheilu oikeuden kantavat periaatteet. Teoksessa Oikeustiede = jurisprudentia: suomalaisen lakimiesyhdistyksen vuosikirja 2011. 2011. Helsinki: Suomalainen lakimiesyhdistys.

Airaksinen, T. 1993. Moraalifilosofia. Helsinki: WSOY.

Berg, P. & Kokkonen, M. 2016. Urheilun takapuoli. Nuorisotutkimusseura ry, nuorisotutkimusseuran julkaisuja.

Ekman Kerstin, urheilu ammattina. Teoksessa Aaltonen, K., Anttila, R., Ekman, K., Koivisto, N., Koivumäki, K., Paavola, S., Sjöholm, K., Tarasti, L., Tolonen, H., Tuunanen, P. & Virtala, M. 2004. Urheilun ja liikunnan oikeus käytännössä.

Eskuri, J. 2004. Urheilijaa suojaavat perusoikeudet. Turun yliopisto, urheilu oikeuden sarja.

Halila, H. 2002. Mihin urheilutoiminnassa tarvitaan lainsäädäntöä? Defensor Legis 2002/5 s.813.

Halila, H. 2006. Oikeudellistuva urheilu. Helsinki: Talentum.

Halila Heikki teoksessa Halila, H. & Norros, O. 2017. Urheilu oikeus. Helsinki: Alma Talent.

Heinimäki, J. 2012. Taskuetiikka. Helsinki: Kirjapaja.

Hoppu Kari teoksessa Hemmo, M. & Hoppu, K. 2018. Sopimusoikeus. Helsinki: Alma Talent.

Hemmo Mika teoksessa Hemmo, M. & Hoppu, K. 2018. Sopimusoikeus. Helsinki: Alma Talent.

Hemmo, M. 2003. Sopimusoikeus 1. Helsinki: Talentum.

Häyry, M. 2002. Hyvä elämä ja oikea käytös. Helsingin yliopisto.

Immonen, P. 2009. Ammatillinen opettajakorkeakoulu, opettajankoulutuksen kehittämishanke. Opetuksen etiikka. Tampereen ammattikorkeakoulu.

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/8017/Immonen.Pekka.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Karhu, J. 2017. Vahingonkorvausoikeuden ja sopimusoikeuden perusteet. Turku: Turun yliopisto.

Karttunen, T., Laasanen, H., Sippel, L., Uitto, T. & Valtonen, M. 2015. Juridiikan perusteet. Helsinki: Sanoma Pro.

Keckman Salla, arvokilpailujen valintamenettely ja -kriteerit erityisesti yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Teoksessa Urheilu ja Oikeus 2015. Urheilu oikeuden yhdistys ry.

Kilpeläinen Maija, tupakointi ja palvelussuhde. Teoksessa Koskinen, S., Kilpeläinen, M. & Laakso, E. 2007. Päihteet - tupakka, alkoholi ja huumeet palvelussuhteen ongelmina. Helsinki: Edita.

Koskinen, S., Nieminen, K. & Valkonen, M. 2008. Työhönotto ja työsopimuksen ehdot. Helsinki: Alma Talent.

Kotkavirta Jussi, urheilun etiikka ja moraalit. Teoksessa Ilmanen, K. & Vehmas, H. 2012. Liikunnan areenat. Jyväskylän yliopisto, liikuntakasvatuksen laitos.

Salomäki, S-M., & Tuisku, J. 2013. Nuuska nuorten maailmassa. Suomen syöpäyhdistys ry. <https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/frantic/syopa-jarjestot/Nuuska-nuorten-maailmassa.pdf>

Schön, E. 2010. Joukkueurheilijan pelajaajasopimus velvoiteoikeudellisena sopimustyyppinä. Turun yliopiston oikeustieteellisen tiedekunnan julkaisuja. Urheilu-oikeuden sarja 25.

Spolander, P. 2009. Joukkueurheilijan ja urheiluseuran välinen oikeussuhde. Viitattu 7.2.2019 https://oikeus.fi/hovioikeudet/helsinginhovioikeus/material/attachments/oikeus_hovioikeudet_helsinginhovioikeus/julkaisut/painetutjulkaisut/kirjoituksiattyooikeudesta2009/Ji6M11M7z/05_Joukkueurheilijan_ja_urheiluseuran_valinen_oikeus_suhde_Peik_Spolander.pdf

Pihlström Sami, tutkimuksen etiikan filosofisia lähtökohtia. Teoksessa Pietilä, A-M. & Länsimies-Antikainen, H. 2008. Etiikkaa monitieteisesti - pohdintaa ja kysymyksiä. Kuopion Yliopisto. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-951-27-0130-8/urn_isbn_978-951-27-0130-8.pdf

Piispa, M. 2017. Sammuuko savuke, nouseeko nuuska? Nuorisotutkimusverkosto/ nuorisotutkimusseura. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/mikkopiispa_sammukosavuke_verkko-1.pdf

Rauste, O. 1997. Urheilu-oikeus. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.

Saarnilehto, A. & Annola, V. 2018. Sopimusoikeuden perusteet. 8., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.

Tamminen 2017. Kauppalehti. TE: Näkyvät tatuoinnit voivat estää rekrytoinnin finnairille Tukiainen, A. 1999. Etiikka ja filosofia - eräiden Wittgensteinin näkemysten kritiikkiä. Helsingin yliopiston filosofian laitoksen julkaisuja. Viitattu 27.3.2019 <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/val/kayta/vk/tukiainen/etiikkaj.pdf>

Vasara, E. 1999. Urheilu viinan ja raittiuden kilpakenittäjä. <http://www.suhs.fi/wp-content/uploads/2017/05/Vasara-Erkki-Urheilu-viinan-ja-raittiuden-kilpakenitt%C3%A4n%C3%A4-SUHS-vsk-1999.pdf>

Wilhelmsson, T. 2008. Vakiosopimus ja kohtuuttomat sopimusehdot. Helsinki: Talentum.

Virallislähteet

HE 309/1993

HE 9/2015

Laki miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta 1986/609.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Liikunta ja tasa-arvo 2017. Viitattu 21.4.2019. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160521/OKM_6_2018.pdf

Perustuslaki 731/1999

Rikoslaki 39/1889

Suomen jääkiekkoliitto ry 2018. Agenttitoiminnan tapaohjeet. Viitattu 7.3.2019 <https://www.sjry.fi/media/uploads/agenttitoiminnan-tapaohjeet.pdf>

TAS 41/2010

Tasa-arvovaltuutetun vuosikertomus 2014.

https://www.tasa-arvo.fi/documents/10181/0/Tasa-arvo_vuosik_2014_FI_web_fi-nal.pdf/5f44d491-b9f6-4122-b544-846e17f8483d

Urheilun eettisten asioiden neuvottelukunta 2017. Kannanotto 21.12.2017.

Valtion liikuntaneuvosto 2015. Liikunnan ja urheilun perustan varmistaa eettinen toiminta. Viitattu 21.3.2019

<http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/361/eettisyys.pdf>

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014.

Muut lähteet

Almgrén, H. 2017. Turre Legal. Tatuoinnit ja syrjintä työelämässä. Viitattu 4.5.2019.

<https://www.turre.com/tatuoinnit-ja-syrjinta-tyoelamassa/>

Burton, C. 2018. Goal.com. No beards and no tattoos! Berlusconi lays out bizarre rules at Serie C side Monza. Viitattu 4.5.2019.

<https://www.goal.com/en-sg/news/no-beards-and-no-tattoos-berlusconi-lays-out-bizarre-rules/1ohoiuen7w0vh1u6843mmohjtr>

Cygnel, S. 2017. Fressis. Jos haluaa urheilussa huipulle, ei voi käyttää nuuskaa. Viitattu 13.5.2019. <https://www.fressis.fi/artikkeli/haluaa-huipulle-kayttaa-nuuskaa/>

Lämsä, J. 2018. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus. Ammattiurheilijoiden määrä on taissaisessa kasvussa. <https://www.kihu.fi/arviointi-ja-seuranta/ammattiurheilijoiden-maara-taissaisessa-kasvussa/>

Kössö, T. 2017. Yle Urheilu. Suomalaisen naisen euro on kolme senttiä - Yle selvitti, kuinka valtaisa palkkaero huippu-urheilussa yhä ammittaa. Viitattu 21.4.2019.

<https://yle.fi/urheilu/3-9967439>

Lempinen, M. 2018. Ilta-Sanomat. IS selvitti: Tasa-arvo ei toteudu - näin räikeästi naisia syrjitään urheilun johtotehtävissä. Viitattu 15.4.2019.

<https://www.is.fi/muutlajit/art-2000005739708.html>

MTV3 2001.

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/huippu-urheilun-moraali-puhututti/3630678#gs.1skayt>

MTV3 2005.

<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/urheiluoikeuden-professori-sopupelit-huippu-urheilun-suurimpia-uhkia/4065440#gs.1xpl1i>

Palojärvi, O. 2017. Helsingin uutiset. 16-vuotta Lahden doping-kärystä - muistatko vielä, miten tapahtumat etenivät?

<https://www.helsingin uutiset.fi/artikkeli/489557-16-vuotta-lahden-doping-karysta-muistatko-viela-miten-tapahtumat-etenivat>

Ranta, J. 2014. Yle Urheilu. Milloin jääkiekkoilija saa juoda alkoholia? - huippulääkäri kertoo. Viitattu 3.5.2019.

<https://yle.fi/urheilu/3-7532328>

Ranta, J. 2014. Yle Urheilu. Suomen menestynein palloilujoukkue: ”Aikuiset ihmiset saavat käyttää tupakkaa ja nuuskaa pelimatkoilla, jos siltä tuntuu”. Viitattu 4.5.2019.
<https://yle.fi/urheilu/3-7532343>

Ruohonen, T. 2014. Välityslausekkeen pätevyys lajiliittojen säännöissä ja pelaajasopimuksissa. Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma.
<https://www.edilex.fi/opinnaytetyot/14931.pdf>

Savon sanomat 2011. Werder Bremen kieltää pelaajien tatuoinnit. Viitattu 4.5.2019.
<https://www.savonsanomat.fi/urheilu/jalkapallo/Werder-Bremen-kielt%C3%A4%C3%A4-pelaajien-tatuoinnit/675021>

Strozyk 2011.
<https://www.jatkoaika.com/Haastattelu/nhln-pelaaja-agentin-urapolku-kapea-ja-kivinen/83754>

Suomen jääkiekkoliitto 2019. Kilpailusäännöt 2019-2020. Viitattu 4.5.2019.
<http://www.finhockey.fi/index.php/component/k2/item/137-kilpailusaannot>

Suomen Olympiakomitea 2017. Nuuskaaminen heikentää urheilusuoritusta. Viitattu 13.5.2019.
<https://www.olympiakomitea.fi/2017/11/14/nuuskaaminen-heikentaa-urheilusuoritusta/>

Suomen Olympiakomitea 2018. Tasa-arvovaltuutetun liikuntaa ja urheilua koskevia lausuntoja. Viitattu 21.4.2019.
<https://www.olympiakomitea.fi/olympiakomitea/vastuullisuus/tasa-arvo/tasa-arvovaltuutetun-liikuntaa-ja-urheilua-koskevia-lausuntoja/>

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry 2019. Dopingia koskeva lainsäädäntö. Viitattu 5.5.2019.
<https://www.suek.fi/dopingia-koskeva-lainsaadanto>

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry 2019b. Kielletyt aineet ja menetelmät urheilussa. Viitattu 5.5.2019.
<https://www.suek.fi/kielleyt-aineet-ja-menetelmat-urheilussa1>

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry 2019c. Antidopingtyön sopimukset ja säännöt. Viitattu 6.5.2019.
<https://www.suek.fi/antidopingtyon-sopimukset-ja-saannostot>

Turunen, P. 2016. Ilta-Sanomat. Suurkirurgi IS:lle: Huippu-urheilijat astukaa esiin nuuskan käytön lopettamiseksi - kansanterveydellinen aikapommi. <https://www.is.fi/terveys/art-2000001201139.html>

Turun Sanomat 2001. Pääkirjoitus 16.9.2001. Kilpaurheilun etiikka epäilyttää. Viitattu 20.3.2019
<https://www.ts.fi/mielipiteet/paakirjoitukset/1073823424/Paakirjoitus+1692001+Kilpaurheilun+etiikka+epailyttaa>

Vesander, L. 2016. Ilta-Sanomat. Mestariuimari hylättiin EM-kisoissa tatuoinnin takia - ja millaisen tatuoinnin! Viitattu 4.5.2019.
<https://www.is.fi/uinti/art-2000001171767.html>

Ylä-Outinen, J. 2018. Kauppalehti. Urheilun tasa-arvo ei pelitä Suomessa. Viitattu 20.4.2019.
<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/urheilun-tasa-arvo-ei-pelita-suomessa/49c66edc-543b-31b7-914e-b9be06b6740d>

Oikeuskäytäntö

HE 309/1993 vp.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_309+1993.pdf

KKO 2005:72

<https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2005/20050072>

KKO 2018:37

<https://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2018/20180037>

Kuviot

Kuvio 1: Vakiosopimus ja yksilöllinen sopimus (Wilhelmsson 2008, 36; Hoppu 2018.)	15
Kuvio 2: Mitä tarvitaan, jotta joukkue saa pelaajaoikeuden tiettyyn pelaajaan? (Timonen 2001,1.).....	24
Kuvio 3: Työsuhteen tunnusmerkit (Työsopimuslaki 55/2001.).....	27

Taulukot

Taulukko 1: Ammattiuurheilijoiden lukumäärä vuosina 2011-2017 (Tapaturmavakuutuskeskus). 7

Liitteet

Liite 1: Suomen Pesäpalloliitto ry pelaajasopimus pohja (työsuhteinen).....	59
Liite 2: Suomen jääkiekkoliiton SM-liigan pelaajasopimus pohja 2018-2020.....	67
Liite 3: Suomen jääkiekkoliiton SM-liigan yleissopimus	75

Liite 1: Suomen Pesäpalloliitto ry pelaajasopimus pohja (työsuhteinen)

SUOMEN PESÄPALLOLIITTO RY

1

PELAAJASOPIMUS (TYÖSUHTEINEN)

10.10.2018

1. Osapuolet

_____	_____
urheilija	henkilötunnus

yhteystiedot	
_____	_____
seura	yhteyshenkilö

yhteystiedot	

2. Sopimuskausi

Tämän sopimuksen voimassaolo alkaa _____
pvm (pp.kk.vvvv)

Sopimus päättyy ilman irtisanomista _____
pvm (pp.kk.vvvv)

(Mahdollinen optio sopimuksen jatkamiseksi _____)
pvm (pp.kk.vvvv)

3. Koeaika

Sopimussuhteen alussa on ____ kuukauden koeaika, jonka kuluessa työsuopimus voidaan molemmin puolin purkaa. Sopimusta ei kuitenkaan saa purkaa työsuopimuslain 3 §:ssä tarkoitetulla epäasiallisella perusteella.

4. Sopimuksen toteuttaminen

Tällä sopimuksella sovitaan seuran ja urheilijan välisestä suhteesta seuran kilpailumenestyksen edistämiseksi siten, että urheilijalle annetaan mahdollisuus kehittää itseään täysipainoisesti urheilijana. Urheilija sitoutuu pelaamaan ja harjoittelemaan seuran valmennusjohdon määräysten mukaisesti siinä seuran joukkueessa, jonka seuran johto osoittaa.

Seuran ja urheilijan yhteisellä sopimuksella urheilijan edustus oikeus voidaan siirtää toiseen seuraan määräajaksi 2 mainitun sopimuskauden aikana. Urheilija sitoutuu pelaamaan ja harjoittelemaan toisen seuran valmennusjohdon määräysten mukaisesti siinä seuran joukkueessa, jonka toisen seuran johto osoittaa.

Urheilija sitoutuu osallistumaan seuran muuhun toimintaan seuraavasti:

Muusta toiminnasta, joka ei koske harjoittelua ja pelaamista, sovitaan yhdessä joukkueen johdon kanssa.

5. Palkka ja kulukorvaukset

Seura suorittaa urheilijalle urheilijapalkkaa ja kulukorvausta. Palkasta peritään verokortin mukainen ennakonpidätys. Urheilijapalkasta ja kulukorvauksesta sovitaan erillisellä tämän sopimuksen talousliitteellä.

6. Työaika ja vuosiloma

Työajoissa noudatetaan työaikalakia. Vuosilomaoikeus ja vuosilomapalkka tai -korvaus määräytyvät vuosilomalain mukaan. Seurakohtaisen sarjakauden päättymisen ja 31.12. välisenä aikana vuosilomaa on vähintään 24 arkipäivää. Vuosilomapalkka tai -korvaus on kirjattu talousliitteeseen. Vuosiloma pidetään sarjakauden loppumisen jälkeen. Loman alkamisajankohta ilmoitetaan mahdollisimman pian sarjakauden päätyttyä. Pelaajalle tai tämän edustajalle on annettava mahdollisuus esittää mielipiteensä loman ajankohdasta ennen loman määräämistä.

Pelaajasopimuksen tarkoittama toiminta sisältää laatunsa mukaan säännönmukaisesti otteluja ja harjoituksia sunnuntaisin ja kirkollisina juhlapyhinä sekä iltaisin. Työaika on keskimäärin enintään 40 tuntia viikossa. Viikoittaisen vapaa-ajan jäädessä tilapäisesti säädettyä lyhyemmäksi korvataan työhön käytetty aika lyhentämällä vastaavasti pelaajan säännöllistä työaikaa. Uudelle/siirtyvälle pelaajalle annetaan vuosiloman ajankohta ja sen pituus edellä mainituin perustein kuin se annetaan muille pelaajille.

7. Vakuutukset

Seuran on vakuutettava urheilija vähintään liiton määräämällä tavalla.

Jos urheilijan veronalainen urheilijapalkka on vähintään 11 190 euroa kalenterivuodessa tai pelikaudella, on seuran otettava urheilijalle lakisääteinen urheilijaturva.

Urheilija suostuu siihen, että seura antaa tiedot vakuutuksista Superpesikselle/liitolle/pelaajayhdistyksen edustajalle.

Seura on velvollinen antamaan vakuutushakemuksesta kopion urheilijalle.

8. Terveystieteidenhuolto ja työterveyshuolto

1. Terveystieteidenhuolto

a) Ilmoitusvelvollisuus

Mikäli urheilija loukkaantuu tai sairastuu sopimuskauden aikana, hänen on ilmoitettava siitä välittömästi seuran valmennusjohdolle.

b) Lääkkeiden yms. käyttö

Urheilija sitoutuu lääkitsemään itseään vain lääkärin ohjeiden mukaan.

c) Loukkaantuminen seuran tilaisuuksissa

Mikäli urheilijan loukkaantuminen on sattunut seuran ottelussa, harjoituksissa, ottelu- tai harjoitusmatkalla tai urheilijan huolehtiessa omatoimisesti peruskunnostaan tai osallistuessa seuran luvalla muihin urheilutilaisuuksiin ja seuran nimeämä lääkäri toteaa urheilijan pelikyvyttömäksi, seura suorittaa urheilijalle kuluvan pelikauden korvaukset täysimääräisesti loukkaantumisesta huolimatta.

Mikäli urheilija on tyytymätön seuran lääkärin lausuntoon urheilijan pelikyvystä, hän on velvollinen suostumaan seuran ulkopuolisen erikoislääkärin tutkittavaksi. Seura ja urheilija sitoutuvat tyytymään

erikoislääkärin päätökseen urheilijan pelikyvystä.

- d) Muu sairastuminen tai loukkaantuminen
Mikäli urheilija loukkaantuu tai sairastuu muusta kuin edellä kohdan 3 syystä, urheilijalla on oikeus saada urheilijapalkat vähintään _____ ajalta sairastumisesta tai loukkaantumisesta lukien, ei kuitenkaan silloin, kun kohdan 10.2 määräystä on rikottu.
Sairaus- ja loukkaantumisaikojen päättymisen määrittelyssä noudatetaan kohdan 8.1.c määräyksiä, jos urheilijan pelikyvystä syntyy erimielisyyksiä.
- e) Vahinko- ja tapaturmien tekeminen vakuutusyhtiölle
Urheilijan kuullessa lisenssivakuutuksen piiriin, tekee vahinko- ja tapaturmien tekemisen urheilija.
Urheilijan kuullessa sosiaaliturvan piiriin, tekee vahinko- ja tapaturmien tekemisen työnantaja. Työnantaja perii sairausajan päivärahat kansaneläkelaitokselta.
2. **Työterveyshuolto**
- a) Työnantajan on kustannuksellaan järjestettävä pelaajille lääkäritasoinen työterveydenhuolto pelaamisesta ja siitä välittömästi johtuvien terveysvaarojen ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi.
- b) Työnantaja järjestää pelaajille myös säännöllisen lihahuollon ja tarvittaessa lääkärin määräyksestä mahdollisuuden fysikaaliseen hoitoon.
- c) Työnantajan vaatiessa pelaajan on osallistuttava ennen pelaajasopimuksen solmimista työnantajan nimeämän lääkärin tekemään terveystarkastukseen hänen terveydentilastaan ja pelikyvystään. Työnantaja vastaa lääkärin-tarkastuksen kustannuksista.

9. Mainossopimukset

Sopimuskauden aikana urheilijan on noudatettava seuran tekemiä mainossopimuksia ja käytettävä seuran johdon määräämiä varusteita. Urheilijalla ei ole oikeutta poiketa tehdyistä mainossopimuksista eikä tehdä omia mainossopimuksia ilman seuran lupaa.
Seuralla/liitolla on yksinoikeus urheilijasta peliasussa otettuun valokuvaan. Urheilijalla on oikeus käyttää ko. valokuvaa sopimalla siitä erikseen seuran kanssa.
Urheilija sitoutuu kohtuullisessa määrin edustamaan seuraa pr- tai kaupallisissa tilaisuuksissa.

10. Urheilijan velvollisuudet ja oikeudet

1. **Varusteet**
Seuran harjoituksissa, otteluissa ja muissa seuran edustustilaisuuksissa urheilijan on käytettävä seuran hyväksymää asua ja pelivarusteita joukkueen- ja seuran johdon antamien ohjeiden mukaisesti.
Urheilija voi tehdä seuran yleissopimuksesta poikkeavan varustesopimuksen vain seuran luvalla.
Sopimuskauden päättyttyä urheilijan on luovutettava seuralle kuuluvat varusteet ja muu seuralle kuuluva omaisuus.
2. **Muun urheilun rajat**
Urheilija ei saa ilman seuran lupaa osallistua muiden kuin seuran, liiton tai liigan järjestämiin otteluihin. Urheilija ei ole oikeutettu harrastamaan muita urheilulajeja ilman seuran lupaa. Muiden urheilulajien tavanomainen harrastaminen on kuitenkin sallittu, mikäli harrastaminen ei ole omiaan

heikentämään urheilijan suorituskykyä.

3. Käyttäytyminen
Urheilijan on käyttäydyttävä niin, ettei hän menettelyllään tai epäurheilijamaisella käyttäytymisellään kilpailutilanteessa tai sen ulkopuolella aiheuta huomattavaa vahinkoa seuralleen, lajilleen tai urheilulle yleensä. Urheilija sitoutuu noudattamaan liiton kilpailutoimintaa ohjaavia kilpailu- ja pelisääntöjä, sanktiojärjestelmää, seura- ja osakassopimuksia ja niihin liittyviä kurinpitomääräyksiä. Urheilija sitoutuu lisäksi noudattamaan kaikkia lajiin Suomessa soveltuva dopingsääntöjä. Urheilija sitoutuu olemaan keskeytyksettä dopingvalvonnan piirissä.
Urheilija sitoutuu olemaan toimimatta yhteistyössä sellaisen urheilijan tukihenkilön kanssa, joka ilman hyväksyttävää syytä käyttää kiellettyä ainetta tai menetelmää. Keskeiset epäurheilijamaisen käyttäytymisen muodot ovat sopimuksen liitteenä.
4. Arvo-ottelut
Jos pelaaja tulee valituksi PPL:n arvo-otteluun, pelaajalla ei ole oikeutta kieltäytyä ottelusta ilman erityisen painavaa syytä (esim. terveydellinen syy).
5. Vedonlyönti
Niiden seurojen, joiden pelejä on vedonlyönnin kohteena, joukkueen urheilijoilta ja heidän edustajiltaan sekä kaikilta joukkueen kilpailu- ja harjoitustoimintaan osallistuvilta kielletään vedonlyönti omista otteluista kokonaan. Pelaaja sitoutuu ilmoittamaan liitolle sellaisesta yhteydenotosta, jolla on ilmaistu pyyntö, tiedustelu tai muu toivomus ottelutuloksen ennakkoon järjestämisestä, oman tai vastustajajoukkueen pelaajan vahingoittamisesta, ottelu- tai kenttäolosuhteiden manipuloimisesta tai vastustajajoukkueen toiminnan häiritsemisestä. Lisäksi pelaaja sitoutuu ilmoittamaan, jos hänelle on tarjottu rahaa tai muita etuja ottelutapahtuman tulokseen vaikuttamisesta.
6. Pakollinen este
Jos urheilija on pakottavasta syystä estynyt osallistumaan seuran harjoituksiin tai otteluihin, hänen on ilmoitettava este ja sen syy välittömästi seuran valmennusjohdolle. Mikäli urheilija on estynyt em. syystä osallistumaan seuran muuhun tilaisuuteen, on vastaava ilmoitus tehtävä seuran johdolle.
7. Muun työn ja koulutuksen suhde
Pelaajalla on oikeus muuhun työhön ja koulutukseen.
8. Seuran luottohenkilö
Seuran pelaajayhdistykseen kuuluvat valitsevat keskuudestaan luottohenkilön. Seura mahdollistaa, että luottohenkilöllä on mahdollista välittää pelaajille yhdistyksen materiaalia ja tietoa. Luottohenkilö voi pelaajan toivomuksesta osallistua/avustaa pelaajasopimusta tai erimielisyyttä koskeviin neuvotteluihin.

12. Edustustehtävät

Arvo-otteluihin ja niihin liittyvään valmennukseen valitulla urheilijalla on oikeus seuran estämättä osallistua näihin tehtäviin. Pelaaja on velvollinen tarvittaessa osallistumaan seuran/liiton osoittamaan valtakunnalliseen tilaisuuteen. Näitä ovat mm. kauden avaustilaisuus ja kauden

päätöstilaisuus sekä muut valtakunnalliset pr-tilaisuudet. Näihin rinnastetaan valtakunnalliset lehdistötilaisuudet.
Tilaisuuden ollessa pelaajan loma- tai harjoitteluvapaa-ajalla, vastaava määrä loma- ja harjoitteluvapaa-päiviä siirtyy pidettäväksi myöhemmälle ajankohdalle.

Pelaajan mahdollisista matka- ym. kustannuksista vastaa pelaajan seura.

13. Sopimusrikkomukset

1. Purkaminen
Mikäli seura tai urheilija olennaisesti rikkoo tämän sopimuksen määräyksiä, toisella sopijapuolella on oikeus purkaa tämä sopimus välittömästi.
Mikäli urheilijan havaitaan syyllistyneen dopingrikkomukseen, on seuralla oikeus purkaa tämä sopimus välittömästi.
2. Vahingonkorvaus
Jos urheilija tai seura tahallisesti tai tuottamuksellisesti rikkoo tämän sopimuksen ehtoja, on toinen sopijapuoli velvollinen korvaamaan sopimusrikkomuksesta aiheutuneen vahingon.
3. Suorituksesta pidättäytyminen
Mikäli seura ei täytä tässä sopimuksessa sovittuja velvollisuuksiaan, voi urheilija pidättäytyä omasta suorituksestaan, kunnes seura täyttää velvollisuutensa.
Mikäli urheilija ei täytä tässä sopimuksessa sovittuja velvollisuuksiaan, voi seura pidättäytyä omasta suorituksestaan, kunnes urheilija täyttää velvollisuutensa.

14. Irtisanominen

Tämä sopimus on voimassa määritellyn sopimuskauden siinä tapauksessa, että seuran sarjapaikka säilyy. Jos seura putoaa alemmalle sarjatasolle tai menettää sarjapaikkansa, molemmilla sopijapuolilla on oikeus irtisanoa tämä sopimus ilman irtisanomisaikaa sen sarjakauden lopussa, jolloin seura putoaa alemmalle sarjatasolle tai menettää sarjapaikkansa.

15. Menettely riitatapauksissa

Sopimuksen osapuolet sitoutuvat ratkaisemaan erimielisyydet viivytyksittä saatuaan tiedon erimielisyydestä.

Tästä sopimuksesta johtuvat riitaisuudet ratkaistaan *vaihtoehtoisesti*:

- ensisijaisesti työnantajan ja pelaajan välisillä neuvotteluilla
- työnantajan ja pelaajan välisillä neuvotteluilla, joihin osallistuu myös seuran luottohenkilö
- Pesäpalloliiton toimintasäännöissä tai kilpailumääräyksissä määrättyistä asioista niissä päätetyllä tavalla, josta voi valittaa Urheilun oikeusturvalautakunnalle
- muissa asioissa välimiesmenettelystä annetun lain mukaisesti yksijäsenisessä välimiesmenettelyssä. Jos osapuolet eivät pääse yksimielisyyteen välimiehestä, nimeää Pesäpalloliiton puheenjohtaja välimiehen.

Sitoudumme noudattamaan tämän sopimuksen ehtoja.

_____	_____
paikka	pvm (pp.kk.vvvv)
_____	ry:n puolesta
seura	
_____	_____
seuran edustaja	seuran edustaja
_____	_____
urheilijan allekirjoitus	Huoltajan allekirjoitus (urheilija alle 18-vuotias)

Talousliite

	ry:n/Oy:n	
	ja	pelaajan
(seura, Ry/Oy)		(pelaaja)
väliseen sopimukseen.		
1. Urheilijapalkka/kausi (tai ottelukohtainen korvaus)
Palkka yhteensä		
2. Tulospalkkaperusteiset korvaukset (piste- ja bonuspalkat)		
Palkka yhteensä (1-4)		
3. Maksupäivät		
4. Vuosilomapalkka tai -korvaus		
5. Kilometrikorvaus enintään		
6. Päivärahat enintään		
7. Muut korvaukset (mm. hieronta yms.)		
Aika ja paikka		
Allekirjoitukset		
seura		pelaaja

Liite epäurheilijamaisen käyttäytymisen muodot

1. Urheilulle vieraiden aineiden käyttö
 - Huumeiden ja dopingaineiden käyttö tai käytön edistäminen dopingaineiden laitton maahantuonti, valmistaminen ja levittäminen on rangaistavaa
 - Julkinen häiritsevä esiintyminen alkoholin vaikutuksen alaisena
 - Tupakan ja tupakkatuotteiden käytön yhdistäminen urheilutilanteisiin
2. Epäasiallinen käyttäytyminen kilpailu- ja harjoitustilanteessa
 - Väkivalta, törkeä kielenkäyttö ja epäasiallinen arvostelu, tuomarin harhautus ja muu sääntökikkailu ym.
3. Urheiluhuijaus
 - Kilpailutilan tai -välineiden manipulointi
 - Tuloksista etukäteen sopiminen
4. Vedonlyönti
 - Niiden seurojen, joiden pelejä on vedonlyönnin kohteena, joukkueen urheilijoilta ja heidän edustajiltaan sekä kaikilta joukkueen kilpailu- ja harjoitustoimintaan osallistuvilta kielletään vedonlyönti omista otteluista kokonaan
5. Lahjonta
 - Tuomareiden, kilpakumppaneiden, valmentajien tai toimitsijoiden lahjominen tai sen yritys tuloksen manipuloimiseksi

Liite 2: Suomen jääkiekkoliiton SM-liigan pelaajasopimus pohja 2018-2020

1

JÄÄKIEKON SM-LIIGAN PELAAJASOPIMUS

Sopimus sisältää myös mahdolliset CHL-pelit. Pelaaja ja seura sopivat kausittain CHL-peleistä mahdollisesti pelaajalle maksettavat korvaukset (erillinen liite).

1 OSAPUOLET

Pelaaja: _____

Osoite:
Hetu:

Työnantaja: _____

2 SOPIMUSKAUSI

2.1 Sopimuskauden pituus Tämän sopimuksen voimassaolo alkaa _____. _____.20__ ja päättyy ilman irtisanomista _____. _____.20__, ellei toisin ole sovittu.

Työnantaja ja pelaaja voivat irtisanoa sopimuksen kauden _____. _____.20__ – _____. _____.20__ osalta _____. _____.20__ mennessä. Irtisanominen on toimitettava kirjallisesti.

Pelaajasopimus voi jatkua toukokuun puolelle mikäli pelaajan työnantajan joukkueella on silloin Liigan loppuotteluita, ei kuitenkaan 7.5. jälkeen. Tällöin Työnantaja vastaa pelaajan vakuutusturvasta.

Tämä pelaajasopimus on voimassa työnantajan joukkueen pelatessa Jääkiekon SM-liigassa. Mikäli työnantaja kesken sopimuskauden jonkin sarjakauden jälkeen putoaa Liigasta tai muutoin luopuu sarjapaikastaan siirtyäkseen alempaan sarjaan, työnantajalla ja/tai pelaajalla oikeus yksipuolisesti purkaa pelaajasopimus päättyneeseen ilman vahingonkorvausvelvollisuutta siten, että pelaajasopimus päättyy 30.4. siitä huolimatta, mitä pelaajasopimuksessa on sopimuksen voimassaolosta sovittu. Työnantajan ja/tai pelaajan tulee käyttää tätä mahdollista purkuoikeuttaan viimeistään 30.4.

2.2 Koeaika Koeaika on ____ kuukautta. Koeajan kuluessa pelaajasopimus voidaan molemmin puolin purkaa. Koeajan enimmäispituus on neljä (4) kuukautta. Kuitenkin ennen 15.5. solmittuissa sopimuksissa koeaika voi olla 4,5 kuukautta. Kahdeksaa (8) kuukautta lyhyemmässä pelaajasopimuksessa koeaika voi olla enintään puolet pelaajasopimuksen kestosta. Koeaikaa ei saa sopia siten, että se on voimassa 31.12. jälkeen.

2.3 Sopimuksen voimaantulo

Tämä pelaajasopimus tulee voimaan sen jälkeen, kun työnantaja on saanut sopimuksen 4.10 kohdan perusteella lääkärintodistuksen tai osapuolet ovat todenneet, ettei lääkärintarkastusta ole tarpeen tehdä.

3 SOPIMUKSEN TOTEUTTAMISEN YLEISET EHDOT

3.1 Yleismääräys Pelaaja sitoutuu pelaamaan ja harjoittelemaan työnantajan ja sen määräämän valmennusjohdon määräysten mukaisesti siinä työnantajan organisaatioon kuuluvassa suomalaisessa joukkueessa, johon työnantaja hänet osoittaa.

Työnantajalla on oikeus siirtää pelaaja ilman tämän suotumusta toisen työnantajan joukkueeseen, jos tämän toisen joukkueen kotipaikka on samalla talousalueella.

Jollei pelaajasopimuksessa ole sovittu muiden kuin edellä tarkoitettujen tilanteiden varalta työnantajan oikeudesta siirtää pelaaja toiseen seuraan eivätkä työnantaja ja pelaaja ole päässeet siirrosta keskinäisissä neuvotteluissaan yhteisymmärykseen, noudetaan seuraavaa sääntöä:

Pelaajalla on näissä tapauksissa perustellusta henkilökohtaisesta syystä oikeus kieltäytyä siirrosta. Tämän syyn harkinnassa on otettava huomioon pelaajan henkilökohtaiset olosuhteet sekä työnantajan ja sen joukkueen olosuhteet.

- 3.2 Kurinpito
- Pelaaja sitoutuu noudattamaan tämän sopimuksen osana Jääkiekon SM-liiga Oy:n (myöhemmin liiga) ja Suomen Jääkiekkoliitto ry:n (myöhemmin liitto) ja Kansainvälisen Jääkiekkoliiton (IIHF) kurinpitosääntöjä sekä Suomen antidopingsäännöstöä ja hyväksyy sen, että liiga tai sen määräämä elin taikka toimihenkilö voi määrätä pelaajalle mainittujen sääntöjen mukaisia seuraamuksia.
- Pelaaja suostuu siihen, että työnantaja ja liiga voivat pitää julkista rekisteriä kurinpitomenettelyssä annetuista seuraamuksista. Tämän sopimuksen liitteenä ovat viralliset hyväksytyt kurinpitosäännöt, jotka SM-liiga toimittaa Suomen Jääkiekkoliijat ry:lle ennen niiden voimaan tuloa.
- 3.3 Pelaajapalkkiosopimus
- Työnantaja maksaa pelaajalle palkan ja muut palkkiot käyttäen tämän sopimuksen liitteenä olevaa pelaajapalkkiosopimusta, ellei toisin sovita.

4 PELAAJAN VELVOLLISUUDET

- 4.1 Muut tilaisuudet
- Pelaaja sitoutuu osallistumaan työnantajan määräämiin tavanomaisiin mainos- ja markkinointitilaisuuksiin sekä työnantajan yhteistyötahojen tapahtumiin. Lisäksi liigamestaruuden voittaneet pelaajat sitoutuvat olemaan seuransa tilaisuuksissa 5 päivää viimeisen finaalin jälkeen pois lukien maajoukkueeseen liittyvät pelaajat. Tilaisuuksiin käytettyjen päivien lukumäärä lisätään yleissopimuksen kohdassa 3 mainittuun harjoitusvapaa-aikaan. Elokuun aikana, yhteisharjoittelun alettua, seuran mahdollisissa promootio-tilaisuuksissa seuralla on oikeus käyttää pelaajaa ko. tapahtumissa pelaajan ja seuran asiasta niin sopiessa. Selvitys ja esimerkkejä tulkinta-asiakirjaan - esim. joukkueella peli ja pelaaja x ei ole kokoonpanossa – tällöin käytettävissä.
- 4.2 Mainossopimukset
- Pelaajan on noudatettava työnantajan tekemiä mainos-, markkinointi- ja yhteistyösopimuksia. Työnantajan on pyynnöstä esitettävä selvitys näistä sopimuksista.
- Pelaajalla ei ole oikeutta poiketa työnantajan tekemistä mainos-, markkinointi- ja yhteistyösopimuksista eikä tehdä omia vastaavia sopimuksia ilman työnantajan lupaa. Luvan epäämiseen tulee olla työnantajan toimintaan liittyvä perusteltu syy.
- 4.3 Valokuva
- Työnantajalla on yksinoikeus pelaajasta joukkueen edustusasussa otettuun valokuvaan ja muuhun vastaavaan tunnisteeseen.
- Työnantaja voi käyttää tällaisia valokuvia oman organisaationsa ja yhteistyökumppaneidensa markkinoinnissa, joka toteutetaan missä tahansa painetun tai sähköisen viestinnän muodossa.
- Pelaaja voi käyttää työnantajan joukkueen edustusasussa otettua kuvaa, jos työnantaja antaa siihen nimenomaisen luvan.

- 4.4 Varusteet ja asusteet Pelaajan on käytettävä työnantajan määräämää mailamerkkiä ja muita varusteita, jollei toisin sovita.
- Pelaajan on käytettävä peleissä, harjoituksissa ja muissa työnantajan tilaisuuksissa työnantajan osoittamia asusteita.
- 4.5 Muut ottelut Pelaaja ei saa ilman työnantajan lupaa osallistua muiden kuin työnantajan joukkueen jääkiekko-otteluihin.
- Pelaajalla on kuitenkin Suomen Jääkiekkoliiton ja liigan kulloisenkin voimassa olevan sopimuksen ehtojen mukaisesti oikeus osallistua liiton alaisuudessa toimivien maajoukkueiden sekä liigan ja Suomen Jääkiekkoilijat ry:n (myöhemmin SJRY) yhdessä järjestämiin jääkiekko-otteluihin.
- 4.6 Muut urheilulajit Pelaaja ei saa ilman työnantajan lupaa harrastaa muita urheilulajeja kuin jääkiekkoa.
- Pelaaja ei saa harjoittaa lainkaan seuraavia urheilulajeja (tällaisia lajeja ovat esimerkiksi moottoriurheilu, laskuvarjohyppy; lajit yksilöitävä alla olevaan kohtaan):
- —
—
- Muiden urheilulajien tavanomainen harrastaminen on kuitenkin sallittua, mikäli niiden harjoittaminen ylläpitää ja parantaa pelaajan peruskuntoa ja suorituskykyä jääkiekossa.
- 4.7 Ilmoitus poissaolosta, Mikäli pelaaja on estynyt pakottavasta syystä osallistumaan joukkueen harjoituksiin tai otteluihin, hänen on ilmoitettava este ja sen syy joukkueen valmennusjohdolle välittömästi esteen ilmettyä.
- 4.8 Omaehtoinen harjoittelu Pelaajan on henkilökohtaisessa harjoittelussaan noudatettava vakiintunutta ammattimaista SM-liigapelaajan tasoa sinä aikana, jolloin joukkueella ei ole järjestetty yhteisharjoittelua.
- Pelaaja on velvollinen osallistumaan joukkueen valmennusjohdon määräämiin kunnostesteihin. Tällaiset kunnostestit järjestetään siten, etteivät ne ole päällekkäin joukkueen yhteisten loma-ajankohtien kanssa.
- 4.9 Julkiset esiintymiset Pelaajan on kaikin puolin edistettävä julkisessa toiminnassaan ja esiintymisessään joukkueensa ja jääkiekon myönteistä imagoa ja vältettävä kaikkea, mikä on ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa.
- Pelaajan on käytäyttyävä yksityiselämässään siten, että hänen elämäntapansa eivät vaaranna pelikuntoa ja -vireyttä eivätkä aiheuta joukkueelle ja jääkiekolle negatiivista julkisuutta.
- 4.10 Terveystilan selvittäminen Neuvotellessaan pelaajasopimuksesta pelaaja on velvollinen antamaan työnantajalle kaikki terveydentilaansa koskevat tiedot, joilla on vaikutusta hänen pelikykyynsä. Lisäksi hän on velvollinen ilmoittamaan työnantajalle käyttämänsä lääkkeet, lisäravinteet, piristeet ja kaikki urheilussa kielletyiksi tietämänsä tai epäilemänsä aineet.
- Pelaaja on velvollinen osallistumaan ennen pelaajasopimuksen voimaantuloa lääkärintarkastukseen, jossa työnantajan nimeämä lääkäri tutkii ja tarkastaa hänen terveydentilansa ja pelikykynsä. Lääkärintarkastus on suoritettava ilman aiheutonta viivästystä. Työnantaja vastaa lääkärintarkastuksen kustannuksista.

- Työnantajalla on oikeus saada sopimusta tehtäessä ja sen kestäessä pelaajalle lääkärintarkastuksen tehneeltä tai häntä hoitaneelta lääkäriltä kaikki ne pelaajan terveydentilaan liittyvät tiedot, joilla on vaikutusta pelaajan pelikykyyn. Pelaaja sitoutuu työnantajan nimeämän riittävän asiantuntemuksen omaavan lääkärin suosittelemaan hoitoon.
- Työnantaja ja liiga voivat pitää julkista rekisteriä pelaajista, jotka kulloinkin ovat loukkaantumisen tai muun terveydellisen syyn vuoksi estyneitä pelaamasta.
- 4.11 Vedonlyönti Pelaaja sitoutuu siihen, ettei hän osallistu itse tai edustajansa välityksellä vedonlyöntiin oman joukkueensa otteluista eikä hän muutoinkaan toimi tavalla, joka asettaa hänen toimintansa tai työnantajan aseman suhteessa vedonlyöntiin tai veikkauspeleihin kyseenalaiseksi.
- 4.12. Pelidata Työnantajalla on yksinoikeus kerätä, hyödyntää ja julkaista erilaista pelistä syntyvää joukkue- ja pelaajakohtaista dataa.
- 5 TYÖNANTAJAN VELVOLLISUUDET
- 5.1 Palkan maksaminen Työnantaja maksaa pelaajalle tämän sopimuksen liitteenä olevassa pelaajapalkkiosopimuksessa sovitun palkan, palkkiot ja muut korvaukset.
- 5.2 Siirto urheilijarahastoon Työnantaja maksaa pelaajan pyynnöstä tämän määrittelemän osan palkasta tuloverolain 16 a – c §:ssä tarkoitettuun urheilijarahastoon.
- 5.3 Vakuutukset Työnantaja ottaa pelaajalle urheilijan tapaturma- ja eläketurvan järjestämisestä annetun lain (276/2009) mukaisen vakuutuksen ottaen lisäksi huomioon liigan ja SJRY:n välisessä yleissopimuksessa ja allekirjoituspöytäkirjassa sovitut vakuutusturvan sisältöä koskevat täsmennykset.
- Työnantaja vastaa vakuutusmaksun maksamisesta vakuutusenantajalle. Pelaaja suostuu tällä sopimuksella siihen, että työnantaja pidättää pelaajan palkasta 2 %-yksikön (maksu pidätetään pelaajan palkasta enintään 116.690 euroon asti) suuruisen eläkevakuutusmaksun ja tilittää sen vakuutusyhtiölle. Kaudella 2018-19 laskennassa käytetään vuoden 2018 palkkasummaa = 116.690 €. Summa tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain (395/2006) tarkoitetulla palkkakertoimella.
- Pelaaja suostuu siihen, että työnantaja antaa vakuutusturvan järjestämisen valvonnan toteuttamisen kannalta kaikki tarpeelliset tiedot liigalle.
- Pelaaja suostuu siihen, että Suomen Jääkiekkoliijat ry:n edustaja (toiminnanjohtaja tai hänen valtuuttamansa henkilö) saa vakuutusyhtiöstä kaikki tiedot, joilla voidaan varmistaa tapaturmavakuutuksen ja vanhuuseläkevakuutuksen hoitaminen lain edellyttämällä tavalla.
- Pelaaja voi omalla kustannuksellaan parantaa vakuutusturvaansa. Nämä vakuutukset eivät vaikuta työnantajan velvollisuuteen vakuuttaa pelaaja sopimuksen tämän kohdan mukaisesti.
- 5.4 Lomajärjestelyt Työnantaja antaa pelaajalle harjoitusvapaat ja lomat (omatoiminen harjoittelu) siten kuin liigan ja SJRY:n välisessä yleissopimuksessa on sovittu.
- 5.5 SJRY:n jäsenmaksu Pelaaja on/ei ole SJRY:n jäsen.
Pelaaja suostuu tällä sopimuksella siihen, että työnantaja pidättää pelaajan palkasta SJRY:n jäsenmaksun ja tilittää sen SJRY:lle kunkin vuoden lokakuun loppuun mennessä.
- 5.6 Pelaajasopimustarjous Tehdessään tarjouksen pelaajan agentille, tulee seuran ilmoittaa tarjouksesta myös pelaajalle tekstiviestillä tai sähköpostilla – ”seura X on tänään (pvm) jättänyt agentillesi sopimustarjouksen”.

6 PELAAJAN SAIRASTUMINEN JA LOUKKAANTUMINEN

6.1 Ilmoitusvelvollisuus Pelaajan on ilmoitettava viipymättä sairastumisestaan tai loukkaantumisestaan joukkueen valmennusjohdolle.

6.2 Jääkiekosta johtuva pelikyvyttömyys

Mikäli pelaajan loukkaantuminen tai sairastuminen (vrt. laki 276/2009) on tapahtunut joukkueen ottelussa, harjoituksissa, ottelu- tai harjoitusmatkalla, seuran määräämässä edustustilaisuudessa tai pelaajan huolehtiessa omatoimisesti peruskunnostaan (yksityiskohtaisesti määritelty urheilijaturvalain 276/2009 §:ssä 2) ja joukkueen nimeämä lääkäri toteaa pelaajan pelikyvyttömäksi, työnantaja maksaa pelaajalle sovitut korvaukset täysimääräisesti kuluvan pelikauden loppuun. Tämän lisäksi työnantaja maksaa useampivuotisen sopimuksen voimassa ollessa sovitut korvaukset täysimääräisesti loukkaantumista seuraavan pelikauden alusta lukien (1.5.) kuuden kuukauden ajan eli 31.10. asti kuitenkin siten, että syys- ja lokakuulta maksetaan 50 % kuukausipalkasta siltä osalta, joka ylittää vuosipalkan 116.690 euron kuukausittaisen jako-osuuden.

Lisätäsmennys liittyen menestys- ja kokoonpanokorvaukseen

Mikäli pelaajan palkka on sidoksissa seuran joukkueen menestykseen ja kokoonpanokorvaukseen, katsotaan loukkaantunut pelaaja ottelupöytäkirjaan merkityksi pelaajaksi, jos hän on tätä ennen säännöllisesti kuulunut joukkueen kokoonpanoon. Mikäli pelaaja on ollut merkittynä ottelupöytäkirjaan vain osassa joukkueen otteluista, maksetaan pelaajalle menestykseen sidottu palkka siinä suhteessa, mitä hän on ollut merkittynä ottelupöytäkirjaan. (Esim. joukkue pelannut 10 ottelua, pelaaja ollut mukana 10 ottelussa, maksetaan kokoonpano- ja menestyskorvaukset 100 %:sti. Joukkue pelannut 10 ottelua, pelaaja ollut mukana 5 ottelussa, maksetaan kokoonpano ja menestyskorvaukset 50 %sti.

Mikäli pelaaja on tyytymätön työnantajan nimeämän lääkärin lausuntoon pelaajan pelikyvyttömyydestä, pelaaja suostuu sopimusosapuolten yhteisesti hyväksymän erikoislääkärin tutkittavaksi. Työnantaja ja pelaaja sitoutuvat noudattamaan erikoislääkärin päätöstä pelaajan pelikyvyttömyydestä.

6.3 Muu pelikyvyttömyys

Mikäli pelaaja sairastuu tai loukkaantuu muusta kuin edellä 6.2 kohdassa tarkoitetusta syystä, työnantaja maksaa sopimuksen ollessa voimassa pelaajalle pelikyvyttömyyden alkamisesta lukien

- enintään kahden (2) kuukauden ajalta palkan, jos pelaajasopimus on tehty kuluvalle pelikaudella 31.10. jälkeen
- enintään viiden (5) kuukauden ajalta palkan, jos pelaajasopimus on tehty kuluvalle pelikaudella 31.10. mennessä

Pelaajan on esitettävä työnantajalle luotettava selvitys työkyvyttömyydestään. Pelaajalla ei ole oikeutta pelikyvyttömyysajalta palkkaan, jos hän on aiheuttanut pelikyvyttömyytensä tahallaan tai törkeällä huolimattomuudellaan taikka hän on tullut pelikyvyttömäksi tämän sopimuksen 4.6 kohdan tarkoittamissa olosuhteissa.

6.4 Vähennykset

Työnantaja voi vähentää pelikyvyttömyysajan palkasta, mitä pelaaja saa saman pelikyvyttömyyden takia samalta ajanjaksolta päivärahaa tai siihen verrattavaa muuta korvausta lain tai työnantajan kanssa tehdyn sopimuksen perusteella. Työnantajalla ei ole kuitenkaan oikeus vähentää korvausta pelikyvyttömyysajan palkasta siltä osin, kuin korvausta maksetaan pelaajalle hänen kustantamansa vakuutuksen perusteella. Siltä ajalta, jolta työnantaja on maksanut pelaajalle pelikyvyttömyysajan palkan, on työnantaja oikeutettu nostamaan itselleen palautuksena pelaajalle tulevan edellisen

kappaleen mukaisen päivärahan tai siihen verrattavan korvauksen taikka saamaan sen määrän takaisin pelaajalta, ei kuitenkaan enempää kuin maksamansa määrän.

7 RIKKOMUKSET JA SOPIMUKSEN PURKAMINEN

- 7.1 Yleissäännös Työnantaja ja pelaaja saavat purkaa tämän sopimuksen sen kestoista riippumatta päättyväksi heti erittäin painavasta syystä. Tällaisena syynä voidaan pitää sellaista toisen sopijaosapuolen työsopimuksesta tai laista johtuvien, työsuhteeseen vaikuttavien velvoitteiden niin vakavaa rikkomista tai laiminlyöntiä, että toiselta osapuolelta ei voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista.
- 7.2 Harhaanjohtavat tiedot Jos jompikumpi sopijaosapuolista on sopimusta solmittaessa olennaisilta kohdilta johtanut harhaan toista sopijaosapuolta, on tällä oikeus purkaa sopimus päättymään heti sekä oikeus saada vahinkonsa korvatuksi.
- 7.3 Pelaajan rikkomukset Pelaaja ei saa solmia tämän sopimuksen täyttämistä estävää tai haittaavaa pelaajasopimusta toisen työnantajan kanssa. Jos pelaaja solmii tällaisen sopimuksen, työnantaja voi lakkauttaa tämän sopimusten mukaisten korvausten maksamisen välittömästi. Pelaaja on myös velvollinen korvaamaan työnantajalle sopimuksen perusteettomasta purkamisesta aiheutuvan vahingon.
- Jos pelaaja muutoin rikkoo tämän sopimuksen ehtoja, työnantajalla on oikeus lopettaa sovittujen korvausten maksaminen ja pelaajalla on velvollisuus korvata seuralle aiheuttamansa vahingot, ellei rikkomusta ole pidettävä vähäisenä.
- 7.4 Työnantajan rikkomukset Jos työnantaja laiminlyö pelaajapalkkiosopimuksessa sovitut velvoitteet, on pelaajalla oikeus vahingonkorvaukseen, jollei rikkomusta ole pidettävä vähäisenä.
- Jos työnantaja muutoin rikkoo tämän sopimuksen ehtoja, on pelaajalla oikeus vahingonkorvaukseen.
- 7.5 Korvausten määrääminen Tässä sopimuksessa tarkoitetut vahingonkorvaukset määrätään, ellei niistä voida sopia, sopimuksen 9 kohdassa tarkoitetussa välimiesoikeudessa.

8 MUITA SOPIMUSEHTOJA

- 8.1 Kielletyt aineet (doping) Pelaaja on velvollinen noudattamaan Suomen antidopingsäännöstöä ja sen perusteella muun muassa osallistumaan työnantajan, liigan, liiton, antidopingtoimikunnan tai liigaa/liittoa sitovan muun järjestelmän määräyksestä testiin, jossa selvitetään, onko pelaaja käyttänyt urheilussa kiellettyjä aineita. Pelaaja on myös velvollinen osallistumaan työnantajan määräyksestä huumetestiin. Lisäksi pelaaja on velvollinen ilmoittamaan työnantajalle käyttämänsä lääkkeet, lisäravinteet, piristeet ja muut urheilussa kielletyiksi tietämänsä tai epäilemänsä aineet.
- Mikäli pelaaja on syyllistynyt urheilussa kiellettyjen aineiden käyttöön tai muuhun Suomen antidopingsäännösten mukaiseen dopingrikkomukseen, voi työnantaja lopettaa tässä sopimuksessa ja pelaajapalkkiosopimuksessa sovittujen korvausten maksamisen pelaajalle heti.
- Jos pelaaja on määrätty dopingrikkomuksesta toimintakieltoon, työnantaja voi purkaa tämän sopimuksen päättymään heti, jolloin pelaaja on velvollinen korvaamaan seuralle aiheuttamansa vahingon. Vahingonkorvauksen määrää, ellei siitä voida sopia, tämän sopimuksen kohdassa 9 tarkoitettu välimiesoikeus.
- 8.2 Kurinpito ja palkan osan pidätys

- Työnantaja saa pidättää pelaajalle maksettavasta kausipalkasta (peruspalkka + luontaisedut, ei bonuksia) X/180-osan suuruisen rahamäärän, jos pelaajalle määrätään liigan kurinpitomenettelyssä kahden (2) ottelun tai sitä pitempi pelikielto (X = pelikiellon pituus). Jos pelaajalle määrätään saman pelikauden aikana toinen kahden (2) ottelun tai sitä pitempi pelikielto, työnantaja saa pidättää pelaajan palkasta X/120-osan suuruisen rahamäärän.
- Jos pelaajalle määrätään saman pelikauden aikana kolmas tai vielä useampi kahden (2) ottelun tai sitä pitempi pelikielto, työnantaja saa pidättää pelaajan palkasta X/60-osan.
- Palkan pidätykset suoritetaan Jääkiekon SM-liigalle, joka kohdistaa näin saadut varat SM-liiga Alumnin toiminnan tukemiseen sekä opinto-ohjaajan palkkaukseen liigan osalta.
- Pidätystä suoritettaessa on otettava huomioon työsopimuslain 2:17 §:n mukaiset rajoitukset.
- 8.3 NHL-sopimus Mahdollisen NHL-sopimuksen osalta noudatetaan IIHF:n/Suomen ja NHL:n välisiä sopimuksia.
Jos NHL-sopimus ei ole voimassa, niin siirtoaikojen suhteen noudatetaan viimeksi voimassa ollutta NHL-sopimusta.
- 8.4 Pelaajan agentti Tätä sopimusta tehtäessä pelaajan agenttina toimii _____.
Pelaaja sitoutuu ilmoittamaan (7 vuorokauden kuluessa) työnantajalle agentin vaihtumisesta.
Pelaajan agentti perii palkkionsa vain asiakkaanaan olevalta pelaajalta eikä hänen seuraltaan.
- 9 ERIEILISYYKSIEN RATKAISEMINEN
- Tästä sopimuksesta aiheutuvat erimielisyydet ratkaistaan, ellei niistä voida sopia, välimiesmenettelyssä noudattaen kulloinkin voimassa olevaa välimiesmenettelystä annettua lakia. Sopijaosapuolet voivat myös sopia, että erimielisyys käsitellään käräjäoikeudessa.
- Välimiesoikeuteen kuuluu kolme jäsentä, joista työnantaja nimeää yhden jäsenen, pelaaja yhden jäsenen ja nämä jäsenet valitsevat yhdessä välimiesoikeuden puheenjohtajan. Jos nämä eivät pääse yhteisymmärrykseen välimiesoikeuden puheenjohtajasta, nimeää puheenjohtajan jommankumman sopimusosapuolen pyynnöstä Keskuskaupparikamarin välityslautakunta.
- Työnantaja ja pelaaja voivat myös sopia, että välimiesoikeutena toimii yksi välimies tai urheilun oikeusturvalautakunta.
- 10 ALLEKIRJOITUKSET Tätä sopimusta on tehty kolme (3) samasanaista kappaletta, yksi kummallekin sopijaosapuolelle ja yksi liigalle).
- Sopimuksessa on oltava pelaajan nimen selvennys ja osoitetiedot pelaajien luettelointia varten.
- Sopimus ja pelaajapalkkiosopimus on toimitettava liigalle viimeistään viikon kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta. Sopimukseen tehdyt olennaiset muutokset on toimitettava liigalle viikon kuluessa muutosten tekemisestä.
- Päiväys:

Työnantaja

Pelaaja

Nimen selvennys
Osoite:

Allekirjoitettu Suomen Jääkiekkoilijat ry:n ja Jääkiekon SM-Liiga Oy:n välillä 5.3.2015.

Kohdat 5.3 ja 6.2 päivitetty 24.5.2016.
Kohta 8.2. muutettu 24.5.2016.
Kohta 5.6 päivitetty 17.1.2017.
Kohdat 2.1, 2.2, 4.8 ja 4.12 muutettu 26.1.2018

Sopimus on voimassa 30.4.2020 asti.

Helsingissä, _____ kuun _____ päivänä 2018

JÄÄKIEKON SM-LIIGA OY

SUOMEN JÄÄKIEKKOILIJAT R.Y.

Liite 3: Suomen jääkiekkoliiton SM-liigan yleissopimus

1

YLEISSOPIMUS**Yleissopimus sisältää myös Liigajoukkueiden mahdolliset CHL-sarjan ottelut**

OSAPUOLET

1. Jääkiekon SM-Liiga Oy (jäljempänä liiga)
2. Suomen Jääkiekkoilijat ry. (jäljempänä pelaajayhdistys)

Liiga järjestää jääkiekon ylimmän sarjatason kilpailutoiminnan Suomessa. Osa-
keyhtiömuotoisen liigan osakkaina on sopimusta tehtäessä viisitoista (15) yhteisöä (jäljempänä työnantaja tai yhteisö).

Pelaajayhdistyksen tehtävänä on edistää suomalaista jääkiekkoilua sekä toimia
yhdistyksen jäsenten ammatillisten, yhteiskunnallisten ja urheilullisten etujen
ajamiseksi. Yhdistyksen jäseniä ovat yksittäiset pelaajat.

SOPIMUSEHDOT

1	Pelaajasopimus	Osapuolet neuvottelevat työnantajien ja pelaajien välillä käytettävän pelaajasopimusmallin ja sopimuskauden aikana siihen mahdollisesti tarvittavat muutokset.
1.1	Työaikalaki	Pelaajien työn luonne sekä palkkauksen rakenne huomioon ottaen työnantajien ja pelaajien väliseen työsuhteeseen ei sovelleta työaikalain yli- tai sunnuntai-työtä eikä myöskään viikoittaista vapaa-aikaa koskevia säännöksiä. Pelaajilla tulee olla työviikkoa kohden vähintään yksi vapaapäivä. Pääsääntöisesti pyritään järjestämään vapaapäiviä jokaiselle viikolle, mutta sarjaohjelman tai muun syyn niin vaatiessa, voidaan vapaapäiviä sijoitella toisin joukkueen toimesta.
2	Eläke ja tapaturmavakuutus	
	Vakuutusehdot	Pelaajien vakuuttamisvelvollisuudesta säädetään urheilijan tapaturma- ja eläketurvan järjestämisestä annetussa laissa (276/2009). Liiga neuvottelee lain mukaisen vakuutusturvan ehdot valitsemansa vakuutusyhtiön kanssa. Liiga toimittaa pelaajayhdistykselle vakuutussopimuksen ehdot.
	Vakuutuksen ottaminen	Työnantaja ottaa vakuutuksen kaikille liigassa pelaaville pelaajille, joiden kanssa se on tehnyt pelaajasopimuksen. Työnantaja ottaa tapaturmavakuutuksen myös ns. try out – sopimuksella oleville pelaajille. Try-out sopimukseen sisällytetään pelaajalle mahdollisuus saada urheilijaturvalain 276/2009 mukaiset etuudet. Vakuutussopimukseen sisällytetään 2-3 palkkatasoa, joiden perusteella mahdollinen tapaturmaeläke määräytyy. Pelaajan try-out sopimuksessa sovitaan, minkä tason mukaan pelaaja on try-outin aikana vakuutettu.
	Vakuuttamisvelvollisuuden täsmennykset	Työnantaja on velvollinen ottamaan tapaturmavakuutuksen myös pelaajalle,

- joka ei pelikauden aikana ansaitse laissa vakuuttamisvelvollisuuden alarajaksi määrättyä ansiorajaa.
- yllä mainitussa kohdassa pelaajan ansiotasoon sidotuissa korvauksissa käytetään urheilijaturvalain (276/2009) alarajan mukaisia ansioita (vuonna 2018 alaraja on 11.200 €).
- vakuutusturva (vakuutus sopimus) kattaa pelaajalle myös pelikauden jälkeen 1.5. alkaen syntyvän tilapäisen ansionmenetyksen, siltä ajalta, kun pelaaja ei ole saanut seuraltaan sairausajan palkkaa. Ansionmenestyskorvauksen laskenta (85 % loukkaantumiskauden palkasta) perustuu enintään 116.690 (vuonna 2018) euron palkkasummaan. Summa tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.
- seura ottaa pelaajalle yhteisvakuutuksena liigan ja vakuutusyhtiön sopimans. sairauskuluvakuutuksen.
- nykyisin voimassa oleva käytäntö muiden sellaisten sopimusaikana syntyneiden jääkiekosta aiheutuneiden sairauskustannusten hoitamisesta, jotka ovat syntyneet Suomen Jääkiekkoliiton alaisessa toiminnassa (joita työnantajan ottama vakuutus, tapaturma tai sairauskuluvakuutus, ei jostain syystä korvaa) on voimassa siihen saakka, kunnes osapuolet ovat päässeet yhteiseen, molempien hyväksymään uuteen sopimukseen. Tämä määritellään yksityiskohtaisesti tulkinta-asiakirjaan.

Pelaajan osuus eläkevakuutusmaksusta

Lain mukaan vakuutuksen eläkevakuutusmaksuosuus on 4,5 % pelaajan palkkojen ja palkkioiden määrästä pelikaudessa.

Pelaaja maksaa eläkevakuutusmaksuosuudesta 2 (kaksi) %:n osuuden. Maksu pidätetään pelaajan palkasta enintään 116.690 (kausi 2018-19) euroon asti. Summa tarkistetaan kalenterivuositain työntekijäin eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella. Pidätys suoritetaan koko pelikaudelta pelikauden aloittaneen kalenterivuoden palkkakertoimen mukaisella summalla.

Työnantajalla, joka vastaa vakuutusmaksun maksamisesta vakuutuksenantajalle, on oikeus pidättää pelaajan vakuutusmaksuosuus tämän palkasta ja velvollisuus tilittää se vakuutuksenantajalle.

Valvonta

Liiga valvoo lain mukaan vakuuttamisvelvollisuuden noudattamista.

Liigalla on oikeus saada työnantajilta vakuutusturvan järjestämistä koskevat tiedot. Vakuutusehtoja kehitetään siten, että liiga saa mahdollisimman nopeasti tiedot vakuutusmaksujen mahdollisista viivästyksistä.

Liiga informoi pelaajayhdistystä työnantajien olennaisista vakuutusmaksuihin kohdistuvista maksuhäiriöistä. Osapuolet neuvottelevat tarpeellisista toimenpiteistä.

3 Lomajärjestelyt

Harjoitusvapaa

Työnantajan on annettava liigajoukkueen pelaajille viimeisen virallisen ottelun (runkosarja, play off tai maajoukkue) jälkeen vähintään 24 arkipäivän (ma-la) eli neljän viikon mittainen yhtäjaksoinen harjoitusvapaa.

Työnantajan on annettava pelaajille harjoitusvapaaksi myös sen vajaan jäävän kalenteriviikon päivät, jonka aikana pelaaja pelaa viimeisen virallisen ottelun.

Yllä mainittu harjoitusvapaa toteutetaan jo kaudella 2014-15.

Työnantaja järjestää joukkueen harjoittelun siten, että työnantajan määräämät harjoitukset ja muut joukkueen yhteiset tapahtumat järjestetään 31.8. asti arkipäivisin (ma-pe). Rajoitus ei koske elokuussa pelattavia harjoitusotteluita.

Vuosiloma (omatoiminen harjoittelu)

Työnantajan on annettava liigajoukkueen pelaajille 1.6. – 31.8. välisenä aikana lomaa yhtäjaksoisesti vähintään 36 arkipäivää eli kuusi viikkoa.

Niiden pelaajien osalta, jotka eivät lomavuoden loppuun mennessä ole täyttäneet 24 vuotta tai jotka eivät ole pelanneet liigassa (tai vastaavissa sarjoissa) vähintään 300-ottelua, loman pituus on vähintään 24 arkipäivää eli neljä viikkoa.

Omatoimisella jaksolla olevilla pelaajilla on oikeus maksutta käyttää työnantajan yhteisharjoittelussa mukana oleville pelaajille osoittamia harjoittelupaikkoja / fasiliteetteja (tulkinta-asiakirjaan riittävän tarkka kirjaus - ta:lle ei lisäkuluja – omatoimisella oleva voi siis käydä esim. "seuran punttisalilla" omalla ajallaan jne.)

Työnantajan joukkueeseen tuleva uusi pelaaja on oikeutettu pitämään loman sen pituisena ja niinä ajankohtina kuin loma edellä mainituin perustein annetaan muille joukkueen pelaajille.

Tänä aikana pelaaja huolehtii omatoimisesti harjoittelusta joukkueen valmennusjohdon ja pelaajan yhteisesti suunnitteleminen ohjelmien mukaisesti.

Loman ajankohta

Loma annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana.

Loman ajankohdasta on ilmoitettava pelaajille mahdollisimman hyvissä ajoin, kuitenkin viimeistään 15.5. mennessä. Ennen loman ajankohdan määräämistä työnantajan on varattava pelaajille mahdollisuus esittää mielipiteensä loman ajankohdasta.

Yhteisharjoittelun aloittaminen

Loman jälkeen alkava yhteisharjoittelu:

Kausi 2015-2016, alku aikaisintaan ma 3.8.2015

Kausi 2016-2017, alku aikaisintaan ma 1.8.2016

Kauden 2017-2018, alku aikaisintaan ma 31.7.2017

Kauden 2018-2019, alku aikaisintaan ma 30.7.2018

Kauden 2019-2020, alku aikaisintaan ma 29.7.2019

Kaudella 2015-2016 työnantaja luo mahdollisuuden siihen, että pelaajat voivat vapaaehtoisesti aloittaa omatoimisen jääharjoittelun alkaen ma 27.7.2015. Vastaava mahdollisuus kaudella 2016-2017, vapaaehtoinen jääharjoittelu alkaen ma 25.7.2016, kaudella 2017–2018, vapaaehtoinen jääharjoittelu alkaen ma

24.7.2017, kaudella 2018-2019 vapaaehtoinen jääharjoittelu alkaen ma 23.7.2018 sekä kaudella 2019-2020 vapaaehtoinen jääharjoittelu alkaen ma 22.7.2019.
Valmentajat voivat osallistua ainoastaan jääharjoitusten ohjaamiseen yllä mainittuina omatoimisen harjoittelujakson aikoina.

Joulu ja uusi vuosi	<p>Kaudella 2015-2016 viimeinen ottelu viimeistään 19.12.2015 Kaudella 2016-2017 viimeinen ottelu viimeistään 21.12.2016 Kaudella 2017-2018 viimeinen ottelu viimeistään 21.12.2017 Kaudella 2018-2019 viimeinen ottelu viimeistään 21.12.2018 Kaudella 2019-2020 viimeinen ottelu viimeistään 21.12.2019</p> <p>Joulun aikana 22.12. – 25.12. ei harjoitella, ei matkusteta eikä pelata. Tapaninpäivänä (26.12.) harjoitukset ja matkustaminen voi alkaa aikaisintaan klo 9.00.</p> <p>Uudenvuoden aaton eli 31.12. pelipäivä mahdollinen seuraavilla rajoituksilla: 31.12.2015 alkuaika to klo 17.00 31.12.2016 alkuaika la klo 14-16.00 31.12.2017 alkuaika su klo 14-16.00 31.12.2018 alkuaika ma. klo 14-16.00 31.12.2019 alkuaika ti. klo 14-16.00</p> <p>Mikäli yllä mainittuina päivinä pelataan, niin tällöin 1.1. - 2.1. ei harjoitella, matkusteta eikä pelata. Mikäli yllä mainittuina päivinä ei pelata, niin tällöin 31.12. – 1.1. ei harjoitella, matkusteta eikä pelata.</p>
Lomapalkka	Lomapalkka määräytyy vuosilomalain mukaisesti, jolleivät työnantaja ja pelaaja ole sopineet loma-ajan palkasta pelaajasopimuksessa .
Palkan jaksotus	Pelaaja ja seura voivat sopia palkkaliitteessä keskenään palkan jaksottamisesta 12 kuukautta lyhyemmälle ajanjaksolle. Mikäli työnantaja ja pelaaja ovat sopineet tämän sopimuksen lisäksi muista kesän ajan vapaista (omatoiminen kesäharjoittelu), niin ko. ajankohdan palkanmaksu siirtyy työnantajan ja pelaajan sopimalla tavalla maksettavaksi 1.8. – 30.4. väliseksi ajaksi.
Harjoitusottelut	<p>Työnantaja ei peluuta pelaajaa ennen runkosarjan alkua enemmässä kuin kahdeksassa (8) harjoitusottelussa. Mahdolliset CHL-sarjan ottelut rinnastetaan tässä tapauksessa harjoitusotteluiksi. Korkeintaan kahden erän (40 minuuttia tehokasta peliaikaa) mittaiset ns. turnausottelut lasketaan tältä osin puoleksi otteluksi. Kaikki tätä pidemmät ottelut lasketaan yhdeksi otteluksi.</p> <p>Niitä pelaajia, jotka eivät lomavuoden loppuun mennessä ole täyttäneet 24 vuotta tai jotka eivät ole pelanneet liigassa (tai vastaavissa sarjoissa) vähintään 150 ottelua, voi työnantaja peluuttaa ennen runkosarjan alkua enintään kahdeksatoista (12) harjoitusottelussa.</p>
4 Terveysthuolto	Työnantajan on kustannuksellaan järjestettävä pelaajille työterveyshuolto pelaamisesta ja siitä välittömästi johtuvien terveysvaarojen ehkäisemiseksi ja hoitamiseksi. Työnantaja maksaa työnantajan lääkärin määräämien tutkimusten kustannukset.

Työnantaja järjestää kustannuksellaan pelaajalle yhteisten kriteerien mukaisen terveystarkastuksen (terveystarkastuksen sisältö on määritelty erillisellä ohjeella).

Työnantaja järjestää pelaajille myös säännöllisen lihahuollon ja tarvittaessa joukkueen lääkärin määräyksestä mahdollisuuden fysikaaliseen hoitoon.

Pelaaja on velvollinen osallistumaan ennen pelaajasopimuksen solmimista lääkärintarkastukseen, jossa työnantajan nimeämä lääkäri tutkii ja tarkastaa hänen terveydentilansa ja pelikykyänsä. Työnantaja vastaa lääkärintarkastuksen kustannuksista.

5 Kampanjat ja tilaisuudet

Työnantajan ja liigan kampanjat

Työnantaja voi käyttää pelaajien (seuran asussa otettuja) valokuvia ja muita tunnistetietoja oman organisaationsa ja yhteistyökumppaneidensa markkinoinnissa, joka toteutetaan missä tahansa painetun tai sähköisen viestinnän muodossa.

Liiga voi käyttää liigajoukkueiden pelaajien (seuran asussa otettuja) valokuvia ja muita tunnistetietoja liigan tai sen tapahtumien markkinoinnissa, joka toteutetaan missä tahansa painetun tai sähköisen viestinnän muodossa.

Pelaajajhdistyksen kampanjat

Pelaaja voi esiintyä pelaajajhdistyksen järjestämissä tilaisuuksissa ja sen toimeenpanemissa tavanomaisissa mainoskampanjoissa seuraavilla ehdoilla

- tapahtuma tai kampanja ei ole ristiriidassa työnantajan eikä liigan mainos-, sponsori- tai yhteistyösopimusten kanssa, jollei ristiriitaa voida pitää vähäisenä
- tapahtumiin ja kampanjoihin osallistuminen tapahtuu pelaajan vapaa-aikana siten, ettei se millään tavalla häiritse pelaajan osallistumista joukkueen otteluihin, harjoituksiin tai muihin työnantajan määräämiin tilaisuuksiin
- tapahtuma tai kampanja on urheilullisesti hyväksyttävä.

Pelaaja ei saa esiintyä tapahtumissa tai kampanjoissa työnantajan joukkueen peliasussa, jollei työnantaja ole antanut osallistumiseen kussakin yksittäistapauksessa kirjallista lupaa.

6 All Stars-ottelu

SM-liigalla on oikeus järjestää vuosittain ALL Stars- tai muu vastaava ottelu.

Liiga tulouttaa ottelun tuotosta Pelaajajhdistykselle 25 %.

7 Agenttitoiminta

Osapuolet kehittävät ja valvovat pelaajien asioita hoitavien agenttien toimintaa erityisesti agenttitoiminnan arviointilautakunnan toimesta.

7.1 Pelaajasopimustarjous

Tehdessään tarjouksen pelaajan agentille, tulee seuran ilmoittaa tarjouksesta myös pelaajalle tekstiviestillä tai sähköpostilla – ”seura X on tänään (pvm.) jättänyt agentillesi sopimustarjouksen”.

8. Tuomaritoiminta

- Osapuolet pyrkivät yhdessä kehittämään Liigan erotuomaritoimintaa.
- 9 TES Osapuolet jatkavat yksittäisten asioiden ja näkökohtien selvittelyä, jotka yhteisessä työehtosopimuksessa (TES) pitäisi olla. Lisäksi pyritään selvittämään mahdollisen TES:n vaikutus ammattilaisjäykköiden / urheilun toimialalla.
- 10 Koulutus Osapuolet kehittävät yhdessä toimenpiteitä, joilla edistetään pelaajien ammatillista koulutusta jääkiekkouran aikana ja sen jälkeen.
- Liiga ja sen jäsenyhteisöt tukevat omalta osaltaan pelaajien opiskelumahdollisuuksien luomisessa ja opiskelun sovittamisessa peli- ja harjoitusohjelmaan.
- 11 Erimielisyyksien ratkaiseminen
- Neuvottelut Pelaajasopimuksesta johtuvat erimielisyydet on pyrittävä ratkaisemaan ensisijaisesti työnantajan ja pelaajan välisissä neuvotteluissa.
- Jolleivät työnantaja ja pelaaja pääse erimielisyydestä sopimukseen, he voivat yhteisellä sopimuksella alistaa erimielisyyden liigan ja pelaajayhdistyksen neuvoteltavaksi.
- Välimiesoikeus Ellei pelaajasopimusta koskevassa erimielisyyssasiassa saavuteta neuvottelemalla yksimielisyyttä, ratkaistaan erimielisyys välimiesmenettelyssä noudattaen kulloinkin voimassa olevaa välimiesmenettelystä annettua lakia.
- Välimiesoikeuteen kuuluu kolme jäsentä, joista työnantaja nimeää yhden, pelaaja yhden ja nämä jäsenet valitsevat yhdessä välimiesoikeuden puheenjohtajan. Jos puheenjohtajasta ei päästä yhteisymmärrykseen, nimeää puheenjohtajan jommankumman sopijaosapuolen pyynnöstä Keskuskauppakamarin välityslautakunta.
- Työnantaja ja pelaaja voivat myös sopia, että välimiesoikeutena toimii yksi välimies tai urheilun oikeusturvalautakunta.

SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO

Tämä sopimus on voimassa 3 + 2 vuotta (kautta).
Sopimus on voimassa 30.4.2018 asti ja jatkuu sen jälkeen kaksi vuotta (kautta), ellei sitä irtisanota kirjallisesti jommankumman osapuolen toimesta viimeistään 10.1.2018 mennessä.

ALLEKIRJOITUKSET

Tätä sopimusta on tehty kaksi samasanaista kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Helsingissä, _____ kuun __. päivänä 2015

JÄÄKIEKKON SM-LIIGA OY

SUOMEN JÄÄKIEKKOILIJAT R.Y.

Allekirjoitettu 5.3.2015

Vakuutuksen euromäärät päivitetty 24.5.2016.

Kohta 3: Lomajärjestelyt/Yhteisharjoittelun aloittaminen päivitetty 24.5.2016 ja 17.1.2017

Kohta 3: Lomajärjestelyt/Joulu ja uusi vuosi päivitetty 24.5.2016 ja 17.1.2017 sekä 26.1.2018

Sopimus on voimassa 30.4.2020 asti.

Uudet sopimusneuvottelut aloitetaan viim. 15.9.2019.

Helsingissä, _____kuun __. päivänä 2018

JÄÄKIEKON SM-LIIGA OY

SUOMEN JÄÄKIEKKOILIJAT R.Y.